

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
HUMANITĀRO ZINĀTĻU FAKULTĀTE
LATVIEŠU UN VISPĀRĪGĀS VALODNIECĪBAS KATEDRA

**STANDARTIZĒTI IZTEIKSMES LĪDZEKĻI
PĀRVALDES DOKUMENTOS**

BAKALaura DARBS

Autore: **Laura Kalēja**
Studenta apliecības Nr.: lk09269
Darba vadītāja: lekt. Inta Urbanoviča

RĪGA 2012

STANDARTIZĒTI IZTEIKSMES LĪDZEKĻI PĀRVALDES DOKUMENTOS

ANOTĀCIJA

Darbā aplūkoti standartizēti izteiksmes līdzekļi pārvaldes dokumentos. Darba mērķis ir noskaidrot, kādi ir plašāk sastopamie standartizētie izteiksmes līdzekļi latviešu valodā.

Darbs ir strukturēts četrās nodaļās. Pirmajā nodaļā tiek teorētiski apskatīti svarīgākie stilistikas jautājumi, īpašu uzmanību pievēršot lietišķajam stilam. Otrajā nodaļā tiek aprakstīta pārvaldes dokumentu sistēma Latvijā un līgumam kā biežāk sastopamajam pārvaldes dokumentam.

Ekscerpētais materiāls ir daudzi līgumi, kuros sastopama juridiskā valoda.

Darba trešajā nodaļā standartizācija tiek aplūkota praktiski struktūras, ortogrāfijas un grafētikas, leksikas un gramatiskajā aspektā. Ceturtajā nodaļā standartizācija tiek apskatīta no valodas kultūras viedokļa.

Bakalaura darba beigās apkopoti galvenie secinājumi.

Atslēgvārdi: lietišķais stils, juridiskā valoda, standartizācija, valodas kultūra

STANDARDIZED LANGUAGE MEANS IN ADMINISTRATIVE DOCUMENTS

ANNOTATION

The Standardized Language Means are being examined in this paper. The aim of this thesis has been to explore the most frequent used standardized language means in Modern Latvian.

The paper is structured in four chapters. First chapter is focused on stylistics basic problems, special attention is focused on official business style. Second chapter focuses on Administrative Documents system in Latvia and contract as one of the Administrative Documents.

The material of the bachelor's thesis consists of contracts which based on legal language.

In the third chapter focused standardization is described practically in structure, orthography and graphemics, lexis and grammar aspect. The fourth chapter is about standardization and culture of language.

Key words: official business style, legal language, standardization, culture of language.

SATURS

Saīsinājumi un apzīmējumi	5
Ievads	6
1. Lietišķais stils latviešu valodas funkcionālo stilu sistēmā	9
1.1. Valodas funkcionālā stila un funkcionālā paveida izpratne	10
1.2. Lietišķā stila vispārīgs raksturojums	12
1.2.1. Termins lietišķais stils un tā ekvivalenti	12
1.2.2. Lietišķā stila pazīmes	13
1.2.3. Lietišķā stila funkcionālā daudzveidība	16
1.2.3.1. Juridiskās valodas īpatnības	18
1.2.3.2. Juridiskie teksti un normatīvs	19
2. Pārvaldes dokumentu sistēma Latvijā	21
2.1. Pārvaldes dokumentu izstrādes pamatprincipi	22
2.2. Līgums – biežāk sastopamais pārvaldes dokumentu apakštips	23
3. Standartizācija juridiskajos tekstos	25
3.1. Standartizācija ortogrāfijas un grafētikas aspektā	25
3.2. Standartizācija leksiskajā aspektā	29
3.3. Standartizācija gramatiskajā aspektā	31
3.4. Standartizācija struktūras aspektā	33
4. Standartizācija juridiskajos tekstos un valodas kultūra	39
Secinājumi	
Izmantotās literatūras saraksts	
Pielikumi	
Dokumentārā lapa	

SĀĪSINĀJUMU UN APZĪMĒJUMU SARAKSTS

Saīsinājumi

- ELDO – „Ekonomikas, lietvedības un darba organizācijas termini” (1995)
JTV – „Juridisko terminu vārdnīca” (1998)
LVV – „Latviešu valodas vārdnīca” (1987)
LVV2 – „Latviešu valodas vārdnīca” (2006)
LLVV7 – „Latviešu literārās valodas vārdnīca” (1989)
LLVV8 – „Latviešu literārās valodas vārdnīca” (1996)
TATR – „Tiesību aktu tulkošanas rokasgrāmata” (2006)
VLV – „Vācu-latviešu vārdnīca” (2004)
VPSV – „Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca” (2007)

sk. – skatīt

u. c. – un citi

u. tml. – un tamlīdzīgi

CL – Civillikums

DJSL – Dokumentu juridiskā spēka likums

MKN – Ministru Kabineta noteikumi

VVL – Valsts valodas likums

Avoti

- L1 – **DZĪVOJAMĀS TELPAS ĪRES LĪGUMS** (1. pielikums)
L2 – **ZEMES NOMAS LĪGUMS** (2. pielikums)
L3 – **PIRKUMA LĪGUMA PRIEKŠLĪGUMS** (3. pielikums)
L4 – **Līgums Nr. JN 2010-059** (4. pielikums)
L5 – **LAULĪBAS LĪGUMS** (5. pielikums)
L6 – **Darbuzņēmēja līgums Nr. 01/06-RCS/2010** (6. pielikums)
L7 – **Līgums** (7. pielikums)
L8 – **UZTURA LĪGUMS** (8. pielikums)
L9 – **ROKASNAUDAS LĪGUMS** (9. pielikums)
L10 – **CESIJAS LĪGUMS** (10. pielikums)

IEVADS

Lietišķais stils ir viens no latviešu valodas funkcionālajiem stiliem, kuram raksturīga sava valoda un izteiksmes līdzekļi. Ikviens cilvēks savas dzīves laikā iesaistās sfērā, kurai ir raksturīgs lietišķais stils, jo tas ir oficiālo dokumentu stils. Viena no lietišķā stila raksturīgākajām pazīmēm ir valodas līdzekļu standartizācija, jo tās galvenais uzdevums ir atvieglot komunikāciju lietišķajā sfērā un tā palīdz arī „ietaupīt darbu un laiku” (Rozenbergs 1995, 85). Lai gan standartizācija ir lietišķā stila raksturīgākā pazīme, tomēr latviešu valodā arvien aktuāls kļūst jautājums par standartizētu izteiksmes līdzekļu izmantošanu citos valodas funkcionālajos stilos, tā nereti pārkāpjot literārās valodas normas. Tā ir arī galvenā darba **aktualitāte** – nepieciešams sakārtot standartizētos izteiksmes līdzekļus, lai netiktu nepamatoti pārkāptas literārās valodas normas.

Bakalaura darba *Standartizēti izteiksmes līdzekļi pārvaldes dokumentos* **mērķis** ir noskaidrot un aprakstīt, kādi ir biežāk sastopamie standartizētie izteiksmes līdzekļi pārvaldes dokumentos gan pēc reālā lietojuma, gan no valodas kultūras viedokļa. Jāpiemin, ka bakalaura darbs rakstīts sinhroniskā, nevis diahroniskā aspektā.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, tika izvirzīti šādi **darba uzdevumi**:

- 1) izpētīt teorētisko literatūru par lietišķo stilu, juridiskajiem tekstiem, pārvaldes dokumentu sistēmu Latvijā un līgumu sastādīšanas pamatprincipiem;
- 2) sameklēt ekscerpējamo materiālu un to praktiski analizēt;
- 3) klasificēt ekscerpēto materiālu, izmantojot teorētiskajā literatūrā apskatītās pārvaldes dokumentu pazīmes;
- 4) aprakstīt un analizēt ekscerpēto materiālu pēc pētījumā izstrādātās klasifikācijas.

Darbā ir izmantota **aprakstošā metode**, lai skaidrotu un analizētu standartizēto izteiksmes līdzekļu funkcijas tekstā, un **distributīvā metode**, lai analizētu valodas vienības kontekstā.

Par **materiālu** darbā izmantoti piemēri no līgumiem, kuri ir ņemti no dažādu organizāciju lietvedības, kā arī izmantoti privātpersonu līgumu paraugi. Kopā tika analizēti 10 līgumi. Jāpiemin, ka izmantotie līgumi ir anonīmi, tāpēc atsevišķos gadījumos netika

analizēti piemēri, kas atklāj personu identitāti vai uzlēmumam nozīmīgu informāciju. Ieteikumus, kā veidot līgumus, ir izstrādājis Kalvis Torgāns, tāpēc piemēru analizē tika izmantota arī grāmata „Cilviltiesisku līgumu paraugi”, kas izdota 2004. gadā.

Darba autore, pētot stilistikas jautājumus, ir izmantojusi ne tikai latviešu, bet arī krievu, angļu un lietuviešu autoru darbus. Teorētiskajā daļā vairāk tika izmantota Jāņa Rozenberga grāmata „Latviešu valodas stilistika” (1995) un Intas Freimanes grāmata „Valodas kultūra teorētiskā skatījumā” (1993). Pētot lietišķo stilu, tika izmantots Regīnas Kvašītes (*Regina Kvašytė*) darba kopsavilkums „Mūsdienu lietišķie teksti lingvistiskā skatījumā” (1996). Jāpiemin, ka latviešu valodniecībā, pētot lietišķo stilu, uzmanība vairāk pievērsta tā administratīvajam apakšstilam, šo apakštilu plašāk ir pētījušas R. Kvašīte un Valentīna Skujīša, par juridisko valodu ir rakstījis Andrejs Veisbergs (2001). Terminu izpratnei un definēšanai tika izmantotas šādas vārdnīcas: „Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca” (2007) un „Juridisko terminu vārdnīca” (1998). Lai saprastu dokumentu sistēmu Latvijā, tika izmantoti Ministru Kabineta noteikumi Nr. 916 „Dokumentu izstrādāšanas un normēšanas kārtība”, kas stājušies spēkā 15.10.2010. Pētot teoriju par līgumu sastādīšanas pamatprincipiem, tika izmantots mācību līdzeklis tiesību zinātņu studentiem – Baibas Brokas un Stīvena Džohansena (*Steven Johansen*) grāmata „Juridisko tekstu rakstīšana un analīze” (2010).

Bakalaura darbs ir **strukturēts** četrās nodaļās ar apakšnodaļām. Pirmajā nodaļā *Lietišķais stils latviešu valodas funkcionālo stilu sistēmā* tiek apskatīti svarīgākie stilistikas jautājumi un aktualitātes, kā arī dots lietišķā stila vispārīgs raksturojums. Uzmanība tika pievērsta arī juridiskajai valodai un juridisko tekstu normatīvumam.

Nodaļā *Pārvaldes dokumentu sistēma Latvijā* tiek apskatīta pārvaldes dokumentu klasifikācija, kā arī aprakstīts līgums kā visnozīmīgākais tiesiskais darījums.

Trešajā nodaļā *Standartizācija juridiskajos tekstos* tiek veikta piemēru praktiskā analīze. Nodaļa sadalīta četrās apakšnodaļās, tā parādot svarīgākos standartizācijas aspektus. Apakšnodaļā *Standartizācija struktūras aspektā* minēti svarīgākie pamatprincipi dokumentu noformēšanā un strukturēšanā. Apakšnodaļā *Standartizācija ortogrāfijas un grafētikas aspektā* tiek apskatīti svarīgākie standartizācijas gadījumi stilistikā funkcijā. Apakšnodaļā *Standartizācija leksikas aspektā* tiek apskatīts standartizēts terminu un citu leksisko vienību lietojums. Apakšnodaļā *Standartizācija gramatiskajā aspektā* analizētie piemēri parāda galvenos standartizācijas gadījumus morfoloģijā un sintaksē.

Ceturtajā nodaļā *Standartizācija juridiskajos tekstos un valodas kultūra* apskatīti biežāk sastopamie literārās valodas normu pārkāpšanas gadījumi.

Bakalaura darbā analizēti raksturīgākie un plašāk sastopamie valodas līdzekļu standartizācijas gadījumi, tāpēc bakalaura darba tēma ir izvēršama un to nepieciešams pētīt tālāk, mēģinot apkopot un klasificēt pēc iespējas vairāk standartizētos izteiksmes līdzekļus. Nepieciešams arī izstrādāt jaunu lietišķā stila apakšstilu klasifikāciju, ņemot vērā ne tikai valodnieciskos, bet arī juridiskos aspektus.

1. LIETIŠĶAIS STILS VALODAS FUNKCIONĀLO STILU SISTĒMĀ

Lai valoda spētu attīstīties un funkcionēt, ir nepieciešama labi attīstīta literārā valoda. Literārajai valodai jānodrošina visas nepieciešamās funkcijas, lai cilvēks ikdienā spētu pilnvērtīgi sazināties jebkurā saziņas situācijā. Polifunkcionālums ir literārās valodas galvenā īpašība – funkcionālie paveidi (un funkcionālie stili) attiecas tikai uz literāro valodu (Freimane 1993, 33).

Valodas funkcionālos paveidus un funkcionālos stilus pēta stilistika. Pēters Metjūss (*Peter Matthews*) definē, ka *stilistika* ir mācība par valodas stiliem. Stilistikā pēta valodas līdzekļu variēšanu starp literāriem un citiem tekstiem. Stilistika pēta, kādi ir valodas līdzekļi, kas šos stilus atšķir (Matthews 2007¹, 386). Krievu valodniecībā stilistika ir definēta kā valodniecības apakšnozare, kas saistīta ar visām termina *stils* nozīmēm – gan kā viena autora individuālais stils, gan kā funkcionālais stils, gan kā valodas stils u. tml. Jebkurš teksts var tikt uztverts kā atsevišķs valodas stils (Большой энциклопедический словарь 1998, 492). Latviešu valodniecībā *stilistika* ir „valodniecības apakšnozare un leksikoloģijas saskarnozare, kurā pēta valodas funkcionālos paveidus jeb stilus, kā arī stilistiski un emocionāli ekspresīvos izteiksmes līdzekļus visos valodas līmeņos un to izmantojumu konkrētā saziņas situācijā” (VPSV 2007, 376).

Valodniecībā ir atšķirīgi viedokļi par valodas stilu, stilistiku, funkcionālajiem stiliem un funkcionālajiem paveidiem. Daži autori piedāvā savu teoriju, terminoloģiju un stilu klasifikāciju, tāpēc, pētot valodas stilus, var piekrist Deivida Kristāla (*David Crystal*) viedoklim, ka stilu pētīšanā nav vienotu viedokļu un tajā tiek izmantotas dažādas tradīcijas, taču visām tradīcijām ir arī kopīga pazīme: stils vienmēr ietver izpratni par kontrastu novērtējumu starp atšķirīgu vietu, periodu, parādībām vai uzvedību. Viņš arī uzsver, ka stilistikas studijās galvenais ir pētīt valodas līdzekļu izvēli, jo konkrētu stilu veido noteiktu valodas līdzekļu izvēle no visu valodā pieejamo līdzekļu kopuma (Crystal 1993, 66).

Jau grāmatā „Latviešu valodas stila mācība”, kas izdota 1961. gadā, tiek piedāvāts latviešu literāro valodu dalīt piecos funkcionālajos stilos: 1) sarunvalodas stils; 2) lietišķo rakstu valodas stils; 3) zinātniskās literatūras stils; 4) daiļliteratūras valodas stils un 5) publicistikas valodas stils (Beitiļa, Kārklis, Ozola u.c. 1961, 10). Valodas līdzekļu

¹ Darbā izmantots šis izdevums, taču pirmizdevums izdots 1997. gadā.

standartizācija ir sastopama lietišķajos tekstos, tāpēc turpmāk darbā uzmanība tiks pievērsta šim valodas funkcionālajam stilam.

1.1. Valodas funkcionālā stila un funkcionālā paveida izpratne

Veicot pētījumus stilistikā, jāpiemin, ka latviešu valodniecībā termini *funkcionālais stils* un *funkcionālais paveids* var tikt lietoti arī kā sinonīmi. Definējot jēdzienus *stils* un *funkcionālais stils*, vārdnīcā tiek norādīts, ka tie ir vēsturiski izveidojušies valodas paveidi, „ko raksturo noteikta funkcionēšanas sfēra un ar to saistīta valodas līdzekļu atlase” (VPSV 2007, 126, 376). Tātad „Valodniecības pamatterminu skaidrojošajā vārdnīcā” (turpmāk tekstā VPSV) šie termini tiek uztverti kā sinonīmi. Par terminu *funkcionālais stils* un *funkcionālais paveids* atšķirību ir rakstījusi Inta Freimane: „Tie nav funkcionāli stili; tos veido attiecīgām saziņas sfērām tipisku diferenciālu valodas līdzekļu komplekti un balsta literārās valodas diferenciālās tendences šajās sfērās” (Freimane 1993, 33). Ilze Lokmane iesaka šķirt sinonīmiski lietotos jēdzienus *funkcionālais paveids* un *funkcionālais stils*: „Funkcionālais paveids ir nosakāms pēc funkcionēšanas sfēras, tātad tas ir situatīvi nosacīts, turpretim stilu nosaka pēc valodas līdzekļu atlases” (Lokmane 2009, 8). Darba autore piekrīt, ka šos sinonīmiski lietotos terminus ir jāšķir, taču turpmākajā darbā šis šķīrums nav nepieciešams, jo darbā apskatītais materiāls ir analizēts pēc valodas līdzekļu atlases.

Pētījumus latviešu valodas stilistikā ir veicis Jānis Rozenbergs, kurš raksta: „Funkcionālos stilus veido visi valodas strukturālie elementi: fonēmas, morfēmas, vārdi, to vēsturiski izveidojušies savienojumi (.), teikumi” (Rozenbergs 1995², 82–83). Pēc viņa dotās stilu sistēmas arī mūsdienu latviešu valodniecībā tradicionāli tiek šķirti pieci valodas funkcionālie stili:

- 1) zinātniskās un populārzinātniskās valodas stils;
- 2) lietišķo rakstu valodas stils;
- 3) publicistikas valodas stils;
- 4) literārās sarunvalodas stils;

² Darbā izmantots šis izdevums, taču pirmizdevums izdots 1978. gadā.

5) daiļliteratūras valodas stils (Rozenbergs 1995, 87).

Arī lietuviešu valodnieks Kazimirs Ţuperka (*Kazimieras Ţuperka*) piedāvā piecu valodas funkcionālo stilu sistēmu: 1) sadzīves stils, 2) administratīvais stils, 3) publicistikas stils, 4) zinātnes stils un 5) mākslas stils. Katru no stiliem var sīkāk iedalīt apakšstilos, bet apakšstilus – Ţanos (Ţuperka 1983, 101). Funkcionālos stilus valodnieks iedala pēc valodas lietojuma jomas, jo tā ietekmē valodas līdzekļu izvēli. Tiek izdalītas šādas valodas lietojuma jomas: tēlainā un netēlainā. Tēlaino jomu veido publicistikas stils, bet netēlaino jomu veido ikdienas un lietišķā sfēra, kas sīkāk iedalāma zinātnes un administratīvajā jomā (Ţuperka 1983, 99).

Piecu valodas funkcionālo stilu sistēma ir pazīstama arī slāvu valodniecībā. Grigorijš Solgaļiks (*Григорий Яковлевич Солганик*) norāda, ka funkcionālie stili realizē literārās valodas saziņas funkcijas. Tās ir:

- 1) ikdienas sarunvaloda;
- 2) zinātniskā;
- 3) oficiālo darījumu;
- 4) avīžu jeb publicistiskā;
- 5) mākslas (Солганик 2003, 173–174).

Citādu dalījumu latviešu valodniecībā piedāvā I. Freimane, kas literārās valodas funkcionālos paveidus iesaka dalīt funkcionēšanas sfērās:

- 1) sarunvaloda (komunikatīvā funkcija);
- 2) lietišķā valoda (praktiski speciālā funkcija);
- 3) zinātnes valoda (teorētiski speciālā funkcija);
- 4) poētiskā valoda (estētiskā funkcija) (Freimane 1993, 33).

Pētot valodas funkcionālos stilus, jāpiekrīt I. Lokmanes viedoklim, ka visi stili nav viena līmeņa parādības, jo zinātniskajam, lietišķo rakstu un sarunvalodas stilam piemīt pazīmes, kuras ir vieglāk nošķirt no citiem valodas stiliem, bet ir grūtāk nošķirt publicistikas un daiļliteratūras stilus, jo tajos sastopamas visiem valodas stiliem raksturīgās pazīmes (Lokmane 2009, 6–7).

1.2. Lietišķais stils un tā pazīmes

Lietišķais stils ir raksturīgs dažādiem dokumentiem, līgumiem, noteikumiem un likumiem, kā arī cita veida komunikācijai, kur nepieciešams oficiāls stils. Tātad ikviens cilvēks savā dzīvē ir saskāries ar komunikācijas situāciju, kurai ir raksturīgs lietišķais stils.

Lietišķā stila galvenais mērķis ir rast saziņu starp divām atšķirīgām interešu pusēm. Šīs puses var būt:

- 1) valsts institūcija un iedzīvotājs vai iedzīvotājs un iedzīvotājs (jurisdikcijā);
 - 2) sabiedrība un tās piederīgie (statūti un rīkojumi);
 - 3) divi vai vairāki uzņēmumi vai iestādes (biznesa sarakste vai līgumi);
 - 4) divas vai vairākas valdības (pakti, nolīgumi);
 - 5) autoratīva persona un tai pakārtotais (pavēles, noteikumi, instrukcijas, autoratīvi norādījumi);
 - 6) padome vai prezidijs, sapulce vai kopsapulce (procedūras akti, protokoli) u. c.
- (Galperin 1971, 325)

1.2.1. Termins *lietišķais stils* un tā ekvivalenti

Lietišķā stila apzīmēšanai izmanto dažādu terminoloģiju, pat vienas valodas tradīcijā šī stila nosaukums var variēt: krievu valodniecībā tiek lietots termins *oficiālo darījumu stils* (*официально-деловой стиль*), angļu tradīcijā tas ir *oficiālo dokumentu stils* (*style of official documents*), *oficiālais biznesa stils* (*official business style*) (Galperin 1971, 325; Скребнев 2003, 170), lietuviešu valodniecībā tas ir *darījumu stils* (*dalykinis stilius*), *administratīvais* (*administracinis*) (Kvašīte 2006, 205; Ţuperka 1983, 106).

Arī latviešu valodniecībā šā funkcionālā stila apzīmēšanā sastopami dažādi nosaukumi: *lietišķo rakstu valodas stils* (Beitiņa, Kārklis, Ozola u.c. 1961, 74; Rozenbergs 1995, 82), *lietišķais*, *oficiāli lietišķais*, *kancelejas*, *administratīvais stils* (Kvašīte 1996, 4). Latviešu valodniecībā tradicionāli tiek lietoti termini *lietišķo rakstu stils* un *lietišķais stils*, abi šie termini var tikt lietoti arī kā sinonīmi (VPSV, 216). Turpmāk darbā tiks izmantots

termins *lietišķais stils*, jo tas ir ērts lietošanai un tā pazīmes atbilst darbā analizētajam materiālam.

1.2.2. Lietišķā stila pazīmes

Latviešu valodniecībā lietišķais stils jeb lietišķo rakstu valodas stils „ir funkcionālais valodas paveids jeb stils, ko lieto oficiālos dokumentos. (...) Latviešu valodas lietišķo rakstu stilam raksturīga citvalodu ietekme” (VPSV, 216).

Analizējot lietišķo stilu, ir svarīgi atcerēties vārda *lietišķs* nozīmi: „Nopietns; tāds, kas savā runā, rīcībā pievēršas tikai būtiskajam, vajadzīgajam, nozīmīgajam” (LVV2 2006, 596). Tātad lietišķajiem tekstiem jābūt mērķtiecīgiem un šo mērķtiecību var panākt ar dažādiem izteiksmes līdzekļiem.

Lietišķajam stilam ir vairākas raksturīgas pazīmes. Dažas no šīm pazīmēm var sakrist ar zinātnisko stilu, tāpēc ir valodnieki, kas nešķir lietišķo stilu un zinātnisko stilu kā divus dažādus funkcionālos stilus (par to sk. Rozenbergs 1995, 86). Tomēr lietišķajam stilam piemīt pazīmes, kas to būtiski atšķir no citiem valodas funkcionālajiem stiliem, arī zinātniskā valodas stila. Raksturojot lietišķā stila pazīmes, svarīgi ir arī tā tipiskie izteiksmes līdzekļi, kas palīdz izcelt lietišķā stila pazīmes.

Viena no lietišķā stila svarīgākajām pazīmēm ir ***emocionāli neitrālu izteiksmes līdzekļu lietojums*** (Rozenbergs 1995, 85–86; Urbanoviča 2001, 29; VPSV 2007, 216; Nītiņa, Iljinska, Platonova 2008, 130). Izmantojot emocionāli neitrālus izteiksmes līdzekļus, autors cenšas attālināties no teksta un neizpaust savu subjektīvo viedokli. Lai panāktu emocionālu neitralitāti, tekstā var tikt izmantota darbības vārda ciešamā kārtā (Vogina 2009, 109), piemēram, *abi kopā turpmāk saukti „līdzēji”* (L8); *Nomas maksa var tikt pārskaitīta reizi gadā* (L2); *Domstarpības Līguma darbības laikā tiek risinātas sarunu ceļā* (L2); *Šis līgums sastādīts un parakstīts divos identiskos eksemplāros* (L9).

Lietišķajiem tekstiem ir raksturīga informācija, kas tiek pamatota faktos, tāpēc vēl viena lietišķajam stilam piemītoša pazīme ir ***dokumentalitāte*** (Rozenbergs 1995, 86; Urbanoviča 2001, 29). Lai precizētu informāciju lietišķajos tekstos, tiek lietoti ***skaitļi***, arī ***skaitļa vārdi***, piemēram, *kadastra Nr. 32540050030* (L2); *dzīvokļa īpašumu Nr. 11 (vienpadsmit) 32,25 kv. m.* (L1); *LVL 240,- (divi simti četrdesmit lati)* (L1). Tiek izmantoti

arī **datumi**, piemēram, *līdz 2007. gada 10. novembrim* (L1); *līdz divi tūkstoši astotā gada astotajam novembrim (2008. gada 08. novembrim)* (L1); *divi tūkstoši devītā gada divdesmit septītajā augustā (27.08.2009)* (L5). Tiek rakstītas **adreses**, piemēram, *Rīgā, Cēsu ielā Nr. 31/9, Rīgā Zigfrīda Annas Meierovica bulvārī Nr. 1* (L5); „*Vilkāres*”, *Iršu pagasts, Aizkraukles rajons, LV-5108* (L2); *SLA „Silva”, juridiskā adrese Rīgā, Krāslavas ielā 45, reģ. Nr. 000001* (Torgāns 2004³, 14).

Lietišķajiem tekstiem jābūt viegli uztveramiem, tāpēc vēl viena lietišķā stila raksturīga pazīme ir **valodas līdzekļu ekonomija** (Rozenbergs 1995, 86; Urbanoviča 2001, 29; Nītiļa, Iljinska, Platonova 2008, 130), piemēram, valodas līdzekļu ekonomija var izpausties saīsinājumu lietojumā: *LVL, Nr., ha* u. tml.

Lietišķajiem tekstiem jābūt nepārprotamiem, lai izteiktos pēc iespējas precīzāk, bieži ir sastopama arī cita lietišķā stila pazīme – **liekvārdība** (Rozenbergs 1995, 86; Urbanoviča 2001, 29; Nītiļa, Iljinska, Platonova 2008, 130). Piemēram, par liekvārdisku var uzskatīt informācijas atkārtošānu, kas sastopama, iekavās precizējot naudas summu un datumu: *LVL 500,- (pieci simti lati)* (L2); *LVL 1000,- (viens tūkstotis latu)* (L4); *līdz 2008. gada 27. oktobrim (divi tūkstoši astotā gada divdesmit septītajam oktobrim)* (L1). Tekstā lieki tiek precizēta jau zināmā informācija par sastādīto līgumu, tāpēc nepamatoti tiek lietots vietniekvārds *šis*, piemēram, *pēc šī līguma* (L2); *atkāpties no šī līguma* (L9); *Izdevumus par šī līguma noformēšanu maksā ĪRNIKS* (L1) u. tml. Arī terminoloģijā ir sastopama liekvārdība, piemēram, *stājoties līgumiski tiesiskās attiecībās* (vienkāršāk – *noslēdzot līgumu*) (Broka, Džohansens 2010, 25).

Lietišķajiem tekstiem raksturīgs plašs **terminu lietojums**, piemēram, *kadastra, koroborēt, zemesgrāmata, cesija, statūti, nekustamais īpašums* u. c.

Vēl viena raksturīga lietišķā stila pazīme ir **nominalizācija jeb pastiprināta nomenu lietošanas tendence** (Lokmane 2009, 6; Vogina 2009, 113), piemēram, *lietot īrēto Dzīvokli, tā labierības, iekārtas un citas ierīces, kā arī mājas koplietošanas telpas* (L1); *Izīrētājs patstāvīgi, vai noslēdzot attiecīgus apsaimniekošanas līgumus, nodrošina ēkas komunikāciju un komunālo sistēmu, tostarp ugunsdrošības ierīču, maģistrālo telefona kabeļu, elektrības iekārtu, kanalizācijas sistēmas, ūdensapgādes un citu ēkas sistēmu apsaimniekošanu un uzturēšanu kārtībā* (Torgāns 2004, 21). Šai pazīmei ir raksturī izteikt darbību ar lietvārdu, kuram ir izskaļa -šana, piemēram, *ĪRNIKS pieņem lietošanā IZĪRĒTĀJAM piederošo dzīvokļa īpašumu ..* (L1); *pirms šī līguma noslēgšanas nekustamie*

³ Darbā izmantots šis izdevums, taču pirmizdevums izdots 2001. gadā.

īpašumi nav nevienam citam atsavināti vai absolūti atsavināšanai (L8); Zemesgabala iznomāšanas (lietošanas) mērķis: lauksaimnieciskai darbībai (L2); CEDENTS apņemas šī Līguma parakstīšanas dienā nodot (L10).

Valodas līdzekļu **standartizācija** ir raksturīgākā lietišķā stila pazīme (Rozenbergs 1995, 86; Urbanoviča 29; VPSV 2007, 216; Nītiļa, Iļjinska, Platonova 2008, 130), analizētajā materiālā sastopami šādi piemēri: *saskaņā ar, stājas spēkā, līdzēji, puses, minētajā sakarā* u. c. Šī pazīme turpmākajā darbā tiks analizēta atsevišķi.

Lietišķie teksti ir rakstīti vienādā izteiksmē, neatšķiroties citam no cita, tāvad vēl viena lietišķā stila pazīme ir **vienveidīga izteiksme** (Veidemane 1970, 117; VPSV 2007, 216).

Valodas līdzekļu standartizācijai un vienveidīgai izteiksmei raksturīgi **trafareti izteicieni**: *zemāk minētais, likt priekšā, pieņemt lēmumu, darīt zināmu*, (Nītiļa, Iļjinska, Platonova 2008, 130), arī **trafaretas konstrukcijas**: *pārdodamais nekustamais īpašums līdz šī līguma noslēgšanai, nav nevienam citam atsavināts vai absolūts atsavināšanai, nav apgrūtināts ar parādiem, nav ieķīlāts, par to nav strīda un tam nav uzlikts aizliegums* (L3); *Līdzēji apstiprina, ka ir sapratuši šī akta saturu un nozīmi, apliecina, ka akts atbilst viņu gribai, par ko zvērinātas notāres (..) klātbūtnē parakstījušies* (L5); .. turpmāk tekstā saukti „Puses”, *paužot savu labo gribu un apzinoties savas rīcības juridisko nozīmi, bez viltus, spaidiem un maldības, noslēdzam šo līgumu* (L10).

Lietišķajiem tekstiem ir raksturīgi **sarežģītas struktūras salikti pakārtoti un jaukti salikti teikumi** (Lokmane 2006, 6), piemēram, *Laulātie vienojas, ka neatkarīgi no tā, kādus ieguldījumus jebkādā apmērā veiktu jebkurš no laulātajiem otra laulātā mantā, īpašuma tiesības uz katra laulātā mantu tiek saglabātas tam laulātajam, kura vārdā manta reģistrēta publiskajā reģistrā vai jebkurā citā reģistrā (dalībnieku, akcionāru, vērtspapīru u.c.), vai arī kura vārdā manta tika nodota glabājumā trešajai personai, vai arī kura vārdā ir atvērts konts bankā vai cita noguldījumu sabiedrībā, ja laulātie nav vienojušies par pretējo* (L5).

Ja pēc šā līguma termiņa beigām vai pēc GLABĀJUMA DEVĒJA pieprasījuma GLABĀTĀJS laikus, t.i., 3.4. punktā noteiktajā termiņā neatdod IERĪCES GLABĀJUMA DEVĒJAM, tad GLABĀTĀJS maksā līgums 0,2 % apmērā no IERĪČU vērtības par katru dienu (Torgāns 2004, 15).

Lietišķajos tekstos **nav vēlama sinonīmija** (Nītiļa, Iļjinska, Platonova 2008, 132), tāvad vienas reālijas apzīmēšanai tiek lietots viens un tas pats vārds.

Būtiska lietišķā stila pazīme ir *teksta ārējais formālais veidojums* (Urbanoviča 2001, 29), jo lietišķajiem tekstiem raksturīga arī standartizēta struktūra (par to sk. tālāk).

Lietišķajam stilam ir *lēni mainīgas un noturīgas normas* (Lokmane 2006, 6; VPSV 2007, 216).

1.2.3. Lietišķā stila funkcionālā daudzveidība un dalījums apakšstilos

Lietišķajam stilam funkcionālo stilu sistēmā ir raksturīga stabilitāte un noturīgas normas, taču tā nav viendabīga parādība (Kvašīte 1996, 4).

Lietišķajā stilā tiek šķirti vairāki apakšstili, kas klasificēti pēc lietišķo dokumentu funkcionēšanas sfēras. Jebkurš šī stila apakšstils atšķiras ar speciālu valodas līdzekļu atlasu un izteiksmes veidu. Lietišķā stila izpausmes sfēras var būt – jurisprudences, biroja darbs, lietišķā saziņa, diplomātiskā saziņa un cita oficiālā saziņa. Valodniecībā ir sastopams gan šaurāks, gan plašāks lietišķā stila dalījums apakšstilos.

Angļu valodniecībā tiek piedāvāti četri šī stila apakšstili: 1) biznesa dokumentu valoda; 2) juridisko dokumentu valoda; 3) diplomātijas valoda; 4) militāro dokumentu valoda (Galperin 1971, 325).

Krievu valodniecībā sastopams šāds dalījums:

1) likumdošanas apakšstils – raksturīgs valsts dokumentiem. Leksikā sastopami daudzi politiski, juridiski, ekonomiski termini un izteiksme. Pie šī paveida ir šādi teksta ņanri: pavēles, rīkojumi, likumi, konstitūcijas, kodeksi, prezidenta ziņas, noteikumi, hartas u. c.;

2) administratīvais jeb kancelejas apakšstils – lietvedības un administratīvo dokumentu stils. Stila specifika izpaužas formālās atskaitēs, pavēlēs, protokolos un citos ņanos, tāpat atšķiras arī teksta izteiksme;

3) tiesiskais apakšstils pamatojas juridiskajā leksikā un frazeoloģijā;

4) darījumu sakaru apakšstils;

5) diplomātiskais apakšstils (Романова, Филиппов 2006, 110–122).

G. Solgaļiks piedāvā lietišķo rakstu stilu šķirt divos apakšstilos;

1) oficiālais–dokumentālais apakšstils – šim paveidam raksturīga diplomātiskā un likumu valoda;

2) ikdienas darījumu apakšstils – šim paveidam raksturīga oficiālā sarakste un oficiālie dokumenti (Солганик 2003, 189).

J. Rozenbergs lietišķo stilu iedala divos funkcionālajos paveidos, kuriem atbilst noteikta tipa teksti:

- 1) diplomātisko attiecību funkcionālais paveids, kuram raksturīga oficiālā diplomātiskā sarakste, oficiālie starptautiskie paziņojumi;
- 2) kancelejas lietišķo rakstu valodas stila funkcionālais paveids, kura apakšgrupās ir valdības un sabiedrisko organizāciju dokumenti, administratīvi saimnieciskās dzīves dokumenti un tiesu dokumenti (Rozenbergs 1995, 88–89).

R. Kvašīte uzskata, ka ērtāks ir dalījums trīs apakšstilos:

- 1) juridiskais apakšstils jeb likumdošanas apakšstils, kas apkalpo sfēru, kura nosaka tiesiskās normas valstī;
- 2) administratīvais apakšstils – apkalpo sfēru, kas regulē attiecības starp pilsoņiem un iestādēm (uzņēmumiem, organizācijām u. tml.);
- 3) diplomātiskais apakšstils – apkalpo starptautisko sfēru (Kvašīte 1996, 4–5).

Var secināt, ka šo apakšstilu klasifikācijā nav vienotu viedokļu. Ir svarīgi uzsvērt, ka latviešu valodniecībā vairāk ir pētīts lietišķā stila administratīvais apakšstils (Kvašīte, Skujīļa), bet citi apakšstili tiek aprakstīti ļoti vispārīgi. Šķiet, ka lietišķā stila dalījumā apakšstilos nav ņemts vērā lietišķo tekstu dalījums juridiskajā aspektā. Juridiskajā sfērā svarīgs jēdziens ir *tiesiskais darījums* – „darbība, kas vērsta uz tiesisku attiecību nodibināšanu, pārgrozīšanu vai izbeigšanu” (Balodis 2007, 151). Tiesiskos darījumus var iedalīt:

- 1) vienusējīgi un daudzpusējīgi darījumi;
- 2) kauzāli un abstrakti darījumi;
- 3) apliecinātās un rīcības darījumi (Balodis 2007, 169).

Darbā analizētais materiāls ir līgumi, kuri tradicionāli tiek uzskatīti par raksturīgiem administratīvajam apakšstilam, tomēr līgums ir nozīmīgākais tiesiskais darījums (Balodis 2007, 175), tāpēc tajā sastopamas visiem apakšstiliem raksturīgās pazīmes.

1.2.3.1. Juridiskās valodas īpatnības

Iepriekš tika noskaidrots, ka administratīvajai sfērai ir raksturīgi savi valodas izteiksmes līdzekļi, kuri apvienojas vienā valodas stilā, kas latviešu valodniecībā tiek saukts par lietišķo stilu. Lietišķais stils gan latviešu, gan citās valodās ir daudzslāņains. Tam raksturīgs dalījums vairākos apakšstilos. Andrejs Veisbergs piedāvā runāt par juridisko valodu, kas ir raksturīga juridiskajam apakšstilam. Juridiskā valoda „aptver likumus, interpretāciju, valodu tiesā, instrukcijas, rīkojumus, līgumus un kontraktus, to slēgšanas un izpildes valodu” (Veisbergs 2001, 28). Latviešu juridiskās valodas sākumu var meklēt dokumentu tulkojumos jau 16.–17. gadsimtā. Latviešu juridiskā valoda ir gājusi cauri dažādiem attīstības posmiem (piemēram, 19. gs. ietekmējusies no vācu valodas paraugiem, bet 20. gs. tikusi pakļauta Krievijas un PSRS juridiskajiem likumiem, taču mūsdienu latviešu valodā jūtama liela angļu valodas ietekme). „Rezultāts: vairāku modeļvalodu nomaiņa gadsimta laikā: vācu, krievu, vēlreiz vācu un krievu, tagad angļu, ir izveidojusi latviešu juridisko valodu par visai interesantu un daudzslāņainu. Tā ir dažādu ārēju ietekmju rezultāts, dažādu stilu sakopojums, tai trūkst skaidru principu un ieradumu (konvenciju)” (Veisbergs 2001, 33).

A. Veisbergs min šādas juridiskās valodas raksturīgākās pazīmes:

- 1) neliels latīņu valodas elementu īpatsvars, kuri galvenokārt tiek izmantoti retoriski, piemēram, *cesija, statūti, klauzula*;
- 2) visai formāls, neelastīgs raksturs;
- 3) vienkāršu jēdzienu sarežģītas interpretācijas, piemēram, *Dāvinājuma līgumā* galvenais līguma priekšmets ir *dāvinājums*, kas semantiski ir plaši interpretējams;
- 4) nomināls raksturs – daudz izvērstu nominālu grupu: *kvoruma trūkuma dēļ, ar kvalificētu balsu vairākumu, 81. panta kārtībā*;

5) analītiskums. Juridiskajā valodā vairāk nekā sarunvalodā vai literārajā valodā tiek izmantotas analītiskās vienības: *sniegt atbildi / skaidrojumu, veikt darbu / uzraudzību / uzskaiti, izdarīt kontroli*;

6) likumi rakstīti īstenības izteiksmes vienkāršajā tagadnē vai vajadzības izteiksmes vienkāršajā tagadnē, izmantojot specifiskas konstrukcijas, piemēram: *ir tiesības / tiesīgs*;

7) plaši lietota arī ciešamā kārtā: *darbi tiek veikti par valsts vai piesaistītiem līdzekļiem, tiek nodrošināts pienācīgs / atbilstošs finansējums*, kas padara valodu neskaidrāku, daļēdi interpretējamu;

8) izsmelošas precizitātes meklējumi – mēģinājumi panākt absolūtu precizitāti, uzskaitīt visas iespējas, visus gadījumus: *Bez viltus, maldiem un spaidiem...; Nedalīt, neiznomāt, nepatapināt, neatsavināt, kā arī neveikt nekāda cita veida darījumus.. (ķīlas līgums.. u. c. (Veisbergs 2001, 34)*

Lietišķajā sfērā ir svarīgi, lai ikvienam dokumentam būtu juridisks spēks, jo tas „nodrošina iespēju izmantot attiecīgo dokumentu tiesību īstenošanai vai likumisko interešu aizstāvībai” (DJSL 2010). Tātad diskutējams ir jautājums par to, vai lietišķajā stilā ir nepieciešams izdalīt juridisko apakšstilu. Jebkuram oficiālam dokumentam ir juridisks spēks, tas nozīmē, ka jebkuru lietišķajai sfērai raksturīgu dokumentu var uzskatīt par juridisku tekstu. Kā redzams arī A. Veisberga norādītās juridiskās valodas pazīmes pilnībā atbilst lietišķā stila pazīmēm, kas parāda to, ka juridiskā valoda tiek lietota plašāk nekā tradicionāli valodniecībā tiek uzskatīts.

1.2.3.2. Juridiskie teksti un normatīvs

Kā iepriekš tika noskaidrots, jebkuru dokumentu var uzskatīt par juridisku tekstu, jo, lai dokuments spētu nodrošināt komunikāciju lietišķajā sfērā, tam jāatbilst noteiktiem juridiskiem kritērijiem. Latvijā šos kritērijus regulē Ministru Kabineta noteikumi (turpmāk tekstā MKN) Nr. 916 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība” un „Dokumentu juridiskā spēka likums” (turpmāk tekstā DJSL), kā arī atsevišķos gadījumos (piemēram, civiltiesībās) Civillikums (turpmāk tekstā CL). Valodas normēšana ir „process, kas saistīts ar valodas likumību izzināšanu, fiksēšanu, pamatošanu, uzturēšanu un popularizēšanu” (VPSV 2007, 421).

Valodas normēšana kļuvusi aktuāla pēdējos gados, precīzāk, kopš 1999. gada beigām, kad tika izveidots Valsts valodas likums. Šis likums nodrošina latviešu valodas kā valsts valodas saglabāšanu, attīstību, aizsardzību un lietošanu valsts iestādēs (VVL 1998). Līdz ar likuma stāšanos spēkā, aktuāli kļūst arī daudzi valodniecības jautājumi, īpaša uzmanība tiek pievērsta valodas politikai, jo valoda tiek uztverta kā vienojošs faktors. Valodas pastāvēšanā autoritatīva nozīme ir arī juridiskajai valodai, Valentīna Skujiļ'a raksta, ka „mūsu valodu balsta juridiskie akti” (Skujiļ'a 2000). Juridisko tekstu būtiska pazīme ir normatīvums, tāpēc tiek izstrādāti speciāli normatīvie akti, kas ir galvenais tiesību avots Latvijā. Normatīvie akti ir „rakstveida juridiskie akti, ko izdod kompetentas valsts iestādes un kas satur tiesību normas (vispārobligātus uzvedības noteikumus)” (JTV 1998, 174–175). Juridiskajā sfērā valodas lietojumam jābūt pārdomātam un konsekventam, tāpēc normatīvajiem aktiem jābūt precīziem, tie jāizstrādā rūpīgi, lai cits citu nedublētu un nebūtu pretrunīgi. „Normatīvo aktu formulējumiem jābūt precīziem, lai nodrošinātu to vienveidīgu iztulkošanu un piemērošanu” (JTV 1998, 174–175).

2. PĀRVALDES DOKUMENTU SISTĒMA LATVIJĀ

Ar pārvaldes dokumenta palīdzību organizācija īsteno vadību (JTV 1998, 198). Dokuments burtiskā tulkojumā no latīņu valodas vārda *documentum* nozīmē *pierādījums, apstiprinājums*. Dokuments ir „juridiski noformēts, parasti rakstveidā, apliecinājums, kas noder par pierādījumu, dod tiesības, informē fiziskas un juridiskas personas” (JTV 1998, 67). Tātad dokumentiem piemīt juridisks spēks un tie ir nepieciešami, lai ikviens spētu aizstāvēt un realizēt savas tiesības.

Latvijā pārvaldes dokumentu sistēmu nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 916, kuri stājušies spēkā no 15.10.2010. Šo noteikumu 7. punktā ir minētas šādas pārvaldes dokumentu grupas:

„**Organizatoriskie dokumenti** nosaka attiecīgās organizācijas (tās struktūrvienības vai koleģiālās institūcijas) statusu vai pasākuma norises kārtību, pārvaldes institūciju kompetenci, lēmumu pieņemšanas kārtību, pienākumus, tiesības un atbildību (piemēram, statūti, dibināšanas līgums, nolikums, reglaments, instrukcija, ieteikumi).

Ar **rīkojuma dokumentu** tiek veikta vienpersoniska vai koleģiāla organizācijas vai pasākuma vadība. Rīkojuma dokumenti ir pavēles, rīkojumi, lēmumi un norādījumi.

Publisko tiesību līgumi ir vienošanās, ko publisko tiesību subjekti Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajā kārtībā valsts pārvaldes jomā slēdz ar citiem publisko tiesību subjektiem vai privātpersonām, lai nodrošinātu valsts pārvaldes funkciju efektīvu izpildi (piemēram, starpresoru vienošanās, sadarbības līgums, administratīvais līgums, deleģēšanas līgums, līdzdarbības līgums).

Ar **personāla dokumentu** palīdzību organizācija kārtoti un noformē darba vai dienesta attiecības ar saviem darbiniekiem vai amatpersonām (piemēram, darba līgums, rīkojums par personālsastāvu, atvaļinājumu grafiks, amata apraksts).

Ar **sarakstes dokumentu** (korespondences) palīdzību informācija tiek nodota adresātam – organizācijai, tās struktūrvienībai, koleģiālajai institūcijai vai fiziskajai personai (piemēram, vēstules, telegrammas, faksogrammas (faksimilgrammas), telefonogrammas, elektroniskās vēstules).

Faktus fiksējošie dokumenti ir dokumenti, kuros atspoguļoti dati par organizācijas darbību vai faktiem un kuri neietilpst pārējās pārvaldes dokumentu grupās (piemēram, protokoli, akti, izziņas, uzziņas, pārskati)” (MKN 916, 2010).

Šie dokumenti ir tiesisks darījums, kas nodrošina komunikāciju lietišķajā vidē, tātad tie ir svarīgi sabiedrības savstarpējo attiecību tiesiskajā regulēšanā.

2.1. Pārvaldes dokumentu izstrādes pamatprincipi

Katrai iestādei ir noteiktas savas prasības, kā izstrādāt juridiskos dokumentus, taču jebkuram juridiskajam tekstam jābūt viegli saprotamam un nepārprotamam, tāpēc liela uzmanība jāpievērš gan juridiskajām prasībām, gan tekstu valodai un arī interpunkcijai. Latvijā ieteikumi, kā rakstīt un noformēt juridiskos tekstus ir sastopami MKN Nr. 916. Ieteikumus, kā pareizāk rakstīt juridiskos tekstus, ir izstrādājuši Baiba Broka kopā ar Stīvenu Džohansenu (*Steven Johansen*) grāmatā „Juridisko tekstu rakstīšana un analīze”.

Dokumentos tiek apskatītas un analizētas tiesību normas. Dokumentu projektu izstrādes procesā savukārt tiek radīti tādi tiesību akti, kas neietver tiesību normu analīzi, bet galvenokārt atspoguļo klienta vēlmes attiecībā uz darījumiem vai kādiem citiem nākotnes noteikumiem (Broka, Džohansens 2010⁴, 41).

„Dokumentu projektu izstrādāšanas primārais mērķis ir panākt, lai to piemērošanas rezultātā rastos, izbeigtos vai mainītos kādas tiesiskās attiecības. Līgums rada pusēm obligātas saistības; likums nosaka jaunus pienākumus vai tiesības ikvienam, uz ko tas attiecas” (Broka, Džohansens 2010, 41).

B. Broka un S. Džohansens min svarīgākās juridisko dokumentu pazīmes:

1) dokumentam jābūt sastādītam tā, lai tas noregulētu un paredzētu notikumus, kas varētu rasties nākotnē;

2) dokuments starp līguma pusēm veido saskaņu un sadarbību, nevis sacīksti. Dokumentam jāatspoguļo panāktā vienošanās, nevis klienta interesēs uzrakstīts vienpusējs akts (Broka, Džohansens 2010, 42).

Dokumentu izstrādi var iedalīt trīs posmos:

1) informācijas vākšana;

2) dokumenta strukturēšana;

3) dokumenta galīgā varianta rakstīšana (Broka, Džohansens 2010, 42).

⁴ Darbā tiek izmantots ceturtais papildinātais izdevums, taču pirmizdevums izdots 2001. gadā.

Var secināt, ka dokumentu izstrāde ir rūpīgi izstrādāts un plānots process, kas būtu jāievēro ikvienai iestādei, jo kvalitatīvi izstrādāts dokuments liecina par iestādes vai juridiskās personas cieļu pret saviem klientiem.

2.2. Līgums – biežāk sastopamais pārvaldes dokumentu apakštips

Līgums ir „vairāku personu vienošanās par kādas attiecības nodibināšanu, pārgrozīšanu vai izbeigšanu” (JTV 1998, 147). Līgumā divas vai vairākas personas izdara savstarpēji korespondējošus un saskanīgus gribas izteikumus, kuri „ir vērsti uz vienota tiesiskā rezultāta sasniegšanu” (Balodis 2007, 171–172).

Līgums sastāv no šādām daļām:

- 1) ievaddaļa;
- 2) izklāsta daļa;
- 3) secinājumu daļa (MKN 2010, 916).

Šādas līguma sastāvdaļas ir raksturīgas visiem līguma veidiem, tomēr saturiski tie var atšķirties. Līgumus saturiski ir ieteicams strukturēt šādi:

1. Līguma nosaukums. Līguma nosaukumā norāda, kuram līguma veidam atbilst konkrētais līgums, to mēdz norādīt lapas augšpusē. Līguma nosaukums neietekmē līguma juridisko spēku, taču tas ir praktisks veids, kas palīdz uztvert un izprast līguma saturu (Broka, Džohansens 2010, 100).

2. Līguma noslēgšanas vieta un datums (Broka, Džohansens 2010, 100).

3. Līdzēji. Informāciju par līdzējiem norāda līguma sākuma daļā. Līdzēji var būt gan fiziskas, gan juridiskas personas.

Fiziskajai personai svarīgi norādīt vārdu, uzvārdu un dzimšanas datus. Latvijā katrai fiziskai personai galvenais identifikācijas numurs ir personas kods. Informācijā par fizisko personu ir svarīgi līgumā iekļaut adresi vai citu sazināšanās veidu.

Juridiskajai personai jānorāda tās apzīmējums (piemēram, SIA, AS, sabiedriska organizācija, fondi), nosaukums, reģistrācijas numurs attiecīgajā reģistrā, kontaktadrese, informācija par pārstāvi un pārstāvības pamats. Katrai juridiskajai personai ir savs

nosaukums un unikāls reģistrācijas numurs, kas apliecina juridiskās personas tiesībspēju (Broka, Džohansens 2010, 101).

4. Ievads (Preambula) – Līdzēju deklarētie mērķi. Sadaļa, kas atspoguļo līdzēju mērķus un norāda apstākļus, kas ir svarīgi konkrētā līguma kontekstā. Var tikt veidota ievaddaļa, kurā norādīti katras puses mērķi, kurus puses vēlas sasniegt. Ievaddaļā var iekļaut arī svarīgus apstākļus, kuri paskaidro līguma izpildi un raksturo līdzējus (Broka, Džohansens 2010, 102).

5. Definīcijas. Lai nodrošinātu teksta skaidrību līgumā ir nepieciešamas definīcijas. „Definīcija norāda uz attiecīgā vārda iecerēto nozīmi konkrētā līguma kontekstā.” Līgumā lietotajām definīcijām jābūt konsekventām. Definīcijas vajadzētu rakstīt tagadnes formā (Broka, Džohansens 2010, 103).

6. Regulējošā daļa. Līguma svarīgākā daļa – tajā atspoguļojas līdzēju tiesības un pienākumi. Lai gan līgums paredz notikumus, kas var notikt nākotnē, tomēr ir ieteicams rakstīt līgumu tagadnes formā. Nav svarīgi kāda hronoloģija tiek izmantota grupējot noteikumus, taču ir svarīgi, lai šī kārtība būtu loģiska, skaidra un saprotama lasītājam (Broka, Džohansens 2010, 104–105).

7. Riski un risku vadība (Broka, Džohansens 2010, 99).

8. Pārņēmumu sekas un tiesiskās aizsardzības līdzekļi. Noteikumi, kas nosaka līdzēju rīcību gadījumā, ja ir noticis līguma pārņēmums (Broka, Džohansens 2010, 105).

9. Citi noteikumi – Nobeigums. Šajā daļā var tikt iekļauti jautājumi par līgumattiecībās atjaunojamo kārtību; par strīdu risināšanas kārtību; par kārtību, kā izdarāmas izmaiņas, grozījumi vai labojumi līgumā; par noteikumiem, kas attiecas uz cesiju; par tiesību un pienākumu pēctecību (Broka, Džohansens 2010, 108).

10. Rekvizīti un paraksti. Precīzi jānorāda informācija par tām personām, kas līgumu paraksta. Jāparedz vieta pašrocīgam parakstam (Broka, Džohansens 2010, 108–109).

11. Pielikumi (Broka, Džohansens 2010, 99).

Sastādot dažādus līgumus, jāreķinās ar to, ka teksta lasītāju visticamāk interesēs tikai atsevišķas teksta daļas (piemēram, līdzēju tiesības un pienākumi), tāpēc juridisko tekstu saturam jābūt loģiski sakārtotam, jo tas ne tikai palīdz orientēties tekstā, bet arī liecina par teksta sastādītāja profesionalitāti un cieļu pret saviem klientiem.

3. STANDARTIZĀCIJA JURIDISKAJOS TEKSTOS

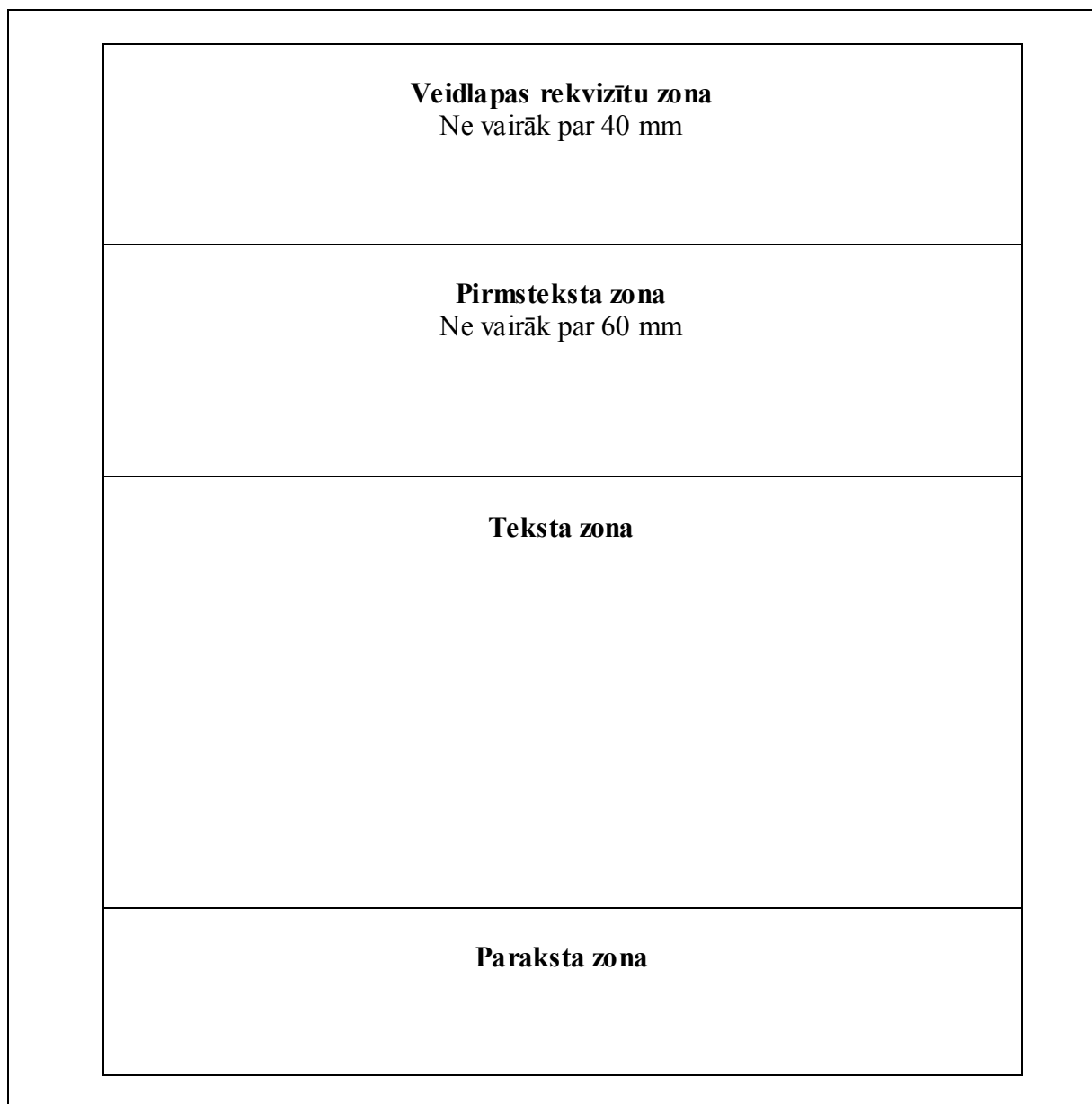
Valodai ir divas puses – stabilo normu sistēma un valodas realitāte, kurai ir raksturīga dinamika, tāpēc praksē ieviesušās arī normu variācijas un pārmaiņas (Nītiņa, Veisbergs 2007, 398), kas saistītas arī ar valodas līdzekļu standartizāciju. Lietišķā stila svarīgākā pazīme, kas to būtiski atšķir no citiem valodas funkcionālajiem stiliem, ir **standartizācija**. VPSV definīcija vēsta, ka standartizācija „ir process, kurā tiek izstrādāts ar kompetentas valdības institūcijas rīkojumu apstiprināms dokuments (standarts), kas nosaka vienotus vispārīgos principus noteiktu darbību veikšanai, kā arī vienotu paraugu saistošai tā īstenošanai praksē bez būtiskām individuālām atšķirībām, lai sekmētu optimālu sakārtotību kādā jomā, piemēram, terminoloģijas jomā standartizēšanai pakļauti terminoloģijas darba principi un metodes, definīciju veidošana, terminu vārdnīcas tipi, arī noteiktas tematiskas grupas termini” (VPSV, 372).

3.1. Standartizācija struktūras aspektā

Dokumentiem jābūt viegli pārskatāmiem, tāpēc ir svarīgs ne tikai dokumentu saturs, bet arī to tehniskais noformējums. Visi pārvaldes dokumenti ir rakstāmi pēc noteiktiem standartiem, kuri ir atrodami MKN Nr. 916. Šajos noteikumos minētas galvenās dokumentu struktūras izstrādes prasības. Analizētais materiāls ir rakstīts uz šāda formāta rakstāmpapīra: A4 (297 x 210 mm) vertikālā novietojumā, tāpēc turpmāk darbā tiks analizētas šīs formas dokumentiem raksturīgais tehniskais noformējums. Rakstot juridisko tekstu, jāievēro teksta zonu izvietojums.

Darba laukumā ir šādas zonas: 1) veidlapas rekvizītu zona; 2) pirmsteksta zona; 3) teksta zona un 4) paraksta zona (MKN 916, 2010).

Dokumenta darba laukuma zonas A4 formāta lapā vertikālajā izvietojamā izskatās šādi:

(MKN 916, 2010)

Dokumenta noformējuma būtiska sastāvdaļa ir rekvizīts. Rekvizītam ir noteikta funkcionāla nozīme (JTV 1998, 226). Svarīgi ir aizsargāt tekstu un rekvizītus, tāpēc dokumentā jāatstāj šādas malas:

- 1) „kreiso – ne mazāku par 30 mm (ja tekstu raksta abās lapas pusēs, otrajā lapas pusē – ne mazāku par 10 mm),
- 1) labo – ne mazāku par 10 mm (ja tekstu raksta abās lapas pusēs, otrajā lapas pusē – ne mazāku par 30 mm),
- 2) augšējo – ne mazāku par 20 mm,
- 3) apakšējo – ne mazāku par 20 mm” (MKN 2010, 916).

DJSL minēti šādi rekvizīti, kas ietekmē dokumenta juridisko spēku: dokumenta autora nosaukums, dokumenta datums un paraksts (DJSL, 2010).

Dokumenta autora nosaukums

Dokumenta autors var būt „organizācija, tās struktūrvienība, darbinieks, ierēdnis, ierēdņa kandidāts vai fiziska persona, kas parakstījusi līgumu” (JTV 1998, 66), tas jānorāda dokumenta sākumā (MKN 2010, 916). Dokumenta autora nosaukumu jāraksta nominatīvā rekvizīta zonas vidū un to parasti izceļ (MKN 2010, 916), piemēram,

**RĪGAS APGABALTIESA
ZVĒRINĀTS NOTĀRS JĀNIS KALNIŅŠ**

(Torgāns 2004, 9)

Dokumenta autora nosaukums var tikt rakstīts arī standartizētās konstrukcijās, šo pazīmi sk. tālāk.

Dokumenta datums

Dokumenta datumu var rakstīt gan tekstuālā, gan skaitliskā veidā.

Tekstuālā veidā „secīgi raksta gada kārtas skaitli ar arābu cipariem, tad vārdu „gada”, kam seko mēneša dienas kārtas skaitlis ar arābu cipariem un mēneša nosaukums lokatīvā” (MKN 2010, 916), piemēram, *divi tūkstoši trešā gada vienpadsmitajā augustā* (Torgāns 2004, 9).

Skaitliskā veidā „raksta ar arābu cipariem, sākumā norādot mēneša dienas kārtas skaitli ar diviem cipariem, tad mēneša kārtas skaitli ar diviem cipariem, kam seko gada kārtas skaitlis ar četriem cipariem. Ja mēneša vai dienas kārtas skaitlis ir vienzīmes skaitlis,

tad pirms tā raksta ciparu „nulle”. Aiz katras ciparu grupas kārtas skaitļiem liek punktu” (MKN 2010, 916), piemēram, *16.05.2011.* (Torgāns 2004, 20)

Analizētajā materiālā datumu pieraksts ir daudzveidīgs, piemēram, datums var tikt rakstīts tekstuālā veidā, iekavās precizējot datumu: *divi tūkstoši desmitā gada (..) septembrī (2010. gada (..) septembrī* (L3). Datums var tikt rakstīts arī šādi: *2003. gada. 15. janvārī (divi tūkstoši trešā gada piecpadsmītajā janvārī)* (Torgāns 2004, 14). Iekavās datums var tikt rakstīts skaitliski, piemēram, *divi tūkstoši trešā gada desmitajā jūnijā (10.06.2003.)* (Torgāns 2004, 10); *divi tūkstoši devītā gada divdesmit septītajā augustā (27.08.2009)* (L5). Sastopami arī gadījumi, kad gada skaitlis un mēneša skaitlis tiek rakstīti skaitliski, bet mēnesis – tekstuāli, tad tiek rakstīts vārds „gada”, piemēram, *2009. gada 31. augustā* (L5), *2010. gada 31. augustā* (L4), *2005. gada "01." maijā* (L2), šajā piemērā jāmin, ka, rakstot datumu, nav jālieto pēdiļas.

Paraksts

Dokumentu paraksta personas, kas ir atbildīgas par dokumenta saturu. DJSL norādīts, ka dokuments jāparaksta pašrocīgi, „organizācijas dokumentu paraksta persona, kuras amats norādīts dokumentā.” Personiskais paraksts papīra dokumentā nedrīkst tikt atveidots ar tehniskiem līdzekļiem (DJSL 2010). „Juridisko terminu vārdnīcā” (turpmāk tekstā JTV) minēts, ka paraksta noformējumā jāatstāj brīva vieta parakstam un paraksta atšifrējumam (JTV 1998, 187). Dokumenta paraksta zona var izskatīties šādi:

CEDENTS

CESIONĀRS

(L10)

Ir arī rekvizīti, kuri tikai noteiktos gadījumos ietekmē dokumenta juridisko spēku. Tie var būt: dokumenta izdošanas vietas nosaukums, zīmoga nospiedums, dokumenta

apstiprinājuma uzraksts un atzīme par dokumenta apstiprinājumu, dokumenta reģistrācijas numurs (DJSLS 2010; MKN 2010, 916).

Svarīgi pieminēt, ka aiz rekvizītiem neliek punktu (MKN 2010, 916).

Dokumenta tekstam jābūt nepārprotamam, viegli uztveramam un pārskatāmam, lai to panāktu, tekstu var sadalīt „saturiski pamatotās rindkopās vai punktos, piešķirot tām nosaukumu, kas atklāj nodaļas vai apakšnodaļas saturu” (MKN 2010, 916). Nodaļu vai apakšnodaļu nosaukumiem jābūt rindas vidū, tie jānumurē ar arābu cipariem, kurus raksta nodaļas vai apakšnodaļas nosaukuma priekšā, izmantojot vienlaidu numerāciju (MKN 2010, 916), tas var izskatīties šādi:

- 1. LĪGUMA PRIEKŠMETS**
- 2. MAKSĀJUMI**
- 3. ĪRNIKS APŅEMAS**
- 4. ĪRNIKA TIESĪBAS**
- 5. IZĪRĒTĀJA TIESĪBAS**
- 6. IZĪRĒTĀJA PIENĀKUMI**
- 7. LĪGUMA TERMIŅŠ**
- 8. GARANTIJAS**
- 9. PĀRĒJIE NOTEIKUMI (L1)**

Dokumenta tekstam jābūt tehniski noformētam – to raksta ar vienu vai pusotru starprindu intervālu. Burtu lielums nedrīkst būt mazāks par 10 punktiem (MKN 2010, 916).

„Ja dokumenta nodaļas teksts beidzas nepilnā lappusē, jaunu nodaļu var rakstīt nākamajā lappusē, iepriekšējās nodaļas beigas atzīmējot ar nodaļas beigu zīmi rindas vidū” (MKN 2010, 916).

Standartizācijai struktūras aspektā svarīgākais, kas attiecas uz visiem dokumentiem, ir teksta zonu izvietojums, kā arī rekvizītu, kuri ietekmē juridisko spēku, lietojums. Dokumenta struktūru var apskatīt arī pievienotajā pielikumā, te gan jāmin, ka L1, L3, L8, L9, L10 ir līgumu paraugi, tāpēc šajos līgumos sastopamas dažas atkāpes struktūras aspektā, citos līgumos sastopamās atkāpes, uzskatāmas par kļūdainām.

Šajā apakšnodaļā tika analizēti un apskatīti tipiskākie dokumenta struktūras standartizēšanas gadījumi, plašāk nosacījumus pareizai teksta veidošanai var apskatīt MKN Nr. 916.

3.2. Standartizācija ortogrāfijas un grafētikas aspektā

Ortogrāfijai ir būtiska loma ikvienas tautas rakstu valodā, jo rakstītais teksts saglabājas un liecina par valodu kādā attīstības posmā, lai rakstu valoda spētu ilgāk pastāvēt, tai nepieciešamas stabilas normas. Grafētika ir valodas visu rakstu zīmju kopums un grafēma ir „kādas valodas rakstzīmju sistēmas pamatvienība dažādos tās rakstības stila variantos” (VPSV 2007, 131). Juridiskajos tekstos tiek ievērotas pareizrakstības normas. Standartizācija neizpaužas šo normu pārkāpšanā, bet gan stilistiskā funkcijā

Tradicionāli latviešu valodā „ar lielo sākumburtu raksta teikuma pirmo vārdu, īpašvārdus, daļādu nosaukumu pirmo vārdu” (Skujil'a 2003⁵, 19). Tamāra Porīte norāda, ka stilistiskā funkcijā jebkuru vārdu var rakstīt ar lielo sākumburtu, „ja vien šāda lietojuma pamatā ir mērķtiecīga nepieciešamība” (Porīte 1970, 42). Šāds pal'ēmiens tiek mērķtiecīgi izmantots arī juridiskajos tekstos, lai akcentētu līgumā svarīgos vārdus. Rakstot vārdu *līgums* ar lielo sākumburtu tiek uzsvērts, ka runa ir par konkrēto sastādīto līgumu, piemēram, *kas ir šī Līguma neatņemama sastāvdaļa* (L6); *ka viena no Pusēm nav pildījusi Līgumu vai pildījusi to nepienācīgi* (L10). Juridiskajos tekstos ar lielo sākumburtu var tikt izcelti arī vārdi *pusēs*, *līdzēji*. Piemēram, .. *Liepājā, kā CESIONĀRS, no otras pusēs, turpmāk tekstā saukti „Puses”* .. (L10), .. *kopā saukti „Līdzēji”* (Torgāns 2004, 12). Cits piemērs *Darbi tiek izpildīti sakarā ar Līgumam pievienoto Pušu savstarpēji saskaņoto Tāmi* ..(L6) Šajā piemērā arī parādās gadījums, kad ar lielo burtu tiek rakstīts vārds *tāme*, tādējādi akcentējot, ka runa ir par dokumentā svarīgo *tāmi*. Līdzīgi kā tika akcentēts vārds *tāme*, var izcelt arī citus atslēgvārdus, kas ir svarīgi konkrētajā līgumā, piemēram, *Izmantot Dzīvokli tikai tādiem mērķiem* .. (L1)

Juridiskajos tekstos, stilistiski akcentējot svarīgos atslēgvārdus, var tikt izmantoti ne tikai ortogrāfiski, bet arī grafēmiski pal'ēmieni. Stilistiskā funkcijā var tikt izmantots treknraksts (bold) un lielie burti. Ar lielajiem burtiem, arī treknrakstā var tikt izcelti termini, kas apzīmē līguma slēdzējus, piemēram, **IZĪRĒTĀJS** *nodod, bet ĪRNIĒKS pieņem lietošanā IZĪRĒTĀJAM* *piejerošo* .. (L1) **ROKASNAUDAS DEVĒJS** *kopumā vai pa daļām apņemas nopirkt uz sava vai trešās personas vārda, bet ROKASNAUDAS NĒMĒJS kopumā vai pa daļām apņemas pārdot ROKASNAUDAS DEVĒJAM* .. (L9)

⁵ Darbā izmantots šis izdevums, taču pirmizdevums izdots 1999. gadā.

Dokumenta veida nosaukums grafiski jāizceļ attiecībā pret pārējo dokumenta informāciju, viens no izcelšanas pal'ēmieniem var būt vārda rakstīšana ar lielajiem burtiem (MKN 2010, 916). Šāds grafisks izcēlums sastopams arī analizētajā materiālā, piemēram, dokumenta veida nosaukums var tikt rakstīts treknrakstā (bold) ar lielajiem burtiem: **DZĪVOJAMĀS TELPAS ĪRES LĪGUMS (L1), ZEMES NOMAS LĪGUMS (L2), PIRKUMA LĪGUMA PRIEKŠLĪGUMS (L3)**. Arī Kalvis Torgāns, veidojot līgumu paraugus, dokumenta veida nosaukumu grafiski izceļ, izmantojot lielos burtus un treknrakstu (sk. Torgāns 2004). Sastopami arī gadījumi, kad dokumenta veida nosaukumu izceļ, izmantojot tikai treknrakstu **Līgums Nr. JN 2010-059 (L4), Darbuzņēmēja līgums Nr. 01/06-RCS/2010 (L6)**.

Apskatot iepriekš analizētos piemērus, var secināt, ka grafētikas un ortogrāfijas aspektā netiek pārkāptas pareizrakstības normas, bet gan ar dažādu grafisku pal'ēmienu palīdzību tiek izcelts būtiskākais tekstā. Ortogrāfijas aspektā tiek standartizēts lielo sākumburtu lietojums stilistiskā nozīmē. Jāpiemin, ka treknraksta, slīpraksta, lielo burtu un citu grafisku elementu lietojums nav obligāta prasība, tāpēc sastopami arī gadījumi, kad šie vārdi tiek rakstīti bez grafiska izcēluma.

Juridiskajos dokumentos sastopami arī citi gadījumi, kad viss vārds var tikt rakstīts ar lielajiem burtiem. Šie gadījumi ir minēti MKN Nr. 916.

Ar lielajiem burtiem apstiprinājuma uzrakstos vai atzīmēs jāraksta APSTIPRINU, APSTIPRINĀTS.

Izstrādājot dokumenta atvasinājumu, ar lielajiem burtiem jāraksta NORAKSTS, IZRAKSTS, KOPIJA.

Ja dokumenta atvasinājumu apstiprina organizācija vai fiziska persona, apliecinājuma uzrakstā ar lielajiem burtiem jāraksta NORAKSTS PAREIZS, IZRAKSTS PAREIZS, KOPIJA PAREIZA.

Izstrādājot dublikātu, ar lielajiem burtiem raksta DUBLIKĀTS.

Ar lielajiem burtiem saskaļojuma uzrakstos vai atzīmēs jāraksta SASKAL'OTS.

Atzīmē par dokumenta saļ'emšanu vai atzīmē par dokumenta saļ'emšanu un reģistrēšanu ar lielajiem burtiem jāraksta SAĻ'EMTS (MKN 2010, 916).

Juridiskajos tekstos grafisks izcēlums dažos gadījumos var būt obligāta prasība. Grafiski izcelti elementi var tikt lietoti arī stilistiskā funkcijā. Gan vienā, gan otrā lietojumā šāds grafisks elementu izcēlums ir nepieciešams, lai uzsvērtu svarīgāko informāciju tekstā. Abos gadījumos grafisku izcēlumu lietojumam jābūt konsekventam.

3.3. Standartizācija leksiskajā aspektā

Leksiskajā līmenī svarīga lietišķā stila pazīme, kas sastopama arī juridiskajos tekstos, ir plašs terminu lietojums. Precīzi lietotai terminoloģijai ir liela nozīme ne tikai tiesību zinātnēs un valodniecībā, bet ikvienā nozarē, tāpēc, izvēloties terminus, ir svarīgi, lai tie būtu precīzi un to lietojums būtu konsekvents. Termins ir „konkrētas tematiskās jomas, speciālās nozares jēdziena vārdisks apzīmējums” (VPSV 2007, 399–400). Pētot terminus, svarīga ir to lietošanas sfēra un funkcionālā nozīme, jo „termins ir vārds īpašā funkcijā” (Skujil'a 1993, 7). Analizējot materiālu, tika izmantota JTV, kas izdota 1998. gadā. Tā kā juridiskajos tekstos parādās arī daudzi termini, kas saistīti ar ekonomiku, piemēram, *norēķinu konts, kadastra, maksājumi*, tika izmantota arī vārdnīca „Ekonomikas, lietvedības un darba organizācijas termini”, zināma arī kā ELDO, kura izdota 1995. gadā. Turpmāk apskatītie termini ir atrodamī šajās vārdnīcās.

Standartizēti termini var būt viens vārds: *atcelšana, garantija, īre, laulība, tiesvedība, maksājumi, paraksts, liegums, maldība, vara, spaidi, termiņš, tiesības, valdītājs, kadastra, cesija, reglaments, rīcībspēja, statūti, zemesgrāmata*.

Standartizēti termini var būt arī vārdu savienojumi: *laulāto līgumiskās mantiskās tiesības, laulāto likumiskās mantiskās attiecības, nekustamais īpašums, kustamais īpašums, nekustamā manta, kustamā manta, norēķinu konts, trešās personas*.

Juridiskajos tekstos sastopami arī specifiski atvasināti vārdi, kas darināti no terminiem, piemēram, *valdījums* ir „kādas personas faktiskā vara pār mantu.” (JTV 1998, 283) Juridiskajos tekstos, kuros tiek noslēgtas līgumattiecības par kādu mantu vai īpašumu, parādās standartizēts vārds *valdītājs* vai vārdkopa *tiesiskais valdītājs*, piemēram, *IZĪRĒTĀJS garantē, ka viņš ir vienīgais izīrētā Dzīvokļa īpašnieks un valdītājs* .. (L1); *Iznomātājs apliecina, ka ir Zemesgabala vienīgais likumiskais īpašnieks (vai tiesiskais valdītājs)* .. (L2) Arī Dāvinājuma līgumā tiek atvasināti vārdi, piemēram, *dāvinājums* ir „tiesisks darījums, kurā kāds aiz devības piešķir otram bez atlīdzības kādu mantisku vērtību,” (JTV 1998, 56–57) no vārda *dāvinājums* tiek atvasināti vārdi *dāvinātājs* un *apdāvinātais*. *Cesija* ir „civiltiesiska prasījuma pāreja no viena kreditora, cedenta, uz jaunu, cesionāru” (JTV 1998, 43), tātad Cesijas līgumā no vārda *cesija* tiek atvasināti vārdi *cedents* un *cesionārs*.

Latviešu juridiskajiem tekstiem ir raksturīga citu valodu ietekme, tāpēc juridiskajos tekstos ir sastopami leksiskie kalki. Sastādot juridiskos līgumus, tiek ņemta vērā arī cilvēku *rīcībspēja*, kas ir „tiesību subjekta spēja patstāvīgi iegūt un realizēt subjektīvās tiesības un juridiskos pienākumus” (JTV 1998, 228). *Rīcībspēja* ir burtisks tulkojums no vācu *Handlungsfähigkeit* (VLV 2004, 347) Analizētajā materiālā sastopami šādi piemēri, kur tiek lietots standartizēts vārds *rīcībspējīgs*: .. kur **rīcībspējīgas** personas (..) paziņoja (..), ka vēlas slēgt sekojošu līgumu .. (L5), Rīgā, Zāļu ielā 13, pie manis, zvērināta notāra Jāņa Kalniņa, divi tūkstoši trešā gada vienpadsmitajā augustā (11.08.2003.) ieradās **rīcībspējīgas** personas .. (Torgāns 2004, 11) Juridiskajos tekstos, kas saistīti ar nekustamā īpašuma darījumiem, svarīgs termins ir *zemesgrāmata*, piemēram, *dzīvokļa īpašuma kadastra numurs (..), ierakstīts Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr. (L1)* Vārds *zemesgrāmata* ir burtisks tulkojums no vācu valodas vārda *Grundbuch* (VLV 2004, 337). Arī termins *rokasnauda* ir burtisks tulkojums no vācu *Händgeld* (VLV 2004, 347), *rokasnauda* ir galvenais līguma priekšmets *Rokasnaudas līgumā* (sk. 9. pielikumu).

Jāpiemin, ka civiltiesībās būtiska nozīme ir CL, kas Latvijā ir sastādīts 1937. gadā, tāpēc juridiskajos tekstos sastopami novecojuši jēdzieni, piemēram, *maldība, viltus, spaidi, uztura līgums, patapinājums* u. c. (sk. CL 1937, 4)

Lai īsinātu tekstu, vienā vārdā apzīmē personas, kas vēlas noslēgt līgumu. Tradicionāli var tikt izmantoti vārdi *līdzēji* vai *puses*, piemēram, *Informācijas apmaiņa starp Pusēm notiek rakstveidā* (L4); **Līdzēji** vienojas noteikt aizliegumu .. (L8); .. *abi kopā turpmāk saukti „līdzēji”*.. (L8) *Laulību līgumam ir raksturīgs vārds laulātie*, piemēram, *Laulātais nevar otra laulāto mantu pārvaldīt* (L5).

Te jāmin, ka, izvēloties terminu, jāievēro konsekvence un, ja tiek izmantots, piemēram, termins *puses*, tad visa rakstītā līguma kontekstā jāizmanto šis termins, jo lietiskajā sfērā nav vēlama sinonīmija.

Juridisko tekstu leksikai raksturīgi arī standartizēti vispārlietojami vārdi un vārdu savienojumi, piemēram, *nodot Dzīvokli IZĪRĒTĀJA lietošanā tādā stāvoklī, kādā tas atradās šī līguma parakstīšanas dienā* (L1); **turpmāk tekstā „nekustamie īpašumi”** (L8); *UZTURA DEVĒJS ir iepazīties ar nekustamo īpašumu stāvokli dabā* (L8).

Analizējot piemērus var secināt, ka leksiskajā aspektā standartizācija ir daudzveidīga gan terminoloģijā, gan vispārlietojamajā leksikā. Juridiskajiem tekstiem raksturīgi ir novecojuši vārdi, specifisks terminu lietojums, leksiskie kalki.

3.4. Standartizācija gramatiskajā aspektā

Tradicionāli gramatikā šķir divas apakšnozares – morfoloģiju un sintaksi (VPSV 2007, 132). Morfoloģiskajā aspektā raksturīgs ir, piemēram, vārdu lietojums noteiktos locījumos. Sintaktiskajā aspektā var būt raksturīgs standartizētu konstrukciju lietojums. Šajā apakšnodaļā atsevišķi netiek izdalīts morfoloģiskais un sintaktiskais aspekts, jo, piemēram, standartizētām teikuma konstrukcijām ir raksturīgs arī standartizētu locījumu lietojums, tāpēc šīs pazīmes tiek analizētas kopā.

Juridiskajos tekstos ir sastopami ne tikai standartizēti vārdi un vārdu savienojumi, bet arī standartizētas konstrukcijas. Viena no šādām konstrukcijām ir raksturīga juridisko tekstu ievaddaļai, jo tajā ir svarīgi parādīt objektīvu informāciju par līguma slēdzējiem.

Viens no variantiem, kā rakstīt ievaddaļu ir šāds:

Mēs, ..., dzimis 19.. gada ..., personas kods ..., dzīvojošs ..., no vienas puses, un ..., dzimis 19.. gada ..., personas kods ..., dzīvojošs ..., no otras puses, kopā saukti „Līdzēji”, pēc brīvas gribas, bez maldības, spaidiem un viltus noslēdza šāda satura pirkuma līguma priekšlīgumu, saistošu ne tikai pašiem līguma slēdzējiem, bet arī viņu mantiniekiem un tiesību pārņēmējiem (L3).

Šo konstrukciju var uzskatīt par standartizētu, jo tā ar nebūtiskām atšķirībām atkārtojas arī citos analizētajos materiālos (sk. pielikumu).

Līguma ievaddaļā var tikt norādīta arī informācija par zvērināto notāru, izmantojot savrupinājumu *pie manis*, piemēram, .. **pie manis**, *zvērināta notāra Jāņa Kalniņa, divi tūkstoši trešā gada vienpadsmitajā augustā (11.08.200.3) ieradās rīcībspējīgās personas ..* (Torgāns 2004, 9)

Šajos piemēros parādās vēl viens raksturīgs standartizācijas gadījums, proti, standartizēts personu vietniekvārdu lietojums. Juridiska satura tekstos cenšas izvairīties no subjektīvisma, tāpat arī no personu vietniekvārdu lietojuma. Teksta ievaddaļai ir raksturīgi savrupināti personu vietniekvārdi, jo tajā tiek norādīta informācija par līguma slēdzējiem, tāpēc tiek izmantots standartizēts vienskaitļa nominatīva personu vietniekvārds *es* un daudzskaitļa nominatīva personu vietniekvārds *mēs*. Juridiskajos tekstos līdzīgā lietojumā sastopams arī vienskaitļa personas vietniekvārds *es* nominatīva, ģenitīva un datīva locījumā. Šo vietniekvārdu izmanto, lai apzīmētu juridisko personu, piemēram, .. *es*,

zvērīnāta notāre .. un .. paziņoja **man**, zvērīnātai notārei .. (L5); .. pie **manis**, zvērīnāta notāra Jāņa Kalniņa .. (Torgāns 2004, 9)

Analizētajā materiālā ir sastopami arī gadījumi, kad teksta ievaddaļu raksta tikai trešajā personā, piemēram, SIA „APGĀDS MANTOJUMS”, turpmāk tekstā IZPILDĪTĀJS, tās direktora (..) personā (L7). Šajā gadījumā netiek izmantoti pirmās un otrās personas vietniekvārdi un persona tiek pieminēta tieši.

CL svarīga piebilde līgumu sastādīšanā ir par gribas īstumu (CL 1937, 4). CL ir norādīts, ka „**maldība** var rasties vai nu no tam, ka pavisam trūkst zil'u, vai ka ir tikai nepietiekošas zil'as par kādiem faktiskiem apstākļiem – faktiskā maldība – vai kādām tiesiskām normām – tiesiska maldība. **Viltus** ir otras personas prettiesīgs maldinājums, lai vil'u piedabūtu izdarīt vil'as interesēm pretēju darbību vai atturēties no tās. **Spaidus** var izdarīt vai nu ar fizisku varu, vai ar draudiem, kas kādā personā rada bailes. Lietojot fizisku varu nav brīva gribas izteikuma, un nav nekādas piespiestā darbības” (CL 1937, 4). Slēdzot līgumu, ir svarīgi, lai neviens no līdzējiem nebūtu ārēji ietekmēts, tāpēc juridiskajos tekstos var tikt izmantota šāda konstrukcija: *pēc brīvas gribas, kura izteikta bez maldības, spaidiem vai viltus* (L1), tādējādi uzsverot, ka cilvēks, noslēdzot līgumu, to darījis savās, nevis citu interesēs.

Juridisko tekstu informācijai jābūt pēc iespējas precīzākai un neapstrīdamākai, tāpēc juridiskajiem tekstiem raksturīgas šādas trafaretas konstrukcijas:

.. pārdodamais nekustamais īpašums līdz šī līguma noslēgšanai, nav nevienam citam atsavināts vai apsolīts atsavināšanai, nav apgrūtināts ar parādiem, nav ieķīlāts, par to nav strīda un tam nav uzlikts aizliegums (L3).

Par nekustamo īpašumu nav uzlikti priekšlīgumi, mantojuma līgumi, uztura līgumi un citas vienošanās, kas apgrūtinātu īpašuma tiesību pāreju .. (L3)

Nekustamais īpašums uz šī līguma noslēgšanas dienu nav nevienam citam atsavināts, atdāvināts, vai šīm darbībām apsolīts, nav ieķīlāts, iznomāts vai izīrēts, nav apgrūtināts ar parādiem, par to nav strīda un tam nav uzlikts aizliegums (L6).

Šāds konstrukciju lietojums juridiskajos tekstos ir raksturīgs, jo tā cenšas atrunāt iespējamus notikumus, kas varētu rasties nākotnē.

Tā kā juridiskajos tekstos svarīgs rekvizīts ir paraksts, juridisko tekstu beigās sastopamas šādas standartizētas konstrukcijas, kas uzsver paraksta nozīmi:

Līgums sastādīts un parakstīts divos oriģināleksemplāros ar vienādu juridisko spēku, katram līgumslēdzējam pa vienam .. (L2)

Šis līgums sastādīts un parakstīts divos identiskos eksemplāros, kuri paliek Līdzējiem (L3).

Līdzēji apliecina, ka sapratuši šī līguma saturu un nozīmi, ka līgums atbilst viņu gribai, par ko parakstās zvērināta notāra klātbūtnē (L1).

Šis līgums stājas spēkā no brīža, kad to parakstījušas abas Puses un darbojas līdz Pusēm noteikto saistību pilnīgai izpildei (L4).

Līdzēji apstiprina, ka ir sapratuši šī akta saturu un nozīmi, apliecina, ka akts atbilst viņu gribai, par ko zvērinātas notāres (..) klātbūtnē parakstījušies (L5).

Var secināt, ka šīs konstrukcijas juridiskajā sfērā ir nepieciešamas, lai uzsvērtu, ka dokuments apmierina abu pušu intereses, par ko puses arī parakstījušās, tāpat šīs konstrukcijas ir būtiskas arī dokumentu neapstrīdamībai.

Juridiskajos tekstos sastopama arī šādas konstrukcijas, kas uzsver dokumenta parakstīšanu: *ar savu parakstu uz šī līguma apliecina.. (L3); kādā tas atrodas dabā šī līguma parakstīšanas dienā .. (L3); .. pie šī līguma parakstīšanas .. (L9)* Sastopams arī šāds savrupinājums: *Mēs, apakšā parakstījušies, .. (Torgāns 2004, 23)*

Īpaša nozīme juridiskajos tekstos ir darbības vārda laika un kārtas izteiksmei. Juridisko tekstu īpatnība ir tāda, ka juridiskais teksts tiek sastādīts tagadnē, taču teksta sastādītājam jāparedz notikumi, kas varētu rasties nākotnē. Juridiskajos tekstos sastopamas darbības vārda tagadnes formas. Tagadne var tikt izteikta ar modālo darbības vārdu tagadnē savienojumā ar darbības vārdu nenoteiksmē, piemēram, *Nomnieks var izmantot Zemesgabalu (L2); Līdzēji var grozīt pirkuma maksu tikai savstarpēji vienojoties (L3); Līguma darbības laikā līgums var tikt grozīts un papildināts, laulātajiem par to savstarpēji vienojoties (L5)*. Sastopami arī piemēri, kur tiek lietota darbības vārda tagadnes forma bez modālā darbības vārda, piemēram, *Par Dzīvokļa īri ĪRNIEKS maksā IZĪRĒTĀJAM īres maksu .. (L1); Katrs no laulātajiem patur viņam pirms laulības noslēgšanas piederējušo .. (L5) Šis līgums attiecināms arī uz laulātajiem ārvalstīs piederošo īpašumu, cik tālu tas nav pretrunā ar citas valsts normatīvajiem aktiem (L5); GLABĀJUMA DEVĒJS nodod, bet GLABĀTĀJS pieņem glabāšanā par atlīdzību .. (Torgāns 2004, 3)* Apskatītajos piemēros

var secināt vēl vienu darbības vārda standartizētas kategorijas lietojumu, proti, darbības vārdu lietojums īstenības izteiksmē.

Līgumos plaši sastopama darbības vārda nenoteiksme, piemēram, *Izmantot Dzīvokli tikai tādiem mērķiem, kādiem tas paredzēts* (L1); *Veikt darbus saskaņā ar apjomu* (L4); *pēc visa Darba pabeigšanas, nodot veikto Darbu Pasūtītājam* (L4).

Lai izvairītos no subjektivisma, tas ir, no pirmās un otrās personas vietniekvārdiem, tiek lietota darbības vārdā ciešamā kārtā, piemēram, *Līguma termiņš var tikt pagarināts vai saīsināts* (L2); *Nekustamais īpašums tiks pārdots līdz ar visiem ..* (L3); *Līguma darbības laikā līgums var tikt grozīts un papildināts, laulātajiem par to savstarpēji vienojoties* (L5).

Juridiskajos tekstos sastopams arī standartizēts prievārdu lietojums. „Prievārdi ir vārdi, kas saista divus patstāvīgas nozīmes vārdus un no citiem palīgvārdiem atšķiras ar to, ka tie piesaista sev vārdus noteiktos locījumos” (Skujil’a 2003, 83).

Daži raksturīgākie prievārdu standartizācijas gadījumi

Juridiskajiem tekstiem raksturīgs vārdu savienojums *saskaņā ar*. Analizētajā materiālā sastopami šādi piemēri: .. *saskaņā ar Latvijas Republikas Civillikuma 1730. panta 1. daļas nosacījumiem* .. (L9); .. *kas rīkojas saskaņā ar Statūtiem* .. (L6); .. *saskaņā ar ierakstiem Iedzīvotāju reģistra datu bāzē* .. (L5) Jāmin, ka „Latviešu valodas vārdnīcā”, kas izdota 1987. gadā, ir rakstīts, ka *saskaņā ar* tiek lietots „atbilstoši (kam)” nozīmē, piemēram, *Saskaņā ar lēmumu, rīkojumu, lūgumu, vēlēšanos* (LVVa 1987, 709), arī iepriekš apskatītajos piemēros *saskaņā ar* lietots šādā nozīmē. Interesanti, ka „Latviešu literārās valodas vārdnīcā”, kas izdota 1989. gadā, nav minēta šāda *saskaņā ar* nozīme (to sk. LLVV 7₁ 1989). Tātad var secināt, ka vārdu savienojums *saskaņā ar* sākotnēji uzskatīts par neliterāru. *Saskaņā ar* ir tiešs tulkojums no angļu valodas *accordance with*. Pieaugot angļu valodas ietekmei latviešu valodas juridiskajos tekstos, mūsdienu latviešu valodā *saskaņā ar* tiek uzskatīts par literāru savienojumu un grāmatā „Tiesību aktu rokasgrāmata”, kas izdota 2006. gadā, frāze *saskaņā ar* tiek norādīta kā tiesību aktu standartfrāze (TATRG 2006, 122).

Prievārdam *pēc* „raksturīgākā ir laika un laika secības nozīme” (Skujil’a 2003, 93). Arī analizētajā materiālā prievārds *pēc* lietots laika un laika secības nozīmē: .. *pēc tā*

*kadastrālās uzmērīšanas var tikt precizēta (L3); kas **pēc** tā ierakstīšanas zemesgrāmatā piederēs.. (L3); **pēc** šī līguma termiņa izbeigšanās .. (L1) .. stājas spēkā **pēc** to rakstiskas noformēšanas.. (L1)*

Prievārds *pēc* lietots arī saskaņotības un atbilstības nozīmē (Skujil'a 2003, 94), piemēram, .. **pēc** brīvas gribas .. (L3); .. *strīdi tiks risināti Latvijas Republikas tiesā pēc vispārējās tiesvedības .. (L1); .. stājas spēkā **pēc** to rakstiskas noformēšanas .. (L1); .. **pēc** abu līgumslēdzēju savstarpējas vienošanās .. (L2); .. viena mēneša laikā **pēc** rakstiska brīdinājuma saņemšanas .. (L2)*

Saistījumā ar ģenitīvu vienskaitlī, attiecīgi ar datīvu daudzskaitlī, prievārds *uz* norāda darbības norises veidu vai kvalitāti (LLVV8 1996; 101). Analizētajā materiālā sastopamas šādas konstrukcijas: *attiecībā **uz** šī līguma noteikumiem (L1); ..pamatojoties **uz** Statūtiem (L4), ar savu parakstu **uz** šī līguma (L9).*

Prievārds *uz* ar akuzatīvu var norādīt darbības norises mērķi (LLVV8 1996; 100). *Pamatojoties **uz** Latvijas Republikas Valsts Zemes dienesta Latgales reģionālās nodaļas (..) lēmumu (L3).*

Uz lietojums lietišķajā sfērā nepieciešams dalāmajā nozīmē (Skujil'a 2003, 101), piemēram, .. *aprēķinātais iztikas minimums Baložu pilsētas teritorijā uz vienu cilvēku ir LVL,- 130 .. (L8).*

Šajā apakšnodaļā aprakstīti tipiskākie standartizēšanas gadījumi morfoloģijas un sintakses aspektā. Var secināt, ka juridiskajiem tekstiem ir raksturīgs sarežģītu sintaktisku konstrukciju lietojums, jo juridisko tekstu sastādītājiem vienā teikumā jācenšas iekļaut visus nākotnē iespējamus notikumus, kas var radīt pretrunas juridiskajā tekstā. Šādās standartizētās konstrukcijās nereti sastopamas arī citas standartizētas vienības.

Jāmin, ka prievārdi lietišķajos tekstos nereti tiek lietoti nozīmēs, kas nesaskan ar literārās valodas normām, daži gadījumi tiks analizēti nākamajā nodaļā. Tomēr prievārdu lietojumu lietišķajā sfērā būtu nepieciešams izvērst plašāk, jo prievārdu standartizācija juridiskajos tekstos ir plaši sastopama parādība un tā ne vienmēr pārkāpj literārās valodas normas, kā minētajā piemērā par *uz* lietošanu dalāmajā nozīmē. Ir vērts pētīt arī tos standartizētos līdzekļus, kuri pamazām iekļaujas literārās valodas normās, piemēram, *saskaņā ar*.

4. STANDARTIZĀCIJA JURIDISKAJOS TEKSTOS UN VALODAS KULTŪRA

Kā iepriekš tika noskaidrots, standartizācija juridiskajos tekstos ir plaši sastopama parādība gan leksiskajā, gan gramatiskajā, gan arī pareizrakstības aspektā. Turklāt nepamatoti lietota standartizācija nereti pārkāpj literārās valodas normas.

Neliterāras konstrukcijas sastopamas prievārdu lietojumā. Viena no konstrukcijām, kura nesaskan ar latviešu literārās valodas normām ir *sakarā ar* lietojums. „Frāze, ko ievada *sakarā ar*, lietojama, ja tā izsaka iemeslu” (Skujil’a 2003, 88). Lietišķajā sfērā ir raksturīgs vārds *sakarā* (piemēram, *minētajā sakarā, šajā sakarā*), arī vārdu savienojums *sakarā ar* (Paegle, Kušķis 2002, 110). Savienojumā ar prievārdu *ar* nereti tiek lietota konstrukcija *sakarā ar*, kuru lieto frāzes sākumā un tā lietojama, ja tā izsaka iemeslu, piemēram, *atbrīvot no darba sakarā ar aiziešanu pensijā* (Skujil’a 2003, 88). Nepareizi lietota frāze *sakarā ar* tiek lietota cēloļa un objekta nozīmē. Valodas praksē var būt grūti nošķirt cēloļa un iemesla nozīmē lietotu *sakarā ar*, šādos gadījumos ir ieteicams lietot citu konstrukciju (Skujil’a 2003, 88–89), piemēram, .. *kas cēlušies no vainīgas puses sakarā ar šajā līgumā minēto pienākumu nesavlaicīgu vai nepilnīgu izpildi* (L1). Jāpiemin, ka frāzi *sakarā ar*, ieteicams aizstāt ar vārdu *dēļ* (Paegle, Kušķis 2002, 110–111). Tātad piemēru ieteicams rakstīt šādi: .. *kas cēlušies no vainīgās puses šajā līgumā minēto pienākumu nesavlaicīgas vai nepilnīgas izpildes dēļ*.

Latviešu literārās valodas normas nereti tiek pārkāptas arī konstrukcijās, kur lietoti savienojumi ar prievārdu *uz*. Prievārda *uz* konstrukcijas ieviesušās citu valodu ietekmē un ir gadījumi, kuros šī aizgūšana nesaskan ar latviešu literārās valodas normām. Šādām konstrukcijām var būt laika nozīme (Freimane 1993, 386), piemēram, *ROKASNAUDAS NĒMĒJAM uz šī līguma noslēgšanas dienu pieder ..* (L9) No valodas kultūras viedokļa vēlams šādā konstrukcijā izmantot lokatīvu (Freimane 1993, 386), tātad precīzāk būtu rakstāms: *ROKASNAUDAS NĒMĒJAM līguma noslēgšanas dienā pieder..* Nepamatots prievārda *uz* lietojums var izteikt arī vietas nozīmi (Freimane 1993, 386), piemēram, .. *pārskaitot īres maksu uz IZĪRĒTĀJA norēķinu kontu..* (L1), pareizāk būtu lietot lokatīvu .. *pārskaitot īres maksu IZĪRĒTĀJA norēķinu kontā ..*

Viena no vietas nozīmes niansēm ir virzība, kas raksturīga konstrukcijām *no – uz* (Skujil’a 2003, 98). Juridiskajos tekstos sastopams nepamatots šādas konstrukcijas

lietojums, piemēram, .. *kas apgrūtinātu īpašumu tiesību pāreju no ROKASNAUDAS ŅĒMĒJA uz ROKASNAUDAS DEVĒJU* .. (L9)

Valodas kultūrā pretrunīgs ir jautājums par konstrukcijas *uz vārda* lietojumu. V. Skujīļa norāda, ka šādi lietotas konstrukcijas ir ieteicams aizstāt, izmantojot konstrukciju ar prievārdu *ar*, piemēram, *dokumenti ar Jāņa Bērziņa vārdu* (Skujīļa 2003, 99). Tomēr valodas praksē sastopami gadījumi, kad šādu konstrukciju nevar aizstāt, piemēram, *nopirkt uz sava vai trešās personas vārda* (L3); *līdz īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatā uz ROKASNAUDAS DEVĒJA vai pēc viņa norādījuma uz trešās personas vārda* (L9). Šajos gadījumos ir ieteicams atstāt konstrukciju ar prievārdu *uz* (Skujīļa 2003, 99–100).

Juridiskajos tekstos sastopams prievārda *pie* lietojums, nosaucot situāciju, apstākļus, kuros kas notiek, notika vai varētu notikt, taču latviešu valodai nav raksturīgs šāds prievārda *pie* lietojums (Skujīļa 2003, 95), piemēram, .. *ROKASNAUDAS ŅĒMĒJS, pie šī līguma parakstīšanas, saņem rokasnaudu* .. (L9) Precīzāk būtu jāraksta šādi: *ROKASNAUDAS ŅĒMĒJS, parakstot šo līgumu, saņem rokasnaudu* .. Cits piemērs: *Atlikušo nekustamā īpašuma pirkuma maksu LVL 500,- (pieci simti lati) (..) apņemas samaksāt (..) skaidrā naudā pie nekustamā īpašuma pirkuma līguma noslēgšanas* (L3). Šajā piemērā sastopamas arī citas kļūdas, lai izvairītos no liekvārdības, teikumu ieteicams rakstīt šādi: *Atlikušo nekustamā īpašuma pirkuma maksu LVL 500,- (pieci simti lati) (..) samaksā (..) skaidrā naudā, noslēdzot līgumu*.

Juridiskajos tekstos sastopami divdabju semantiskie kalki, piemēram, *vēlas slēgt sekojošu laulības līgumu* (L5); *noslēdz līgumu (..) par sekojošo* (L10); *vienojas par sekojošo* (L2). Latviešu valodā šādos gadījumos vārdu sekojošs aizstāt ar *šādu*, piemēram, *noslēgt šādu līgumu* (Paegle, Kušķis 2002, 97). Vēl viens raksturīgs semantiskais kalks juridiskajos tekstos ir *termiņa notecēšana*: *Pēc šī īres līguma termiņa notecēšanas..* (L1) Precīzāk būtu rakstāms: *Pēc šī īres termiņa beigām* ..

Te jāpiemin, ka latviešu valodā ir ieteicams izvairīties no biežas divdabju ar izskaļu -ošs, -oša un lietvārdu ar izskaļu -šana lietošanas, jo šādi vārdi rada nepatīkamu šļākšanu (Paegle, Kušķis 2002, 96).

Ieteikumos, kā precīzāk sastādīt juridiskos tekstus, ir minēts, ka nepieciešams izvairīties no darbības izteikšanas ar lietvārdu, kurš beidzas ar izskaļu -šana. (Broka 2010, 22). Tā kā nominalizācija un lietvārdu plašs lietojums ir būtiska lietišķā stila pazīme, arī analizētajā materiālā parādās piemēri, kur sastopams šāds lietvārda lietojums Piemērā

*Iznomātājs nodod un Nomnieks pieņem nomas **lietošanā** zemesgabalu (L2) nepamatoti tiek izmantots lietvārds **lietošanā**, darbību izsakot ar lietvārdu, precīzāk būtu: *Iznomātājs nodod un Nomnieks **lieto** nomas zemesgabalu (L2)*. Piemērs *Zemesgabala **iznomāšanas (lietošanas)** mērķis: lauksaimnieciskai darbībai*, no valodas kultūras viedokļa precīzāk būtu rakstāms *Zemesgabalu **iznomā (lieto)** lauksaimnieciskai darbībai*. Šī divdabja neiederīgā izmantojumam parādās arī cita lietišķā stila pazīme *liekvārdība*. Piemēram, *Ja APDĀVINĀTAIS neievēro **šī** līguma 2.1. un 2.2. punktā noteikto servitūtu, DĀVINĀTĀJAI ir tiesības **uz šī līguma atcelšanu** APDĀVINĀTĀS vainas dēļ* (Torgāns 2004, 9–11). Šajā piemērā sastopama gan liekvārdība, gan nepamatoti izteikta darbība lietvārda formā, precīzāk būtu jāraksta: *Ja APDĀVINĀTAIS neievēro līguma 2.1. un 2.2. punktā noteikto servitūtu, DĀVINĀTĀJAI ir tiesības **atcelt līgumu** APDĀVINĀTĀS vainas dēļ*.*

Juridiskajos tekstos ir ieteicams izvairīties ar vispārīgas nozīmes darbības vārdiem, ja „domu ir iespējams izteikt ar konkrētas nozīmes darbības vārdiem” (Broka, Džohansens 2010, 28). Analizētajā materiālā sastopamas šādas neprecīzi lietotas konstrukcijas: *Pasūtītājs uzdod un Izpildītājs **apņemas veikt** (..) uzstādīšanu (L4)*; *IZPILDĪTĀJS **apņemas realizēt** projektu pēc Pasūtītāja pieprasījuma ..(L7)*; *Uzskatāms, ka Pasūtītājs ir **veicis** līguma summas **apmaksu** brīdī .. (L7)*. Ieteicams šos piemērus rakstīt šādi: *Pasūtītājs uzdod un Izpildītājs **veic** (..) uzstādīšanu; Izpildītājs **realizē** projektu pēc Pasūtītāja pieprasījuma; Uzskatāms, ka Pasūtītājs ir **apmaksājis** līguma summu brīdī ..*

Cenšoties precizēt tekstus un izteikties pēc iespējas nepārprotamāk tiek izmantotas sarežģītas un latviešu literārās valodas normām neatbilstošas konstrukcijas. Analizētajos piemēros nereti liekvārdība sastopama gadījumos, kad to var aizvietot ar īsāku, tātad arī vieglāk uztveramu konstrukciju.

Juridiskajos tekstos sastopamas gan tādas kļūdas, kuras ir viegli pamanīt jebkuram valodas lietotājam, taču nereti sastopamas arī kļūdas, kuras kļuvušas tik klišeiskas, ka pamazām izcīnot savu vietu latviešu valodas literārajā valodā, tāpēc ir nepieciešams sakārtot standartizētu izteiksmes līdzekļu sistēmu, lai netiktu rupji pārkaptas valodas normas.

Pareizs standartizētu izteiksmes līdzekļu lietojums palīdz un atvieglo saziņu lietišķajā sfērā, taču nepamatots šo izteiksmes līdzekļu lietojums valodu rada viegli pārprotamu un grūti uztveramu, taču standartizācijas svarīgākais mērķis ir atvieglot saziņu lietišķajā sfērā (nevis to vēl vairāk sarežģīt).

SECINĀJUMI

1. Polifunkcionālums ir literārās valodas galvenā īpašība, tas nozīmē, ka valodas funkcionālie stili attiecas tikai uz literāro valodu. Latviešu valodniecībā tradicionāli tiek šķirti pieci valodas funkcionālie stili: 1) zinātniskās un populārzinātniskās valodas stils; 2) lietišķo rakstu valodas stils; 3) publicistikas valodas stils; 4) literārās sarunvalodas stils un 5) daiļliteratūras valodas stils. Valodas līdzekļu standartizācija ir raksturīgākā lietišķā stila pazīme.

2. Lietišķā stila apzīmēšanai var tikt izmantoti dažādi termini, piemēram, *lietišķais, oficiāli lietišķais, biznesa, kancelejas, administratīvais stils*. Tomēr valodas praksē par lietošanā ērtāko tiek uzskatīts termins *lietišķais stils*, kas arī tiek izmantots šajā darbā.

3. Lietišķajam stilam raksturīgas šādas pazīmes: **emocionāli neitrāla valoda** (darbības vārda ciešamās kārtas lietojums, izvairīšanās no pirmās un otrās personas vietniekvārdu lietojuma), **valodas līdzekļu ekonomija** (piemēram, saīsinājumu lietojumā), **liekvārdība** (piemēram, *sakarā ar šo līgumu, stājoties laulāto mantiskajās attiecībās, apņemas veikt*), **nominalizācija** (piemēram, plašs lietvārdu lietojums ar izskaļu *-šana*: *ĪRNIĒKS pieņem lietošanā IZĪRĒTAJAM piederošo dzīvokļa īpašumu ..*), **garas un sarežģītas teikuma konstrukcijas, dokumentalitāte** (tiek uzsvērti fakti, piemēram, *adrešu rakstīšana: SLA „Silva”, juridiskā adrese Rīgā, Krāslavas ielā 45, reģ. Nr. 000001*). Raksturīgākā lietišķā stila pazīme ir **standartizācija** (*saskaņā ar, minētajā sakarā*).

4. Lietišķajam stilam ir stingras un lēni mainīgas normas, tomēr tam ir raksturīga funkcionālā daudzveidība. Latviešu valodniecībā par ērtāko tiek uzskatīts lietišķā stila iedalījums trijos apakšstilos: 1) juridiskais apakšstils jeb likumdošanas apakšstils; 2) administratīvais apakšstils un 3) diplomātiskais apakšstils. Latviešu valodniecībā vairāk ir pētīts lietišķā stila administratīvais apakšstils, tāpēc pārējie apakšstili tiek raksturoti ļoti vispārīgi.

5. Līgums ir plašāk sastopamais tiesisko darījumu veids, tāpēc tajā sastopamas visiem lietišķā stila apakšstiliem raksturīgās pazīmes, tātad tas ir viens no plašāk izplatītākajiem pārvaldes dokumentu veidiem.

6. Pārvaldes dokumentu sistēmu Latvijā nosaka Ministru Kabineta noteikumi Nr. 916, kas stājušies spēkā 2010. gada 28. septembrī. Šie noteikumi regulē būtiskākos standartus pārvaldes dokumentu izstrādē, dokumentu juridisko spēko regulē „Dokumentu juridiskā spēka likums”, civiltiesībās līgumu izstrādē nozīme ir arī Civillikumam (CL).

7. Līguma galvenais mērķis ir panākt savstarpēju vienošanos, kas atbilstu abu līdzēju gribai un interesēm. Līguma sastādīšanā svarīga ir loģiska un secīga informācijas rakstīšana. Līgumiem jābūt viegli uztveramiem un pārskatāmiem.

8. Standartizācija var izpausties līguma struktūrā. Līgumā ir svarīgs teksta zonu izvietojums. Līgumā ir nepieciešams iekļaut rekvizītus, kas nosaka dokumenta juridisko spēku: *dokumenta autora nosaukums, datums, paraksts*.

9. Dokumenta autoru raksta nominatīvā, rindas vidū:

RĪGAS APGABALTIESA
ZVĒRINĀTS NOTĀRS JĀNIS KALNIŅŠ

Dokumenta datumu var rakstīt gan tekstuālā, gan skaitliskā veidā: .. *divi tūkstoši trešā gada vienpadsmitajā augustā ...; 16.05.2011*. Dokumenta paraksta zona parasti atrodas teksta beigās. Dokumentu burtu lielums nedrīkst būt mazāks par 10 punktiem.

10. Standartizācija ir raksturīga arī ortogrāfijas un grafētikas aspektā. Ministra kabineta noteikumos Nr. 916 ir minēts, kuros gadījumos obligāti lietojams teksta izcēlums. Analizētajā materiālā teksta izcēlums treknrakstā, slīprakstā, izmantojot lielus sākumburtus, vairāk sastopams stilistiskā funkcijā, lai uzsvērtu līgumā svarīgos vārdus, piemēram, **IZĪRĒTĀJS** *nodod, bet ĪRNIĒKS pieņem lietošanā IZĪRĒTĀJAM piederošo...*; *Darbi tiek izpildīti sakarā ar Līgumam pievienot Pušu savstarpēji saskaņoto Tāmi* .. Obligāts ir līguma priekšmeta izcēlums attiecībā pret pārējo tekstu: **PIRKUMA LĪGUMA PRIEKŠLĪGUMS, Līgums Nr. JN 2010-059**.

11. Leksiskajā aspektā sastopams standartizētu terminu lietojums: *līgums, līdzēji, puses, statūti, uzturs, dāvinājums, trešās personas*. Sastopami novecojušas leksikas vārdi: *maldība, spaidi, viltus, uztura līgums, patapinājums*. Sastopami arī kalki: *rīcībspēja, zemesgrāmata, rokasnauda*. Leksiskajā aspektā sastopams arī standartizēts vispārlietojamu vārdu lietojums: *stāvoklis, atmosfēra, dabā*.

12. Gramatiskajā aspektā raksturīgas standartizētas konstrukcijas, piemēram, *Mēs, ..., dzimis 19.. gada ..., personas kods ..., dzīvojošs ..., no vienas puses, un ..., dzimis 19.. gada ..., personas kods ..., dzīvojošs ..., no otras puses, kopā saukti „Līdzēji”, pēc brīvas gribas, bez maldības, spaidiem un viltus noslēdza šāda satura pirkuma līguma priekšlīgumu, saistošu ne tikai pašiem līguma slēdzējiem, bet arī viņu mantiniekiem un tiesību pārņēmējiem*. Šādās konstrukcijās parādās arī standartizēts personu vietniekvārdu lietojums, jo juridiskajos tekstos, izvairās no subjektīvisma, tātad arī no personvārdu lietojuma.

13. Juridisko tekstu īpatnība ir tāda, ka tie ir sastādīti tagadnē, bet tiem jāparedz notikumi, kas var rasties nākotnē, tātad morfoloģiskā aspektā ir raksturīgs standartizēts darbības vārdu lietojums. Darbības vārdi tiek lietoti īstenības izteiksmē, tagadnes un nākotnes formās, piemēram, *Izmantot Dzīvokli tikai tādiem mērķiem, kādiem tas paredzēts, ..Līdzēji var grozīt pirkuma maksu tikai savstarpēji vienojoties ..*, plaši sastopamas ir darbības vārda ciešamās kārtas formas: *Līguma termiņš var tikt pagarināts vai saīsināts ..*

14. Juridiskajiem tekstiem ir raksturīgs sarežģītu sintaktisku konstrukciju lietojums, jo tekstu sastādītājiem vienā teikumā ir jācenšas iekļaut visus nākotnē iespējamus notikumus, kas var radīt pretrunas juridiskajā tekstā, piemēram, juridiskajā valodā raksturīga šāda trafāreta konstrukcija: *Nekustamais īpašums uz šī līguma noslēgšanas dienu nav nevienam citam atsavināts, atdāvināts, vai šīm darbībām apsoltis, nav iekļāts, iznomāts vai izīrēts, nav apgrūtināts ar parādiem, par to nav strīda un tam nav uzlikts aizliegums.*

15. Laika gaitā literārajā normā ir iekļāvies *saskaņā ar* lietojums.

15. No valodas kultūras viedokļa nav ieteicams lietot konstrukcijas, kas ar lietvārdu izsaka darbību, piemēram, *Iznomātājs nodod un Nomnieks pieņem nomas lietošanā zemesgabalu.* Šādā gadījumā būtu ieteicams rakstīt *Iznomātājs nodod un nomnieks lieto zemesgabalu.*

LITERATŪRAS SARAKSTS

Avoti

- 1) L1 – **DŽĪVOJAMĀS TELPAS ĪRES LĪGUMS** (1. pielikums)
 - 2) L2 – **ZEMES NOMAS LĪGUMS** (2. pielikums)
 - 3) L3 – **PIRKUMA LĪGUMA PRIEKŠLĪGUMS** (3. pielikums)
 - 4) L4 – **Līgums Nr. JN 2010-059** (4. pielikums)
 - 5) L5 – **LAULĪBAS LĪGUMS** (5. pielikums)
 - 6) L6 – **Darbuzņēmēja līgums Nr. 01/06-RCS/2010** (6. pielikums)
 - 7) L7 – **Līgums** (7. pielikums)
 - 8) L8 – **UZTURA LĪGUMS** (8. pielikums)
 - 9) L9 – **ROKASNAUDAS LĪGUMS** (9. pielikums)
 - 10) L10 – **CESIJAS LĪGUMS** (10. pielikums)
- 11) Torgāns, K. (red.) (2004) *Civiltiesisku līgumu paraugi*. 2. papildinātais izdevums.
Rīga: Tiesu namu aģentūra.

Izmantotā literatūra

1. Andersone, I., Vjaterē, L. (2004) *Vācu-Latviešu vārdnīca*. Rīga: Avots.
2. Balodis, K. (2007) *Ievads civiltiesībās*. Rīga: Zvaigzne ABC.
3. Broka, B., Džohansens, S. (2010) *Juridisko tekstu rakstīšana un analīze*. Ceturtais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra.
4. Beitiļa, M., Kārklis, R., Ozola, Ā. u. c. (1961) *Latviešu valodas stila mācība*. Mācību materiāli latviešu valodas skolotājiem. Rīga: Latvijas Valsts izdevniecība.
5. Ceplītis, I. (red.) (1989) *Latviešu literārās valodas vārdnīca*. 7₁ sējums. Rīga: Zinātne.
6. Ceplītis, I. (red.) (1996) *Latviešu literārās valodas vārdnīca*. 8 sējums. Rīga: Zinātne.
7. Crystal, D. (1993) *The Cambridge encyclopedia of language*. New York: Cambridge University Press.
8. Freimane, I. (1993) *Valodas kultūra teorētiskā skatījumā*. Rīga: Zvaigzne.
9. Galperin, I. R. (1971) *Stylistics*. Moscow: Higher School Publishing House.
10. Guļevska, D. (red) (1987) *Latviešu valodas vārdnīca*. Rīga: Avots.
11. Krastiļš, I. (vad.) (1998) *Juridisko terminu vārdnīca*. Rīga: nordik.
12. Kvašīte, R. (1996) *Mūsdienu lietišķie teksti lingvistiskā skatījumā*. Disertācijas kopsavilkums filoloģijas doktora grāda iegūšanai. Rīga: Latviešu valodas institūts.

13. Kvašīte, R. (2006) Par latviešu un lietuviešu valodas lietišķo stilu. // *Lietuviešu un latviešu sastatāmās stilistikas jautājumi*. Rakstu krājums. Šauļi: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla. 204.–212. lpp.
14. Lokmane, I. (2009) Publicistikas valodas vieta funkcionālo paveidu un stilu sistēmā. // *Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda = Language: Meaning and Form Mass Media Language* : LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 5.–13. lpp.
15. Matthews, P. H. (2007) *The Concise Oxford Dictionary of Linguistics*. Second edition. Oxford, New York: Oxford University Press.
16. Nītiļa, D., Veisbergs, A. (2007) Valodas izmaiņas un kvalitāte. *Latviešu valoda 15 neatkarības gados*. Rīga: Zinātne.
17. Nītiļa, D., Iljinska, L., Platonova, M. (2008) *Nozīme valodā: lingvistiskie un ekstralingvistiskie aspekti*. Mācību grāmata. Rīga: RTU Izdevniecība.
18. Paegle, Dz., Kušķis, J. (2002) *Kā latvietis runā ...* Rīga: Zvaigzne ABC.
19. Porīte, T. (1970) *Lielie burti mūsdienu latviešu valodā*. Rīga: Zinātne.
20. Rozenbergs, J. (1995) *Latviešu valodas stilistika*. Rīga: Zvaigzne ABC.
21. Skujil'a, V. (vad.) (1995) *Ekonomikas, lietvedības un darba organizācijas termini*. Rīga: paraugtipogrāfija.
22. Skujil'a, V. (1993) *Latviešu terminoloģijas izstrādes principi*. Rīga: Zinātne.
23. Skujil'a, V. (2003) *Latviešu valoda lietišķajos rakstos*. Otrais, labotais izdevums. (Rīga): Zvaigzne ABC.
24. Skujil'a, V. (red.) (2007) *Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Madonas poligrāfists.
25. (2006) *Tiesību aktu tulkošanas rokasgrāmata*. Rīga: TTC.
26. Urbanoviča, I. (2001) *Ietekmīga valoda*. Rīga: AML/RSU.
27. Veisbergs, A. (2001) Latviešu juridiskās valodas veidošana – 2000. gada rezultāti. // *Linguistica Lettica*: rakstu krājums, 8. Rīga: Latviešu valodas institūts. 28.–38. lpp.
28. Veidemane, R. (1970) *Latviešu valodas leksiskā sinonīmija*. Rīga: Zinātne.
29. Vogina, L. (2009) Lietišķais stils plašsaziņas līdzekļos. // *Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda = Language: Meaning and Form Mass Media Language* : LU Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedras rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 108.–115. lpp.

30. Ģuperka, K. (1983) *Lietuvių kalbos stilistika*. Vilnius: Mokslas.
31. (1998) *Большой энциклопедический словарь. Языкознание*. Москва: Научное издательство „Большая Российская энциклопедия”.
32. Романова, Н. Н., Филиппов, А. В. (2006) *Стилистика и стили*. Москва: Флинта, МПСИ.
33. Скребнев, Ю. М. (2003) *Основы стилистики английского языка*. Москва: АСТ.
34. Солганик, Г. Я. (2003) *Стилистика текста. Учебное пособие*. Москва: Флинта, Наука.

Elektroniskie informācijas avoti

35. Civillikums. Ceturtā daļa. Saistību tiesības.
1938 // [tiešsaiste] <http://www.likumi.lv/doc.php?id=90220> skatīts no 05.05.2012. līdz 30.05.2012.
36. Dokumentu juridiskā spēka likums.
2010 // [tiešsaiste] <http://www.likumi.lv/doc.php?id=210205> skatīts no 05.05.2012. līdz 30.05.2012.
37. Ministru kabineta noteikumi Nr. 916.
2010 // [tiešsaiste] <http://www.likumi.lv/doc.php?id=210205&from=off> skatīts no 05.03.2012. līdz 30.05.2012.
38. Skujīļa, V. *Par valodu juridiskā un normas aspektā*.
2000 // [tiešsaiste] <http://termini.lza.lv/article.php?id=12> skatīts no 05.05.2012. līdz 13.05.2012.
39. Valsts valodas likums.
2000 // [tiešsaiste] <http://www.likumi.lv/doc.php?id=14740> skatīts no 05.05.2012. līdz 30.05.2012.

DZĪVOJAMĀS TELPAS ĪRES LĪGUMS

Rīgā, divi tūkstoši septiņi gadi (2007.gada).

Mēs,, dzimusi 19... gadā, personas kods, dzīvojoša, Rīgā, kā **IZĪRĒTĀJS**, no vienas puses, un, dzimis 19... gadā Rīgā, personas kods, dzīvojošs, kā **ĪRNIKAS** no otras puses, kopā saukti "līdzēji", pēc brīvas gribas, kura izteikta bez maldības, spaidiem un viltus noslēdza šāda satura dzīvojamās telpas īres līgumu, saistošu ne tikai pašiem līguma slēdzējiem, bet arī viņu mantiniekiem un tiesību pārņēmējiem.

1. LĪGUMA PRIEKŠMETS

1.1. **IZĪRĒTĀJS** nodod, bet **ĪRNIKA** pieņem lietošanā **IZĪRĒTĀJAM** piederošo dzīvokļa īpašumu **Nr. 11 (vienpadsmit) 32,25 kv. m. platībā dzīvojamā mājā ielā 20 (divdesmit), Rīgā, dzīvokļa īpašuma kadastra numurs 0100**, ierakstīts **Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodaļā Nr.**, turpmāk tekstā "Dzīvoklis".

1.2. Dzīvoklis tiek nodots **ĪRNIKA** lietošanā kopā ar visām tajā esošajām mēbelēm, sadzīves tehniku un sadzīves priekšmetiem tādā stāvoklī, kādā tas ir uz šī līguma slēgšanas dienu. Dzīvokļa stāvoklis līdzējiem ir zināms un minētā sakarā tiem vienam pret otru nav nekādu materiāla un cita rakstura pretenziju.

1.3. Dzīvoklis ar visiem tā piederumiem **ĪRNIKA** lietošanā ir nodots pirms šī līguma parakstīšanas.

2. MAKSĀJUMI

2.1. Par Dzīvokļa īri **ĪRNIKA** maksā **IZĪRĒTĀJAM** īres maksu **LVL 240,- (divi simti četrdesmit lati)** mēnesī (turpmāk – īres maksa) par katru nākamo kalendāro mēnesi.

2.2. Īres maksu **LVL 240,- (divi simti četrdesmit lati)** **ĪRNIKA** maksā **IZĪRĒTĀJAM** līdz katra tekošā mēneša 10. (desmitajam) datumam, pārskaitot īres maksu uz **IZĪRĒTĀJA** norēķinu kontu Nr., kas atvērta AS "Hansabanka". Pirmais īres maksas maksājums **ĪRNIKA** ir jāveic ne vēlāk kā līdz 2007. gada 10. novembrim par novembra un decembra mēnešiem.

2.3. Par Dzīvokļa elektroenerģijas, ūdens, gāzes skaitītāju rādījumiem un citiem komunālajiem pakalpojumiem **ĪRNIKA** norēķinās patstāvīgi.

2.4. Īres maksas apmērs var tik izmainīts tikai līdzējiem savstarpēji vienojoties, par ko slēdzama atsevišķa rakstiska vienošanās.

3. ĪRNIKA APŅEMAS

3.1. Izmantot Dzīvokli tikai tādiem mērķiem, kādiem tas paredzēts, ievērot dzīvojamo telpu lietošanas noteikumus un vispār pieņemtās sadzīves normas.

3.2. Izturēties saudzīgi pret Dzīvokļa aprīkojumu, ievērot namīpašuma ekspluatācijas noteikumus un netraucēt apkārtējo iedzīvotāju mieru.

3.3. Pēc šī līguma termiņa izbeigšanās nodot Dzīvokli **IZĪRĒTĀJAM** lietošanā tādā stāvoklī, kādā tās atradās šī līguma parakstīšanas dienā, ņemot vērā dzīvojamo telpu dabisko nolietojumu. Šis noteikums ir jāievēro arī gadījumā, ja **ĪRNIKA** ir zudis tiesiskais pamats atrasties Dzīvoklī.

3.4. Līgumā noteiktajā kārtībā un termiņā maksāt noteikto īres maksu un papildus īres maksai apmaksāt arī komunālos maksājumus.

3.5. Neveikt Dzīvokļa pārbūvi un pārplānošanu bez **IZĪRĒTĀJA** rakstiskas piekrišanas.

3.6. Nenodot Dzīvokli apakšīrē citām personām bez **IZĪRĒTĀJA** rakstiskas piekrišanas.

4. ĪRNIKA TIESĪBAS.

4.1. Netraucēti lietot īrēto Dzīvokli, tā labierīcības, iekārtas un citas ierīces, kā arī mājas koplietošanas telpas un piemājas teritoriju visā šī līguma darbības termiņā.

4.2. Iemitināt Dzīvoklī savus ģimenes locekļus (likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 9. pants), par ko rakstveidā **IZĪRĒTĀJS** jābrīdina vismaz 1 (vienu) kalendāro nedēļu iepriekš.

4.3. Jebkurā laikā vienpusēji atkāpties no šī līguma, par to iepriekš paziņojot **IZĪRĒTĀJAM** vismaz divus (2) mēnešus iepriekš, nosūtot **IZĪRĒTĀJAM** rakstveida paziņojumu.

5. IZĪRĒTĀJA TIESĪBAS

- 5.1. Jebkurā brīdī pārbaudīt izīrētā Dzīvokļa stāvokli.
- 5.2. Vienpusēji atkāpties no šī līguma pēc **IZĪRĒTĀJA** iniciatīvas, ja **ĪRNIKŠ**:
 - 5.2.1. Negodprātīgi izturas pret izīrētā Dzīvokļa aprīkojumu un tajā uzstādītajām mēbelēm, iekārtām vai bojā tās;
 - 5.2.2. Neievēro Dzīvokļa lietošanas noteikumus vai izmanto Dzīvokli tādiem mērķiem, kādiem to nav paredzēts izmantot;
 - 5.2.3. Pārkāpj sanitārās, sadzīves un uzvedības normas, tādējādi traucējot pārējām dzīvojamā mājā dzīvojošajām personām;
 - 5.2.4. **ĪRNIKŠ** vairāk nekā trīs mēnešus nemaksā īres maksu vai nav norēķinājies par Dzīvokļa komunālajiem pakalpojumiem;
- 5.3. Par vienpusējās atkāpšanās tiesību izlietošanu **IZĪRĒTĀJS** paziņo **ĪRNIKAM** vismaz divus (2) mēnešus iepriekš, nosūtot **ĪRNIKAM** rakstveida paziņojumu.

6. IZĪRĒTĀJA PIENĀKUMI

- 6.1. Nodot Dzīvokli **ĪRNIKAM** lietošanā tādā stāvoklī kādā tas ir šī līguma parakstīšanas dienā.
- 6.2. Atbildēt par Dzīvokļa inženierkomunikāciju bojājumiem, kas radušies mājas vispārējās nolietojšanās rezultātā un nav radušies **ĪRNIKAM** vainas dēļ.
- 6.3. Netraucēt **ĪRNIKAM** tiesiski lietot Dzīvokli, tā iekārtas un mēbeles, kā arī dzīvojamās mājas koplietošanas telpas.

7. LĪGUMA TERMIŅŠ

- 7.1. Šis līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu un ir spēkā uz vienu gadu, tas ir līdz **divi tūkstoši astotā gada astotajam novembrim (2008. gada 08. novembrim)**.
- 7.2. Līdzēji var pagarināt šī līguma darbības termiņu tikai savstarpēji vienojoties, par ko slēdzama atsevišķa rakstiska vienošanās. Pēc šī īres līguma termiņa notecēšanas, **ĪRNIKAM** nav tiesības vienpusēji prasīt šī īres līguma termiņa pagarināšanu.
- 7.3. Ja pēc šī īres līguma termiņa notecēšanas līdzēji nav vienojušies par līguma termiņa pagarinājumu, **ĪRNIKAM** ir pienākums nekavējoties atstāt Dzīvokli un atbrīvot to no visām sev piederošajām mantām.
- 7.4. Ja izbeidzas šī līguma termiņš vai zūd tiesiskais pamats **ĪRNIKAM** uzturēties Dzīvoklī, un **ĪRNIKŠ** labprātīgi neatbrīvo izīrēto Dzīvokli, **IZĪRĒTĀJAM** ir tiesības izlikt **ĪRNIKU** no izīrētām telpām bezstrīdus kārtībā.
- 7.5. Ja šī līguma 1.1. punktā minētais, **IZĪRĒTĀJAM** piederošais dzīvokļa īpašums pāriet citas personas īpašumā, jaunajam īpašniekam ir saistoši šī īres līguma nosacījumi.

8. GARANTIJAS

- 8.1. **IZĪRĒTĀJS** garantē, ka viņš ir vienīgais izīrētā Dzīvokļa īpašnieks un valdītājs, kuram ir tiesības slēgt šo līgumu un pildīt tajā paredzētās saistības.
- 8.2. Līdzēji garantē godprātīgi, ar pienācīgu rūpību pildīt līgumā paredzētās saistības.
- 8.3. Katrs no līdzējiem ir atbildīgs par viņiem šajā līgumā noteikto pienākumu izpildi, un katrs līdzējs atlīdzina otram līdzējam tos zaudējumus, kas cēlušies no vainīgās puses sakarā ar šajā līgumā minēto pienākumu nesavlaicīgu vai nepilnīgu izpildi.
- 8.4. Līdzēji abpusēji apņemas ievērot stingru konfidencialitāti attiecībā uz šī līguma noteikumiem un apņemas neizpaust tos trešajām personām. Līdzējs, kurš vainojams šī punkta pārkāpšanā, atlīdzina otram līdzējam zaudējumus, kas radušies pārkāpuma rezultātā.

9. PĀRĒJIE NOTEIKUMI

- 9.1. Jautājumi, kuri nav paredzēti šajā līgumā un dzīvojamo telpu lietošanas noteikumos, tiek lemti saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.
- 9.2. Visus strīdus, kas līdzējiem varētu rasties sakarā ar šī līguma izpildi, līdzēji atrisinās pārrunu veidā. Ja vienošanās sarunu pārrunu veidā iespējama, strīdi tiks risināti Latvijas Republikas tiesā pēc vispārējās tiesvedības.
- 9.3. Jebkuras izmaiņas šī līguma noteikumos stājas spēkā pēc to rakstiskas noformēšanas un abu līdzēju parakstīšanas.
- 9.4. Izdevumus par šī līguma noformēšanu maksā **ĪRNIKŠ**.
- 9.5. Dzīvojamās telpas īres līgums sastādīts un parakstīts divos identiskos eksemplāros, no kuriem viens eksemplārs paliek **IZĪRĒTĀJAM**, bet otrs - **ĪRNIKAM**.

9.6. Līdzēji apliecina, ka viņiem ir zināmas un saprotamas Latvijas Republikas Civillikumā, kā arī likumā "Par dzīvojamo telpu īri" noteiktās normas, kas reglamentē dzīvojamo telpu īri.

9.7. Līdzēji apliecina, ka sapratuši šī līguma saturu un nozīmi, ka līgums atbilst viņu gribai, par ko parakstās zvērināta notāra klātbūtnē.

ĪZĪRĒTĀJS:

ĪRNIKS:

ZEMES NOMAS LĪGUMS

2005. gada "01." maijā

(noslēgšanas vieta)

Iznomātājs:

dzīvo

no vienas puses,

Nomnieks:

zemnieku saimniecība, reģistrācijas Nr. , juridiskā adrese:

, īpašniece ,
, dzīvo ,

kurš (-a) rīkojas saskaņā ar nolikumu (vai statūtiem), no otras puses,
noslēdz šo līgumu (turpmāk – **Līgums**) par sekojošo:

I. Līguma priekšmets

1.1. Iznomātājs nodod un Nomnieks pieņem nomas lietošanā zemesgabalu (turpmāk – **Zemesgabals**):

Kopplatība (ha): 5,3, kadastra Nr. , tai skaitā lauksaimnieciski izmantojamā zeme 3,6 ha.

Zemesgabala iznomāšanas (lietošanas) mērķis: **lauksaimnieciskai darbībai**

Nomnieks var izmantot Zemesgabalu tikai tiem lietošanas mērķiem, kādi ir noteikti un reģistrēti nekustamo īpašumu valsts kadastrā.

1.2. Iznomātājs apliecina, ka ir Zemesgabala vienīgais likumīgais īpašnieks (vai tiesiskais valdītājs).

1.3. Iznomātā Zemesgabala robežas Nomniekam dabā ierādītas un zināmas.

1.4. Uz iznomātā Zemesgabala atrodas šādas būves: **nav**.

kas uz īpašuma tiesību pamata pieder (īpašnieka vārds, uzvārds vai nosaukums, adrese):

1.5. Zemesgabalam ir noteikti šādi aprobežojumi un servitūti (saskaņā ar zemesgrāmatu aktu vai zemes robežu plānu, vai pašvaldības lēmumu, vai līgumu – norādīt katram līgumam konkrētu dokumentu – kas izdevis, datums):

Aprobežojumi: **nav**.

Servitūti: **nav**.

Noteikti ar

1.6. Ja tiek pieņemti jauni vai grozīti spēkā esošie likumi, Ministru kabineta noteikumi vai citi normatīvie akti, kuri ietekmē Līguma izpildi, līgumslēdzējiem jāievēro tajos minēto normu nosacījumi, bet nepieciešamības gadījumā puses nekavējoties noformē attiecīgus grozījumus Līgumā.

1.7. Līgums ir saistošs līgumslēdzēju struktūrvienībām, darbiniekiem un pilnvarotajiem pārstāvjiem.

II. Līguma termiņš

2.1. Līgums stājas spēkā ar 2005. gada "1." maiju un ir spēkā (darbojas) 5 (piecus) gadus līdz 2010. gada "1." maijam.

2.2. Līguma termiņš var tikt pagarināts vai saīsināts ar līgumslēdzēju rakstisku vienošanos.

III. Norēķinu kārtība

3.1. Nomnieks maksā Iznomātājam nomas maksu: **nemaksā**.

3.2. Nekustamā īpašuma (par zemi) nodokli maksā Nomnieks.

3.3. Nav

(citu ar nomu saistītu izdevumu (vienreizējo maksājumu) samaksa ___ mēnešu laikā pēc Līguma spēkā stāšanās dienas)

3.4. Ja maksājumi nokavēti, Nomnieks par katru nokavējuma dienu maksā soda naudu % (procentu) apmērā no nesamaksātās summas par katru kavējuma dienu – soda naudas netiek **aprēķinātas**

3.5. Ja likumos vai Ministru kabineta normatīvajos aktos tiks paredzēta zemes nomas maksas reglamentācija, Zemesgabala nomas maksa tiks pārskatīta atbilstīgi attiecīgajiem likumiem vai Ministru kabineta normatīvajiem aktiem.

3.6. Nomas maksa var tikt pārskatīta reizi gadā, ja valstī oficiāli noteiktais inflācijas līmenis pārsniedz ___% (procentus) gadā.

IV. Iznomātāja pienākumi un tiesības

4.1. Iznomātājs apņemas:

4.1.1. nodot Nomniekam iznomāto Zemesgabalu;

4.1.2. nepasliktināt Nomniekam Zemesgabala lietošanas tiesības uz visu Zemesgabalu vai jebkādu tā daļu;

4.1.3. atlīdzināt Nomniekam radušos zaudējumus, ja pārkāpti Līguma 4.1.2. punkta nosacījumi;

4.1.4. Līguma pirmstermiņa izbeigšanas gadījumā rakstiski brīdināt Nomnieku 6 (*vai cits termiņš*) mēnešus iepriekš, kā arī segt zaudējumus, kas saistīti ar daudzgadīgo stādījumu un apstādījumu vērtību vai neizmantotām nepabeigtas ražošanas izmaksām (*vai ļauj novākt ražu u.tml.*);

4.1.5. *citi pienākumi.*

4.2. Iznomātājam ir tiesības

4.2.1. veikt kontroli par to, vai Zemesgabals tiek izmantots atbilstoši Līguma noteikumiem, un šajā nolūkā Nomnieka klātbūtnē reizi ___ mēnešos pārbaudīt dabā Zemesgabalu;

4.2.2. prasīt Nomniekam nekavējoties novērst visus Līguma noteikumu pārkāpumus, kas radušies Nomnieka darbības vai bezdarbības dēļ, un prasīt atlīdzināt ar pārkāpumiem radītos zaudējumus;

4.2.3. *citas tiesības (piemēram, medību, zvejas, derīgo izrakteņu ieguves u.c.)*

V. Nomnieka pienākumi un tiesības

5.1. Nomnieks apņemas:

5.1.1. ievērot Zemesgabalam noteiktos aprobežojumus un servitūtus;

5.1.2. nodrošināt zemes lietošanu atbilstīgi Līgumā noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem;

5.1.3. nepieļaut auglīgās augsnes virskārtas iznīcināšanu vai tās kvalitātes pasliktināšanos;

5.1.4. pasargāt zemi no ūdens un vēja erozijas, ar savu darbību neizraisīt zemes applūšanu ar notekūdeņiem, tās pārpurvošanu vai sablīvēšanu, nepieļaut piesārņošanu ar ražošanas atkritumiem, ķīmiskajām vai radioaktīvajām vielām un novērst citus zemi postošus procesus;

pasargāt lauksaimniecībā izmantojamo zemi no aizaugšanas un citiem procesiem, kas pasliktina zemes kultūrtehnisko stāvokli;

5.1.5. nepieļaut darbību, kas pasliktina citu zemes lietotāju zemes kvalitāti;

5.1.6. ievērot saimnieciskās darbības ierobežojumus noteiktās Zemesgabala teritorijās;

5.1.7. sakopt un uzturēt kārtībā nomas lietošanā nodoto teritoriju (ceļus, meliorācijas sistēmas, ūdenstilpnes);

5.1.8. aizsargāt dabas un kultūrvēsturiskos pieminekļus, ievērot īpaši aizsargājamo dabas objektu un to aizsargjoslu izmantošanas režīmu;

5.1.9. samaksāt noteiktajos termiņos nomas maksu un nekustamā īpašuma nodokli par zemi, ja to saskaņā ar Līguma 3.2. punktu maksās Nomnieks;

5.1.10. ar savu darbību neaizskart citu zemes īpašnieku/tiesisko valdītāju un citi personu likumīgās intereses;

5.1.11. atlīdzināt kaitējumu, kas Nomnieka vainas dēļ nodarīts citiem zemes īpašniekiem/ tiesiskajiem valdītājiem;

5.1.12. segt visus izdevumus, kas saistīti ar Līguma ierakstīšanu zemesgrāmatā, ja saskaņā ar Līguma 9.1. punktu līgumslēdzēji vienojušies par Līguma ierakstīšanu zemesgrāmatā.

5.1.13. *citi pienākumi*

5.2. Nomnieks ir tiesīgs:

5.2.1. nodot zemes lietošanas tiesības trešajai personai tikai ar Iznomātāja rakstisku piekrišanu;

5.2.2. veikt būvniecību tikai ar Iznomātāja rakstisku piekrišanu un saskaņā ar vispārīgiem būvnoteikumiem;

5.2.3. veikt nepieciešamos remonta darbus;

5.2.4. *citas tiesības (piemēram, medību, zvejas, derīgo izrakteņu ieguves u.c.)*

VI. Sevišķie līguma noteikumi

6.1. Par saviem līdzekļiem rekultivēt paša saimnieciskās darbības rezultātā radušos karjerus un citas bojātās platības tādā stāvoklī, lai tās būtu derīgas izmantošanai lauksaimniecībā, mežsaimniecībā vai citām vajadzībām. Rekultivācija izdarāma viena gada laikā pēc bojātā zemes nogabala izmantošanas pabeigšanas.

6.3. Par Līgumā iznomāto Zemesgabalu Eiropas Savienības un nacionālos lauksaimniecības atbalsta maksājumu saņēm Nomnieks.

6.4. Līgumslēdzēji nav atbildīgi par līgumsaistību neizpildi un tās rezultātā pusēm radītajiem zaudējumiem, ja tas noticis nepārvaramas varas apstākļu (dabas stihija, ugunsgrēks, militāras akcijas u.c.) dēļ. Par līgumsaistību izpildes neiespējamību minēto apstākļu dēļ viena puse rakstveidā informē otru ___ dienu laikā, un nepieciešamības gadījumā risina jautājumu par turpmāku Līguma izpildes kārtību vai izbeigšanu.

VII. Līguma grozīšana un strīdu izskatīšanas kārtība

7.1. Līguma neparedzētas attiecības līgumslēdzēji regulē, pamatojoties uz Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

7.2. Līguma nosacījumus var grozīt un Līgumu pārtraukt pirms termiņa pēc abu līgumslēdzēju savstarpējas vienošanās. Grozījumi stājas spēkā tikai tad, ja tie noformēti rakstveidā un abpusēji parakstīti.

7.3. Līgums ir saistošs līgumslēdzējiem, kā arī līgumslēdzēju tiesību pārņēmējiem. Tiesību pārņēmējam 30 dienu laikā no pārņemšanas dienas Līgums jāpārslēdz.

7.4. Domstarpības Līguma darbības laikā tiek risinātas sarunu ceļā. Ja vienošanās netiek panākta, tad strīds risināms tiesā Latvijas Republikas tiesību aktos noteiktajā kārtībā.

VIII. Līguma izbeigšana

- 8.1. Iznomātājs ir tiesīgs vienusējā kārtā izbeigt Līgumu pirms termiņa, ja Nomnieks:
- 8.1.1. ir nokavējis nomas maksas maksājumu termiņu vairāk par __ - mēnešiem;
- 8.1.2. pārkāpis Līguma III. un V. nodaļā noteiktos pienākumus, viena mēneša laikā pēc rakstiska brīdinājuma saņemšanas nav novērsis pieļautos pārkāpumus;
- 8.1.3. likumā noteiktā kārtībā pasludināts par maksātnespējīgu vai bankrotējušu, vai ir apturēta Nomnieka saimnieciskā darbība, vai ir uzsākta tās izbeigšana citu iemeslu dēļ.
- 8.2. Nomnieks ir tiesīgs izbeigt Līgumu:
- 8.2.1. ja no Nomnieka neatkarīgu iemeslu dēļ viņš vairāk nevar izmantot nomāto Zemesgabalu Līgumā paredzētajiem mērķiem;
- 8.2.2. ja Iznomātājs nepamatoti traucē Nomniekam izmantot Zemesgabalu Līgumā paredzētajiem mērķiem.
- 8.3. Ja kāda no pusēm nepiekrīt otras puses prasībai izbeigt Līgumu pirms termiņa, tad strīds par Līguma izbeigšanu risināms tiesas ceļā.
- 8.4. Pēc Līguma izbeigšanās Nomnieks var nojaukt visas viņam piederošās pagaidu būves, kā arī demontēt ražošanas iekārtas, ja puses nevienojas citādi. Viss, kas atradīsies uz Zemesgabala pēc nodošanas vai, ja tāda Nomnieka vainas dēļ nevar notikt, pēc __ - mēnešu termiņa notecēšanas tiks uzskatīts par pamestu mantu, kuru Iznomātājs varēs izmantot pēc saviem ieskatiem vai novākt.

IX. Nobeiguma noteikumi

- 9.1. Lai Līgums būtu saistošs gadījumā, ja Iznomātājs atsavina Zemesgabalu trešajai personai, līgumslēdzēji var vienoties par Līguma ierakstīšanu zemesgrāmatā. Iznomātājs šīs darbības veikšanai rakstveidā pilnvaro Nomnieku (*pilnvarojumu ietver Līguma tekstā*).
- 9.2. Līgums sagatavots un parakstīts divos oriģināleksemplāros ar vienādu juridisku spēku, katram līgumslēdzējam pa vienam; trešais oriģināleksemplārs nepieciešams zemesgrāmatu nodaļai, ja Līgums tiks ierakstīts zemesgrāmatā vai pagasta nomas zemju reģistrā. (*Pie variantu, ja Līgumu ieraksta zemesgrāmatā un reģistrē pagasta nomas zemju reģistrā, tad var sagatavot Līguma ceturto oriģināleksemplāru pagasta padomei*).

X. Līgumslēdzēju rekvizīti

IZNOMĀTĀJS:

NOMNIEKS:

pers. kods
dzīvo

, registrācijas Nr.
. juridiskā adrese:

IZNOMĀTĀJS:

NOMNIEKS:

(paraksts)

(atšifrējums)

(paraksts)

(atšifrējums)

Z.v.

Z.v.

Līgums reģistrēts

rajona

pagasta

nomas

zemju

reģistrā

200

gada

pagasta zemes ierīkotājs

(vārds, uzvārds)

(paraksts)

PIRKUMA LĪGUMA PRIEKŠLĪGUMS

Rīgā, divi tūkstoši desmitā gada septembrī (2010. gada ... septembrī).

Mēs,, dzimis 19... gada, personas kods, dzīvojošs, no vienas puses, un, dzimis 19... gada, personas kods, dzīvojošs, no otras puses, kopā saukti "Līdzēji", pēc brīvas gribas, bez maldības, spaidiem un viltus noslēdza šāda satura pirkuma līguma priekšlīgumu, saistošu ne tikai pašiem līguma slēdzējiem, bet arī viņu mantiniekiem un tiesību pārņēmējiem.

1.

Pamatojoties uz Latvijas Republikas Valsts Zemes dienesta Latgales reģionālās nodaļas 2006. gada 15. septembra lēmumu Nr., ir tiesības izpirkt nekustamo īpašumu – zemes gabalu **Baltinavas pagastā, Balvu rajonā, kadastra numurs ...**, 5,0 ha (pieci hektāri) platībā, turpmāk tekstā "nekustamais īpašums".

Nekustamā īpašuma platība pēc tā kadastrālās uzmērīšanas var tikt precizēta.

2.

2.1. apņemas pārdot vai viņa norādītajai trešajai personai, bet apņemas nopirkt uz sava vai trešās personas vārda šī līguma 1. punktā minēto nekustamo īpašumu, kas pēc tā ierakstīšanas zemesgrāmatā piederēs

2.2. Līdzēji vienojas, ka nekustamais īpašums tiks pārdots par pirkuma maksu **LVL 1000,- (viens tūkstotis lati)**.

Līdzēji var grozīt pirkuma maksu tikai savstarpēji vienojoties, un šī vienošanās ir noformējama rakstveidā.

2.3. Nekustamais īpašums tiks pārdots līdz ar visiem tā likumiskajiem piederumiem, tiesībām un pienākumiem tādā stāvoklī, kādā tas atrodas dabā šī līguma parakstīšanas dienā. apņemas nepasliktināt nekustamā īpašuma stāvokli līdz nekustamā īpašuma pirkuma līguma noslēgšanai un tā nodošanai lietojumā un valdījumā.

3.

3.1. Pirkuma līguma noslēgšanas nodrošinājumam pie šī līguma parakstīšanas skaidrā naudā samaksā naudas summu **LVL 500,- (pieci simti lati)**. ar savu parakstu uz šī līguma apliecina, ka viņš pie šī līguma parakstīšanas ir saņēmis naudas summu **LVL 500,- (pieci simti lati)** kā nodrošinājumu pirkuma līguma noslēgšanai, un viņam šajā sakarā pret materiālu vai cita rakstura pretenziju nav.

3.2. Līdzēji vienojas, ka naudas summa **LVL 500,- (pieci simti lati)** tiek ieskaitīta kopējā nekustamā īpašuma pirkuma maksā.

3.3. Atlikušo nekustamā īpašuma pirkuma maksu **LVL 500,- (pieci simti lati)** apņemas samaksāt skaidrā naudā pie nekustamā īpašuma pirkuma līguma noslēgšanas.

3.4. Līdzēji piekrīt šādai norēķinu kārtībai un atsakās celt savstarpējas pretenzijas šajā sakarā.

4.

4.1. Līdzēji vienojas, ka pirkuma līgums par nekustamā īpašuma pārdošanu jānoslēdz ne vēlāk kā līdz **2008. gada 27. oktobrim (divi tūkstoši astotā gada divdesmit septītajam oktobrim)** (ieskaitot).

4.2. ir pienākums ne vēlāk kā līdz pirkuma līguma noslēgšanas dienai (šī līguma 4.1. punkts) nodrošināt nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā.

5.

5.1. ar savu parakstu uz šī līguma apliecina, ka pārdodamais nekustamais īpašums, līdz šī līguma noslēgšanai, nav nevienam citam atsavināts vai apsoltīts atsavināšanai, nav apgrūtināts ar parādiem, nav iekļāts, par to nav strīda un tam nav uzlikts aizliegums.

Par nekustamo īpašumu nav noslēgti priekšlīgumi, mantojuma līgumi, uztura līgumi un citas vienošanās, kas apgrūtinātu īpašuma tiesību pāreju uz nekustamo īpašumu no uz vai viņa norādīto trešo personu.

..... apliecina, ka viņam nav un nebūs tādu parādu, kuru dēļ pārdodamais nekustamais īpašums līdz vai viņa norādītās trešās personas īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatā tiktu apgrūtināts ar jauniem parādiem un aizliegumiem.

5.2. Līdzēji vienojas noteikt aizliegumu, ka bez rakstiskas piekrišanas nav tiesīgs pārdodamo nekustamo īpašumu atsavināt, dāvināt, mainīt, iekļāt un jebkādā citādā veidā apgrūtināt ar lietu vai saistību tiesībām. apņemas nepiedāvāt iegādāties nekustamo īpašumu trešajām personām, kā arī nepasliktināt nekustamā īpašuma stāvokli.

6.

..... ir iepazinies ar nekustamā īpašuma faktisko stāvokli dabā un tā robežām šī līguma parakstīšanas dienā, novērtējis nekustamā īpašuma atbilstību pirkuma cenai un apņemas neizvirzīt pret par šo īpašumu jebkādas pretenzijas.

7.

7.1. Katrs no līdzējiem ir atbildīgs par viņiem šajā līgumā noteikto pienākumu izpildi, un katrs līdzējs atlīdzina otram līdzējam tos zaudējumus, kas cēlušies no vainīgās puses sakarā ar šajā līgumā minēto pienākumu nesavlaicīgu vai nepilnīgu izpildi.

7.2. Visus strīdus, kas līdzējiem varētu rasties sakarā ar šī līguma izpildi, līdzēji atrisinās pārrunu veidā. Ja vienošanās pārrunu veidā nebūs iespējama, strīdi tiks risināti Latvijas Republikas tiesā pēc vispārējās tiesvedības.

8.

Līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas brīdi un ir spēkā līdz pirkuma līguma noslēgšanai par minētā nekustamā īpašuma iegūšanu īpašumā uz vai pēc viņa norādījuma uz trešās personas vārda.

9.

9.1. Izdevumus par šī līguma noformēšanu Līdzēji maksā līdzīgās daļās.

9.2. Šis līgums sastādīts un parakstīts divos identiskos eksemplāros, kuri paliek Līdzējiem.

9.3. Līdzēji apliecina, ka sapratuši šī līguma saturu un nozīmi, ka līgums atbilst viņu gribai, par ko parakstās zvērināta notāra klātbūtnē.

.....:

.....:

Līgums Nr. JN 2010-059

Ēkas gala sienu siltumizolējušā materiāla un metālekrāna uzstādīšana dzīvojamai ēkai

2010.gada 31. augustā

[redacted], kuru pārstāv tās valdes priekšsēdētājs [redacted] kurš darbojas saskaņā ar statūtiem un valdes lēmumu Nr. 26 no 16.06.2010. (tālāk saukts — PASŪTĪTĀJS), no vienas puses un [redacted], kuru, pamatojoties uz Statūtiem, pārstāv tās valdes loceklis [redacted] (tālāk saukts — IZPILDĪTĀJS), no otras puses noslēdz šādu līgumu:

1. Līguma priekšmets.

- 1.1. Pasūtītājs uzdod un Izpildītājs apņemas veikt [redacted] apsaimniekošanā esošajai dzīvojamai ēkai [redacted] 1(vienas) gala sienas siltumizolējušā materiāla un metālekrāna uzstādīšanu;
- 1.2. Galvenie ar daudzdzīvokļu māju gala sienu siltināšanu saistītie darbi:
 - 1.2.1. Antiseptizēta koka karkasa montāža;
 - 1.2.2. Siltumizolācijas, pretkondensāta vēja plēves un ekrāna uzstādīšana;
 - 1.2.3. Specelementu uzstādīšana.

2. Izpildītāja saistības.

2.1. Izpildītājam ir pienākums:

- 2.1.1. Veikt darbus saskaņā ar apjomu, kādi norādīti lokālā tāmē (pielikums Nr.1), kura ir šī līguma neatņemama sastāvdaļa, šajā līgumā norādītajos termiņos un noteiktajā kārtībā. Darbu uzsākt šī līguma parakstīšanas datumā. Darbu pabeigt 25 darba dienu laikā. Par darbu uzsākšanu objektā [redacted] pirms tam telefoniski paziņot [redacted] namu pārvaldniecei [redacted]
- 2.1.2. Šī līguma ietvaros kvalitatīvi un savlaicīgi veikt visu Darbu ar saviem spēkiem, t.i. ar savām ierīcēm (mehānismiem un instrumentiem) un materiāliem, izmantojot savas profesionālās iemaņas, ar tādu rūpību, kādu var sagaidīt no krietna un rūpīga izpildītāja vai uz sava riska, atbildību un uz sava rēķina pieaicinot citus kvalificētus speciālistus (fiziskas vai juridiskas personas) atsevišķu darbu izpildei, šajā līgumā noteiktā kārtībā un termiņos;
- 2.1.3. Pasūtītāja Objektā stingri ievērot visas normatīvajos aktos noteiktās prasības, kā attiecībā uz Darba organizācijas un drošības tehnikas, tā arī attiecībā uz ugunsdrošības, apkārtējās vides aizsardzības un iekšējās kārtības noteikumiem;
- 2.1.4. Veikt Darbu saskaņā ar līguma noteikumiem un stingri ievērot Latvijas Republikas likumu, Ministru kabineta noteikumu un citu normatīvo aktu, kas nosaka ar šo līgumu uzdotā Darbu veikšanu un nodošanu ekspluatācijā, prasības, kā arī Pasūtītāja ieteikumus un norādījumus attiecībā uz veicamo Darbu;
- 2.1.5. apakšuzņēmēja pieaicināšanu Darba izpildei Objektā rakstiski saskaņot ar Pasūtītāju;
- 2.1.6. gadījuma, ja tiek atklāts, ka izpildītais Darbs veikts līgumam neatbilstošā nepieņemamā kvalitātē (vispārējo būvniecības standartu un normatīvos aktos neatbilstošā kvalitātē) un neatbilst Pasūtītāja līgumā izteiktām prasībām, novērst norādītos trūkumus saviem līdzekļiem un starp pusēm atrunātā termiņā; Gadījumā, ja tiek konstatētas nepilnības puses sastāda defektu aktu, kurā norāda izvirzītās pretenzijas un to novēršanas termiņus.
- 2.1.7. pēc visa Darba pabeigšanas, nodot veikto Darbu Pasūtītājam, sastādot par to attiecīgu pieņemšanas – nodošanas aktu, ko paraksta abas puses.
- 2.2. Izpildītājs apņemas:
 - 2.2.1. Darbā izpildē neizmantojot nekvalitatīvus, nesertificētos materiālus.

2.2.2. Brīdināt Pasūtītāju pirms konkrēto darbu sākuma par līgumā neparedzētiem apstākļiem, kas var ietekmēt Darba izpildi Objektā, vienlaicīgi iesniedzot savus priekšlikumus situācijas risinājumam. Pasūtītājs vienpersoniski izlemj jautājumu par risinājumu šajā punktā paredzētajās situācijās;

3. Pasūtītāja saistības.

- 3.1. Pasūtītājs nodrošina Izpildītāja iekļūšanu objekta šajā līguma paredzētā Darba veikšanai;
- 3.2. Pasūtītājs apņemas šī līguma darbības laikā pēc Izpildītāja rakstiska pieprasījuma sniegt Izpildītājam Darba kvalitatīvai izpildei visu savā rīcībā esošo informāciju par Objektu un ar to saistītajiem apstākļiem.
- 3.3. Pasūtītājs norēķinās ar Izpildītāju šajā līgumā noteiktā kārtībā par šajā līgumā paredzētu kvalitatīvi izpildītu Darbu.
- 3.4. Pasūtītājs nav atbildīgs par zaudējumiem, kas var rasties (radušies) trešajai personai Izpildītāja vainas dēļ, ja Izpildītājs neievēro šī līguma 2.1. punkta noteikumus, šī līguma darbības laikā.

4. Samaksa un norēķinu kārtība.

4.1. Kopējā Atlīdzība par šī līguma 1.1.punktā paredzēto Darbu tiek noteikta kā līgumcena – Ls 6 498,43 (seši tūkstoši četri simti deviņdesmit astoņi lati un 43 santīmi), tai skaitā PVN 21% Ls 1 127,83 (viens tūkstotis viens simts divdesmit septiņi lati un 83 santīmi), saskaņā ar Pielikumu Nr.1

4.2. Norēķins notiek:

- pārskaitot avansu Ls 1 300,00 (viens tūkstotis trīs simti lati un 00 santīmi), tai skaitā PVN 21% Ls 225,62 (divi simti divdesmit pieci lati un 62 santīmi) no kopējās līguma summas, Izpildītāja norādītajā norēķinu kontā piecu dienu laikā pēc rēķina saņemšanas.
- atlikušais maksājums tiek veikts piecu darba dienu laikā pēc darbu pieņemšanas – nodošanas akta abpusējās parakstīšanas un rēķina saņemšanas, kur Pasūtītājs apmaksā atlikušo līguma summu Ls 5 198,43 (pieci tūkstoši viens simts deviņdesmit astoņi lati un 43 santīmi) apmērā.

4.2.1. Pieņemšanas – nodošanas aktu Izpildītājs iesniedz Klientu apkalpošanas centra (adrese: _____) namu pārvaldniecei _____, kura ne vēlāk kā piecu darba dienu laikā organizē Darba pārbaudi un pārbauda vai darbi veikti atbilstoši līguma noteikumiem;

4.2.2. No Pasūtītāja puses pieņemšanas – nodošanas aktu paraksta tehnikais direktors _____ un Klientu apkalpošanas centra _____ namu pārvaldniece _____; Izpildītājs pārstāvis piedalās Darbu pieņemšanas pārbaudē.

4.2.3. Ja Pasūtītājs atsakās apstiprināt iesniegto Darbu pieņemšanas – nodošanas aktu par Darbu izpildīšanu, tad Pasūtītājam 5 (piecu) darba dienu laikā no attiecīgā Darbu pieņemšanas - nodošanas akta saņemšanas ir rakstiski jāsaģatavo un jāiesniedz Izpildītājam argumentēts minētā akta atteikuma iemesls. Ja šāds argumentēts akta atteikuma iemesls Izpildītājam netiek iesniegts, tad izpildītie darbi tiek uzskatīti par pieņemtiem un Izpildītājam uz tā pamata ir tiesības Pasūtītājam izrakstīt rēķinu.

4.3. Pasūtītājs samaksu par izpildīto darbu izdara pārskaitot naudas līdzekļus Izpildītāja bankas norēķinu kontā. Maksājuma termiņu neievērošanas gadījumā Pasūtītājs maksā Izpildītājam līgumsodu 0,2% apmērā no kopējās līgumcenas par katru nokavēto dienu.

4.4. Nekvalitatīvi veikts Darbs netiek apmaksāts un tiek labots par Izpildītāja līdzekļiem.

4.5. Ja Darba izpildes laikā rodas situācijas, kad līguma 1.1. punktā noteiktais izpildāmā Darba apjoms faktiski ir atšķirīgs par šī līguma tāmē noteikto Darba apjomu, pusēm ir pienākums, savstarpēji vienojoties, veikt kopējās līgumcenas korekciju, sastādot par to Vienošanas pie Līguma.

4.6. Visi papildus izdevumi, kuri var rasties Izpildītājam, veicot Darbu, saskaņā ar šo līgumu, iepriekš rakstiski jāsaģatavo ar Pasūtītāju. Pasūtītājam nav pienākums atlīdzināt Izpildītājam jebkurus papildus izdevumus, ja tie iepriekš nav rakstiski saģatoti ar Pasūtītāju.

5. Līguma izpildes termiņš.

5.1. Darba izpildes termiņu uzskata par ievērotu, ja Pasūtītājs ar Darba pieņemšanas – nodošanas aktu pieņem paveikto Darbu šajā līgumā paredzētajos termiņos.

5.2. Darba izpildes noteikto termiņu neievērošana tiek kompensēta ar līgumsodu no Izpildītāja 0,2% apmērā no kopējās līgumcenas par katru nokavēto dienu. Līgumsoda samaksa neatbrīvo no pienākuma pienācīgi izpildīt saistības.

5.3. Pasūtītājs ir tiesīgs iepriekš 5 dienas rakstiski brīdinot Izpildītāju izbeigt līgumu, ja Izpildītājs nepamatoti kavē Darba izpildes termiņu vairāk kā par 15 dienām.

5.4. Gadījumā, ja izpildītāja saistību izpildi kavē Pasūtītājs vai kāda trešā persona Darbu izpildes termiņš tiek pagarināts par tik dienām, par cik tiek kavēta darbu izpilde. Izpildītājs nekavējoties informē Pasūtītāju par visiem apstākļiem, kas kavē darba izpildi.

6. Darbu kvalitātes garantija.

6.1. Izpildītājs par šajā līgumā paredzētajiem paveiktajiem un Pasūtītājam nodotiem Darbiem uzņemas pilnu 2 (divu) gadu garantiju, no brīža, kad Pasūtītājs parakstījis pieņemšanas – nodošanas aktu.

6.2. Izpildītājs novērš visus garantijas laikā atklātos trūkumus par saviem līdzekļiem;

6.3. Ja Izpildītājs rakstveidā atsakās veikt garantijas laikā atklāto šajā līguma paredzēto Darba defektu novēršanu, Pasūtītājam ir tiesības uz Izpildītāja rēķina pieaicināt citus minēto Darbu izpildītājus, bet Izpildītājam ir pienākums apmaksāt Pasūtītāja rēķinu 15 (piecpadsmit) dienu laikā no rēķina piedāvāšanas brīža.

7. Vispārīgie noteikumi.

7.1. Šis līgums stājas spēkā no brīža, kad to parakstījušas abas Puses un darbojas līdz Pusēm noteikto saistību pilnīgai izpildei.

7.2. Šis līgums ir saistošs Pušu administratoriem, darbiniekiem un juridiskajiem tiesību pārņēmējiem.

7.3. Visi pielikumi, papildinājumi un izmaiņas šim līgumam stājas spēkā tikai tad, ja tie noformēti rakstiski un tos parakstījušas abas līgumslēdzējas puses.

7.4. Visos jautājumos, kas nav regulēti šajā līgumā, Puses vadās no Latvijas Republikas likumiem un šajā līgumā paredzēto darbu veikšanu reglamentējošiem normatīviem aktiem.

7.5. Pušu strīdi tiek izskatīti savstarpēji vienojoties, bet, ja vienošanās netiek panākta, – tiesā.

7.6. Informācijas apmaiņa starp Pusēm notiek rakstveidā. Nekādas mutiskas vienošanās vai pieprasījumus netiks uzskatīti par saistošiem nevienai no Pusēm.

7.7. Līgums sastādīts divos eksemplāros uz 3(trīs) lapām un pielikuma uz 1(vienas) lapas, no kuriem viens glabājas pie Izpildītāja, viens pie Pasūtītāja.

8. Puses

Pasūtītājs

[Redacted]
AS "Swedbanka" Jūrmalas filiālē
Konts Nr. [Redacted]
Kods [Redacted]
PVN. Reģ. Nr. [Redacted]

Izpildītājs

[Redacted]
A/S "SEB Banka"
Konts: [Redacted]
Kods [Redacted]
PVN Reģ. Nr. [Redacted]

par mantas šķirtību

Nr. 11111111

Rīga, 2009. gada 11. augusts

CETURTAIS IZRAKSTS

no zvērinātas notāres

5.0

notariālo aktu grāmatas

Uzņēmumu reģistra

Funkciju izpildes departamenta Rīgas reģiona
komercķīlu un laulāto mantisko attiecību reģistrācijas
nodaļas vadītāja – valsts notāre D. Z.

Rīgas apgabaltiesa

zvērināta notāre 5.0

Iereģistrēts aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr. 11111111

LAULĪBAS LĪGUMS

par visas mantas šķirtību

Šis līgums ir nosaukts deviņā gada divdesmit septītajā augustā (27.08.2009.) es, zvērināta notāre 5.0
Notāre, praktizējoša Rīgā, Cēsu ielā Nr.31/9, ierados Rīgā, Zigfrīda Annas Meierovica bulvārī
Nr.1, kur ir reģistrēta personas:

T. R. Latvijas Republikas pilsonē, dzimusi 1952.gada 16.martā Rīgā,
personas kods 010481-19315 pēc pašas teiktā un saskaņā ar ierakstiem Iedzīvotāju reģistra datu
bāzē dzīvojoša Latvijas Republikā, Jūrmalā, Bulduros, 7. Ceļojuma Nr.8, kura savas identitātes
apliecināšanai uzrādīja pasi ZV44445, kas izdota Rīgas 7.pasu daļā 30.01.2008.g., un

I. R. Latvijas Republikas pilsonis, dzimis 1945.gada 14.decembrī Ukrainā,
personas kods 404314-14478 pēc pašas teiktā un saskaņā ar ierakstiem Iedzīvotāju reģistra datu
bāzē dzīvojošs Latvijas Republikā, Jūrmalā, 7. Ceļojuma Nr.8, kurš savas identitātes apliecināšanai
uzrādīja pasi ZV44421, kas izdota Rīgas 7.pasu daļā 07.01.2008.,

paziņoja man, zvērinātai notārei: 5.0, ka vēlas slēgt sekojošu laulības līgumu:

1.LAULĀTO MANTISKĀS ATTIECĪBAS

Ar šo līgumu mēs: T. R. un I. R., turpmāk –
laulātie, kuri 1978.gada 16.maijā noslēguši laulību Rīgas Civilstāvokļa aktu reģistrācijas nodaļā,
par ko izsniegta laulības apliecība No.4444 nosakām visas laulāto mantas šķirtību un
atceļam likumisko mantisko attiecību režīmu starp laulātajiem.

- 1.1. Katrs no laulātajiem patur viņam pirms laulības noslēgšanas piederējušo kustamo, nekustamo mantu un finanšu līdzekļus, kā arī laulības laikā viņa vārdā iegūto kustamo, nekustamo mantu un finanšu līdzekļus.
- 1.2. Laulātie vienojas, ka neatkarīgi no tā, kādus ieguldījumus jebkādā apmērā veiktu jebkurš no laulātajiem otra laulātā mantā, īpašuma tiesības uz katra laulātā mantu tiek saglabātas tam laulātajam, kura vārdā manta reģistrēta publiskajā reģistrā vai jebkurā citā reģistrā (dalībnieku, akcionāru, vērtspapīru u.c.), vai arī kura vārdā manta tika nodota glabājumā trešajai personai, vai arī kura vārdā ir atvērts konts bankā vai citā noguldījumu sabiedrībā, ja laulātie nav vienojušies par pretējo.
 - 1.2.1. Rīkojoties katram laulātajam ar viņa atsevišķo īpašumu, nav nepieciešama otra laulātā piekrišana.
- 1.3. Laulības kopszīves laikā iegūtie nekustamie īpašumi turpmāk paliek tā laulātā atsevišķie īpašumi, kā vārdā tie reģistrēti zemesgrāmatā, ar visu šajos īpašumos esošo kustamo mantu, tajā skaitā vērtslietām, mākslas un interjera priekšmetiem u.c.
- 1.4. Laulātais nevar otra laulātā mantu pārvaldīt, lietot vai citādā kārtā ar to rīkoties bez īpašnieka piekrišanas vai īpaša pilnvarojuma.
- 1.5. Katrs laulātais piedalās ģimenes un kopīgās mājsaimniecības izdevumos samērīgi ar savu mantas stāvokli, savstarpēji par to vienojoties.
- 1.6. Par saviem parādiem katrs laulātais atbild tikai ar savu mantu un finanšu līdzekļiem, neaizskarot otra laulātā mantu un finanšu līdzekļus.

- 1.7. Strīdi laulāto mantiskajās attiecībās apspriežami pēc Latvijas Republikas Civillikuma normām, kas regulē laulāto mantas šķirtību.

2. LĪGUMA DARBĪBAS TERMIŅŠ

- 2.1. Līgums ir spēkā visu laiku, kamēr laulātie ir savstarpējā laulībā, ja laulātie likumā noteiktajā kārtībā nav grozījuši šī līguma saturu vai to atcēluši.
- 2.2. Līguma darbības laikā līgums var tikt grozīts un papildināts, laulātajiem par to savstarpēji vienojoties.
 - 2.2.1. Visi līguma grozījumi un papildinājumi noformējami rakstveidā un reģistrējami Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra laulāto mantisko attiecību reģistrā.
- 2.3. Līguma darbība izbeidzas, ja laulātie to izbeidz, sastādot notariāli apliecinātu vienošanos un šī vienošanās, tāpat kā šis laulības līgums, ir reģistrēts Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra laulāto mantisko attiecību reģistrā.

3. LĪGUMA REĢISTRĀCIJAS KĀRTĪBA

- 3.1. Līgums stājas spēkā pēc tam, kad to parakstījuši abi laulātie, bet attiecībā pret trešajām personām tas ir spēkā pēc ierakstu izdarīšanas Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra laulāto mantisko attiecību reģistrā.
- 3.2. Katrs no laulātajiem savā vārdā un kā pilnvarnieks otra laulātā vārdā ir tiesīgs gādāt par visa veida ierakstu un atzīmju izdarīšanu publiskajos reģistros attiecībā uz viņam piederošo kustamo un nekustamo īpašumu, kas nodrošinātu šī līguma publisko pieejamību, ar tiesībām parakstīt nostiprinājuma līgumus zemesgrāmatu nodaļām.

4. CITI NOTEIKUMI

- 4.1. Šis līgums attiecināms arī uz laulātajiem ārvalstīs piederošo īpašumu, cik tālu tas nav pretrunā ar citas valsts tiesību normatīvajiem aktiem.
- 4.2. Izdevumus par līguma sastādīšanu un apliecināšanu laulātie sedz vienādās daļās.
- 4.3. Pie šī līguma parakstīšanas līdzēji saņem sešus laulības līguma akta izrakstus. Akta turpmākie izraksti izsniedzami līdzējiem abiem kopā, katram atsevišķi vai viņu saistību un tiesību pārņēmējiem.

Parakstot šo līgumu, zvērināta notāre informējusi līdzējus par sekojošo:

- 1) lai laulības līgumiem piešķirtu saistošu spēku pret trešajām personām, tie ierakstāmi laulāto mantisko attiecību reģistrā un par nekustamo īpašumu – arī zemesgrāmatās (CL 115.p.2.d.),
- 2) laulāto mantisko attiecību reģistru kārtā Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs (CL 140.p.2.d.),
- 3) laulāto mantisko attiecību reģistrācijai iesniedzams pieteikums, kuram pievienojami šādi dokumenti: laulības līguma akta izraksts vai notariālā kārtībā apliecināta kopija, uz kuras pamata lūdz izdarīt ierakstu laulāto mantisko attiecību reģistrā (trijos eksemplāros), laulības apliecināšanas kopija, maksājumu apliecināšanas dokuments par publikāciju laikrakstā "Latvijas Vēstnesis", maksājumu apliecināšanas dokuments par valsts nodevas samaksu (2002.gada 03.septembra MK Noteikumi Nr.403 "Laulāto mantisko attiecību reģistrācijas kārtība", 5.p.),
- 4) ja laulāto mantiskās attiecības skar uzņēmumu (uzņēmēj sabiedrību), komercsabiedrību vai kapitāla (ieguldījuma) daļu tajā, laulātajiem papildus jāiesniedz šī līguma notariālā kārtībā apliecinātu kopiju, cik uzņēmumu (uzņēmēj sabiedrību) un komercsabiedrību ir minēts dokumentā, uz kura pamata tiek izdarīts ieraksts laulāto mantisko attiecību reģistrā (2002.gada 03.septembra MK Noteikumi Nr.403 "Laulāto mantisko attiecību reģistrācijas kārtība", 9.p.).

Notariālais akts nolasīts līdzējiem 2009.gada 27.augustā.

Parakstījušos personu dati ir pārbaudīti Iedzīvotāju reģistra datu bāzē un Nederīgo dokumentu reģistra datu bāzē.

Iekasēta valsts nodeva Ls 1

Amata atlīdzība Ls 19,80 (MK 15.09.2008. noteikumi „Par zvērinātu notāru amata atlīdzības taksēm un to noteikšanas kārtību” 8.punkts)

Amata atlīdzība par ieskatīšanos publiskajos reģistros (Iedzīvotāju reģistra datu bāzē un Nederīgo dokumentu reģistra datu bāzē) Ls 8 (MK 15.09.2008. noteikumi „Par zvērinātu notāru amata atlīdzības taksēm un to noteikšanas kārtību” 48., 49., punkts)

Faktiskie izdevumi par ieskatīšanos publiskajos reģistros Ls – (Notariāta likuma 164.punkts)

Amata atlīdzība par darbību ārpus prakses vietas Ls 3,30 (MK 15.09.2008.noteikumi “Par zvērinātu notāru amata atlīdzības taksēm un to noteikšanas kārtību” 42.punkts)

PVN (21%) Ls 6,53

Kopā Ls 38,63

Līdzēji apstiprina, ka ir sapratuši šī akta saturu un nozīmi, apliecina, ka akts atbilst viņu gribai, par ko zvērinātas notāres S. O. klātbūtnē parakstījušies:

T. R.

PARAKSTS

I. R.

PARAKSTS

Zvērināta notāre
ZĪMOGS

PARAKSTS

S. O.

Saskaņā ar Notariāta likuma 102.pantu izrakstam ir tāds pats spēks kā dokumenta oriģinālam aktam.

Es, zvērināta notāre S. O., apliecinu, ka šis izraksts vārds pa vārdam atbilst oriģinālajam pilnvarojuma aktam No. 111111 un 2009.gada 27.augustā tiek izsniegts]

I. R. personas kods 104379-19972 dzīvojošam Latvijas Republikā, Jūrmalā, 7. Ceļā
No. 8.

Izraksts iereģistrēts aktu un apliecinājumu reģistrā ar No. 111111

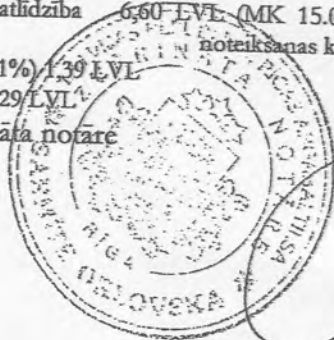
Valsts nodeva 0,30 LVL

Amata atlīdzība 6,60 LVL (MK 15.09.2008.noteikumi “Par zvērinātu notāru amata atlīdzības taksēm un to noteikšanas kārtību” 8.punkts)

PVN (21%) 1,39 LVL

Kopā 8,29 LVL

Zvērināta notāre

S. O.

Darbuņēmēja līgums Nr. 01/06-RCS/2010

Rīgā

2010. gada 02. jūnijā

, ar juridisko adresi: _____, Rīga,
turpmāk tekstā „PASŪTĪTĀJS”, tās direktora Valērija Brunera personā, kurš darbojas saskaņā
ar Statūtiem, un

reģistrācijas Nr. _____, adrese
LV-1084, tās valdes priekšsēdētāja Jevgēnija Cepurko personā, kas rīkojas saskaņā ar
Statūtiem, turpmāk tekstā „BŪVUZŅĒMĒJS”, abpusējas vienošanas rezultātā ir noslēguši
šāda satura līgumu:

1. Līguma priekšmets.

1.1. Pasūtītājs uzdod un Būvuzņēmējs apņemas ar savu tehniku un darbaspēku veikt
sekojošus darbus: Šķembas ceļa izbūve _____ teritorijā, kas turpmāk šī Līguma tekstā
tiek saukti arī – Darbi. Darbi tiek veikti saskaņā ar Līgumam pievienoto Pušu savstarpēji
saskaņoto Tāmi (Pielikums Nr.1.), kas ir šī Līguma neatņemamā sastāvdaļa.

1.2. Būvuzņēmējs apņemas pēc Darbu pabeigšanas nodot tos Pasūtītājam ar Darbu
nodošanas - pieņemšanas Aktu.

Gadījumā, ja Darbi tiek izpildīti pa posmiem vai Darbu izpildes termiņš pārsniedz 1
(vienu) mēnesi, katrā kalendārajā mēnesī izpildītie Darbu apjomi tiek nodoti Pasūtītājam ar
aktu, kas tiek sastādīts pēc Formas Nr.2.

1.3. Pasūtītājs apņemas šajā Līgumā noteiktajā kārtībā un apmērā samaksāt Būvuzņēmējam
par veiktajiem Darbiem.

2. Līguma summa.

2.1. Kopējā Līguma summa ir **Ls 1950,84** (viens tūkstošis deviņi simti piecdesmit un
84/100 latu), tai skaitā PVN 21% **Ls 338,58** (trīs simti trīsdesmit astoņi un 58/100 latu).
Līguma summa ietver visus Būvuzņēmēja izdevumus, kas nepieciešami, lai izpildītu Darbus,
saskaņā ar Tāmi.

2.2. Gadījumā, ja Līguma izpildes gaitā tiek konstatēts, ka faktiski izpildītie Darbu apjomi
pārsniedz Tāmē norādītos, Līguma summa tiek pārrēķināta atbilstoši faktiski izpildītajiem
Darbu apjomiem, par pamatu ņemot Tāmē norādītos Darbu izcenojumus.

3. Līguma izpildes un nodošanas kārtība.

3.1. Darbu izpildes sākuma termiņš ir 2010. gada 04. jūnijā. Būvuzņēmējs apņemas Darbus
izpildīt un nodot tos Pasūtītājam 7 (septiņu) darba dienas laikā no Darbu izpildes uzsākšanas.

3.2. Būvuzņēmējam ir tiesības izpildīt Darbus un nodot tos pirms termiņa.

3.3. Būvuzņēmēja sagatavotos Darbu nodošanas – pieņemšanas aktus, Pasūtītājs izskata un
paraksta 5 (piecu) dienu laikā pēc attiecīgā nodošanas – pieņemšanas akta saņemšanas dienas.
Šajā pašā termiņā Pasūtītājam ir tiesības iesniegt Būvuzņēmējam rakstveida pretenziju par
nodošanas - pieņemšanas aktā norādīto Darbu kvalitāti un/vai apjomiem.

3.4. Ja Pasūtītāja pretenzija par nodošanas – pieņemšanas aktā norādītajiem Darbiem ir
pamatota, Puses vienojas par trūkumu novēršanas termiņiem. Pēc tam, kad pretenzijā
norādītie trūkumi ir novērsti, Pasūtītājam ir pienākums pieņemt Darbus, 5 (piecu) dienu laikā
parakstot nodošanas – pieņemšanas aktu.

7.1. Pirms Darbu izpildes uzsākšanas nodrošināt Būvuzņēmēju ar noteiktajā kārtībā saskaņoto un apstiprināto projekta dokumentāciju.

7.2. Savlaicīgi, t.i. pirms Darbu izpildes uzsākšanas, brīdināt Būvuzņēmēju par iespējamām projekta izmaiņām.

7.3. Vadīt citu būvuzņēmēju darbību būvlaukumā tā, lai Būvuzņēmējs visā Darbu izpildes termiņa laikā tiktu nodrošināts ar nepieciešamo darba fronti.

8. Pušu pārstāvji.

8.1. Pasūtītāja pārstāvji:

8.1.1. Direktors, tālr.

8.2. Būvuzņēmēja pārstāvji:

8.2.1. valdes priekšsēdētājs, tālr.

9. Soda sankcijas

9.1. Ja Būvuzņēmējs savas vainas dēļ nokavē Darbu izpildes termiņus, Pasūtītājam ir tiesības pieprasīt no Būvuzņēmēja līgumsodu 0,2% (divas desmitās daļas procenta) apmērā no nesavlaicīgi izpildītā Darbu posma vērtības par katru nokavēto dienu.

9.2. Ja Pasūtītājs nokavē šajā Līgumā paredzēto maksājumu samaksas termiņus, Būvuzņēmējam ir tiesības pieprasīt no Pasūtītāja līgumsodu 0,2% (divas desmitās daļas procenta) apmērā no savlaicīgi nesamaksātā maksājuma summas par katru nokavēto dienu.

9.3. Puses vienojas, ka līgumsoda samaksa tiesīgajai Pusei ir jāpieprasa rakstveidā ne vēlāk kā 10 (desmit) dienu laikā no nokavētās saistības faktiskās izpildes dienas. Ja minētais termiņš netiek ievērots, vēlāk līgumsoda samaksu nevar pieprasīt.

10. Strīdu regulēšana.

10.1. Ja Darbu izpildes laikā Pušu starpā rodas strīdi sakarā ar Darbu apjomiem, kvalitāti, izpildes termiņiem un/vai apmaksu, tad Būvuzņēmējs līdz strīda atrisināšanai ir tiesīgs apturēt Darbu izpildi.

10.2. Visus strīdus un nesaskaņas šī Līguma izpildes gaitā Puses vienojas risināt savstarpējo pārrunu ceļā. Ja Puses nevar vienoties 15 (piecpadsmit) dienu laikā, tad jebkurš strīds, nesaskaņa vai prasība, kas izriet no šī Līguma, skar to vai tā darbību, pārkāpšanu, izbeigšanu vai spēkā esamību, tiks izšķirta Rīgas arbitražā, saskaņā ar tās reglamentu.

11. Garantijas

11.1. Būvuzņēmējs garantē izpildīto Darbu kvalitāti 24 (divdesmit četru) mēnešu laikā, skaitot no Darbu nodošanas – pieņemšanas akta parakstīšanas dienas. Defektus, kuri radušies šajā laikā Būvuzņēmēja vainas dēļ, Būvuzņēmējs novērš Pasūtītājam pieņemamā termiņā uz sava rēķina.

12. Līguma darbība, grozījumi un izbeigšana.

12.1. Šis Līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas brīdi un darbojas līdz Pušu saistību pilnībai izpildei.

12.2. Katra no Līguma Pusēm var vienpusēji izbeigt šo Līgumu pirms termiņa, rakstveidā brīdinot par to otro Pusi 15 (piecpadsmit) dienas iepriekš, ja otra Puse nepilda vai nepienācīgi izpilda savas saistības, kas ir paredzētas šajā Līgumā.

12.3. Ja Līgums tiek izbeigts pirms termiņa, Pasūtītājs apmaksā līdz Līguma izbeigšanās dienai Būvuzņēmēja faktiski izpildītos Darbus, ievērojot šī Līguma noteikumus. Ja Līgums pirms termiņa tiek izbeigts citu iemeslu, nevis Būvuzņēmēja paša vainas dēļ, Pasūtītāja iemaksātā (nesegtā) avansa summa Pasūtītājam atmaksāta netiks, un tā paliek Būvuzņēmējam kā kompensācija par Pasūtītāja saistību neizpildi.

12.4. Šis Līgums var tikt grozīts, izbeigts vai papildināts Līguma Pusēm par to vienojoties rakstiskā veidā.

13. Citi nosacījumi.

13.1. Līgums ir sastādīts latviešu valodā uz 4 (četrām) lappusēm un tiek parakstīts 2 (divos) autentiskos eksemplāros ar vienādu juridisko spēku, - pa vienam eksemplāram katrai no Pusēm.

13.2. Katram Līguma eksemplāram tiek pievienoti šādi pielikumi, kas ir Līguma neatņemamās sastāvdaļas:

- Pielikums Nr.1. – Tāme;

14. Pušu rekvizīti un paraksti.

Pasūtītājs:

Reģ. _____

Banka: SWEDBANK

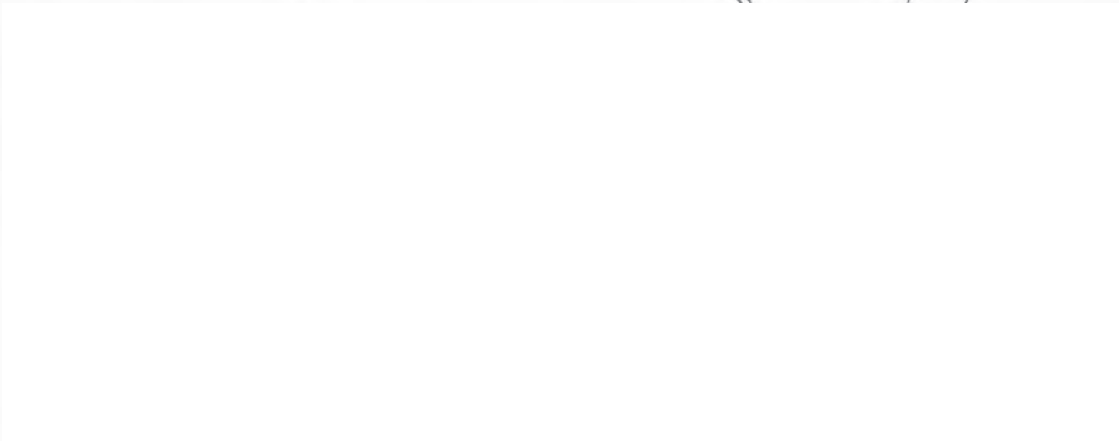
Konts: _____

Būvuzņēmējs:

Reģ.Nr. _____

Banka: Nordea Bank Finland Plc. Latvija

Konts: _____

- 4.1.2. Izpildītājs garantē realizētā Projekta kvalitāti un atbilstību Pasūtītāja apstiprinātajam maketam.
- 4.1.3. Izpildītājs apņemas sagatavot un tehniski realizēt Projektu šajā līgumā noteiktajā kārtībā.
- 4.2. Pasūtītāja tiesības un pienākumi.
 - 4.2.1. Pasūtītājs ir atbildīgs par iesniegto materiālu un informācijas precizitāti un pilnīgumu.
 - 4.2.2. Pasūtītājs garantē, ka visi Izpildītājam iesniegtie materiāli ir Pasūtītāja īpašums, vai, ka Pasūtītājam ir visas nepieciešamās tiesības, kas ļautu Izpildītājam tos izmantot Projektam.
 - 4.2.3. Pasūtītājs apņemas veikt kvalitatīvi realizētā Projekta apmaksu punktā 3.3. noteiktajā kārtībā.

5. Sankcijas

- 5.1. Par Projekta realizācijas termiņa nokavējumu Izpildītājs maksā līgumsodu 0,3% no līguma kopējās summas dienā.
- 5.2. Par realizētā Projekta apmaksas termiņa nokavējumu Pasūtītājs maksā līgumsodu 0,3% no līguma kopējās summas dienā.
- 5.3. Līgumsods par realizētā Projekta apmaksas kavējumu nav jāmaksā, ja iestājas punktā 6.2. paredzētais nosacījums.
- 5.4. Pasūtītājam nav pienākums apmaksāt nekvalitatīvi vai neatbilstoši Pasūtītāja parakstītajam maketam realizētu projektu.
- 5.5. Puses tiek atbrīvotas no atbildības par saistību daļēju vai pilnīgu neizpildi, ja to izpildi ir aizkavējusi nepārvarama vara (force majeure).
- 5.6. Gadījumā, ja tiek konstatēti punktā 6.2. minētie trūkumi, Izpildītāja pienākums ir veikt atkārtotu Projekta realizāciju uz sava rēķina.

6. Projekta pieņemšanas – nodošanas kārtība

- 6.1. Gatavos iespieddarbus Izpildītājs nodod ar abu Līgumslēdzēju pušu parakstītu pieņemšanas nodošanas aktu, kas ir pamats realizētā Projekta apmaksai punktā 3.3. noteiktajā kārtībā.
- 6.2. Divu darba dienu laikā no Pieņemšanas nodošanas akta parakstīšanas Pasūtītājs var ziņot Izpildītājam par kvalitātes defektiem vai neatbilstību Pasūtītāja parakstītajam maketam, aizturot maksājumu par realizēto Projektu.

7. Nobeiguma noteikumi

- 7.1. Līgums stājas spēkā ar parakstīšanas brīdi un ir spēkā līdz pilnīgai abu līgumslēdzēju pušu saistību izpildei.
- 7.2. Gadījumā, ja zaudē spēku kāds no šī līguma nosacījumiem, pārējie līguma nosacījumi paliek spēkā.
- 7.3. Pušu savstarpējās attiecības, saskaņā ar doto līgumu, tiek regulētas ar LR pastāvošo likumdošanu.
- 7.4. Līgumu var grozīt un papildināt pēc pušu savstarpējas vienošanās.

- 7.5. Visi strīdi starp pusēm šī līguma ietvaros tiek risināti pārrunu ceļā, bet, ja tas nav iespējams, tad – LR likumdošanas paredzētajā kārtībā.
- 7.6. Līgums sastādīts uz trijām (3) lapām, divos (2) eksemplāros, pa vienam katrai no līgumslēdzējpusēm un abiem eksemplāriem ir vienāds juridiskas spēks.

8. Līgumslēdzēju juridiskās adreses un rekvizīti.

Pasūtītājs

Izpildītājs

Reģ. Nr.

Reģ.

VAS Latvijas Hipotēku un zemes banka

LUB Rīdzenes nod.

Kods:

Kods:

Konts:

Konts:

Tālr./fakss

NOTARIĀLAIS AKTS

Mēs,, kā **UZTURA NĒMĒJS** no vienas puses, un, kā **UZTURA DEVĒJS**, no otras puses, abi kopā turpmāk saukti "līdzēji".

"UZTURA LĪGUMS

1.

1.1. **UZTURA NĒMĒJS** par mūža uzturu viņam nodod **UZTURA DEVĒJAM** pilnīgā īpašumā **UZTURA NĒMĒJAM** piederošos nekustamos īpašumus:

1.1.1. dzīvokļa īpašumu **Nr. 6 (seši) 14 (četrpadsmit), Baložos, Rīgas rajonā**, īpašuma kadastra numurs, nostiprināts Rīgas rajona zemesgrāmatu nodaļas Baložu pilsētas zemesgrāmatas nodaļumā **Nr.....**

1.1.2. **238/8816** domājamās daļas no nekustamā īpašuma ar nosaukumu **ielā 7 (septiņi), Baložos, Rīgas rajonā**, īpašuma kadastra numurs, nostiprināts Rīgas rajona zemesgrāmatu nodaļas Baložu pilsētas zemesgrāmatas nodaļumā **Nr.....**, lietošanā garāža **Nr. 79 (septiņdesmit deviņi)**,

turpmāk tekstā "nekustamie īpašumi".

2.

UZTURA DEVĒJS šī līguma 1.1.1. un 1.1.2. punktos minētos nekustamos īpašumus pieņem par mūža uzturu **UZTURA NĒMĒJAM** līdz viņa dzīves pēdējam brīdim.

3.

Pamatojoties uz Latvijas Republikas Rīgas rajona Baložu pilsētas domes 2007.gada 09. oktobra izziņu Nr...., aprēķinātais iztikas minimums Baložu pilsētas teritorijā uz vienu cilvēku ir LVL 130,- (viens simts trīsdesmit lati) mēnesī.

4.

UZTURA DEVĒJS saņemot šī līguma 1.1.1. un 1.1.2. punktos minētos nekustamos īpašumus, apņemas nodrošināt **UZTURA NĒMĒJU** viņa dzīves laikā ar uzturu – ēdienu, dzīves vietu, apģērbu, kopšanu, apgādi ar medikamentiem un ārstēšanu slimības gadījumā, bez tam **UZTURA NĒMĒJS** saglabā tiesības brīvi rīkoties ar saviem ienākumiem. Līdzēji savstarpēji vienojas par **UZTURA NĒMĒJAM** dodamā uztura daudzumu un veidu.

5.

5.1. Līdzēji vienojas saglabāt **UZTURA NĒMĒJAM** šī līguma 1.1.1.punktā minētā dzīvokļa īpašuma lietošanas tiesības līdz viņa mūža beigām. **UZTURA NĒMĒJAM** ir tiesības neierobežoti lietot dzīvokļa īpašumu, tā aprīkojumu un deklarēt to kā savu dzīvesvietu.

5.2. Līdzēji vienojas noteikt aizliegumu, ka **UZTURA DEVĒJS** bez **UZTURA NĒMĒJA** rakstiskas piekrišanas nav tiesīga saņemt nekustamos īpašumus atsavināt, dāvināt un apgrūtināt ar lietu vai saistību tiesībām.

6.

Šī līguma 5.2.punktā izteikto saistību nodrošinājumam **UZTURA NĒMĒJA** labā augšminētajiem nekustamajiem īpašumiem tiek nostiprināta ķīlas tiesība uztura vērtībā gada devums LVL 1560,- (viens tūkstotis pieci simti sešdesmit lati) un seši likumiskie procenti LVL 93,60 (deviņdesmit trīs lati un 60 santīmi) apmērā, saskaņā ar Civillikuma 2100.pantu.

7.

UZTURA NĒMĒJS apliecina, ka viņam nav laulātās.

8.

UZTURA NĒMĒJS apliecina, ka pirms šī līguma noslēgšanas nekustamie īpašumi nav nevienam citam atsavināti vai apsoltīti atsavināšanai, nav apgrūtināti ar parādiem, nav iekļāti, zem aizlieguma neatrodas un par tiem nav strīda.

UZTURA DEVĒJS ir iepazinies ar nekustamo īpašumu stāvokli dabā, to plānojumu, un **UZTURA DEVĒJS** apņemas nākotnē šajā sakarā pret **UZTURA NĒMĒJU** neizvirzīt nekādas pretenzijas.

9.

Līdzēji apliecina, ka viņiem ir izskaidroti un saprotami Latvijas Republikas Civillikuma 2096.- 2106.pantu noteikumi attiecībā uz uztura līgumu, tā noslēgšanu un tiesiskajām sekām.

10.

Līdzēji apliecina, ka šis uztura līgums sastādīts atbilstoši viņu gribai un līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu, kad arī **UZTURA DEVĒJS** sāk dot uzturu **UZTURA NĒMĒJAM**.

11.

UZTURA DEVĒJA nāves gadījumā uztura došanas pienākums pāriet uz viņa mantiniekiem, un viņiem ir saistoši šī līguma noteikumi. Pienākums dot uzturu izbeidzas ar **UZTURA NĒMĒJA** nāvi.

12.

Līdzēji lūdz Rīgas rajona zemesgrāmatu nodaļu atzīt **UZTURA DEVĒJA** īpašuma tiesības uz nekustamajiem īpašumiem, nostiprinot ķīlas tiesības **UZTURA ŅĒMĒJA** labā, un līdzēji pilnvaro **UZTURA DEVĒJU** pārstāvēt līdzējus zemesgrāmatu nodaļā un citās institūcijās, lai veiktu visas nepieciešamās darbības īpašuma tiesību nostiprināšanai uz augstāk minētajiem nekustamajiem īpašumiem uz **UZTURA DEVĒJA** vārda, šajā sakarā iesniegt un saņemt nepieciešamos dokumentus, arī zemesgrāmatu apliecību, parakstīties, veikt visus maksājumus un nokārtot visas formalitātes.

13.

Izdevumus par šī līguma noformēšanu un koroborēšanu Rīgas rajona zemesgrāmatu nodaļā sedz **UZTURA DEVĒJS**”.

UZTURA DEVĒJAM tiek piešķirtas tiesības saņemt turpmākos šī akta izrakstus bez atsevišķas **UZTURA ŅĒMĒJA** piekrišanas noformēšanas.

Paraksti....

ROKASNAUDAS LĪGUMS

Rīgā, _____ (_____).

Mēs, _____, personas kods _____, adrese _____,

_____ kā **ROKASNAUDAS DEVĒJS** no vienas puses, un _____, personas kods _____,

_____ adrese _____, kā **ROKASNAUDAS NĒMĒJS** no otras puses, kopā saukti "līdzēji", pēc brīvas gribas, bez maldības, spaidiem un viltus noslēdzam šāda satura rokasnaudas līgumu, saistošu ne tikai pašiem līguma slēdzējiem, bet arī viņu mantiniekiem un tiesību pārņēmējiem.

1.

1.1. **ROKASNAUDAS NĒMĒJAM** uz šī līguma noslēgšanas dienu pieder nekustamais īpašums - dzīvokļa īpašums Nr. _____ ar kopējo platību _____ kvm un pie dzīvokļa īpašuma piederošā _____ domājamā daļa no _____, kadastra numurs _____, ierakstīts _____, turpmāk tekstā "nekustamais īpašums".

1.2. **ROKASNAUDAS DEVĒJS** kopumā vai pa daļām apņemas nopirkt uz sava vai trešās personas vārda, bet **ROKASNAUDAS NĒMĒJS** kopumā vai pa daļām apņemas pārdot **ROKASNAUDAS DEVĒJAM** vai viņa norādītajai trešajai personai šī līguma 1.1. punktā minēto nekustamo īpašumu ar visiem nekustamā īpašuma piederumiem, par savstarpēju vienošanās maksu _____.

1.3. Pirkuma līguma noslēgšanas nodrošinājumam **ROKASNAUDAS DEVĒJS**, pie šī līguma parakstīšanas dod, bet **ROKASNAUDAS NĒMĒJS**, pie šī līguma parakstīšanas, saņem rokasnaudu _____.

1.4. Nekustamā īpašuma maksa _____ ir galīga un noteikta pēc līdzēju savstarpējas, labprātīgas vienošanās. Nekustamā īpašuma maksu līdzēji var grozīt tikai ar savstarpēju vienošanos, kas noformējama rakstveidā.

1.5. **ROKASNAUDAS NĒMĒJS** ar savu parakstu uz šī līguma apliecina, ka viņš pie šī līguma parakstīšanas ir saņēmis rokasnaudu _____, un viņam šajā sakarā pret **ROKASNAUDAS DEVĒJU** materiālu vai cita rakstura pretenziju nav.

1.6. Līdzēji vienojas, ka pirkuma līgums par nekustamā īpašuma pārdošanu **ROKASNAUDAS DEVĒJAM** vai viņa norādītajai trešajai personai jānoslēdz ne vēlāk kā līdz _____.

Līdzējiem savstarpēji rakstiski vienojoties, pirkuma līguma noslēgšanas termiņš var tikt pagarināts.

2.

2.1. **ROKASNAUDAS NĒMĒJS** ar savu parakstu uz šī līguma apliecina, ka nekustamais īpašums uz šī līguma noslēgšanas dienu nav nevienam citam atsavināts, atdāvināts, vai šīm darbībām apsolīts, nav ieķīlāts, iznomāts vai izīrēts, nav apgrūtināts ar parādiem, par to nav strīda un tam nav uzlikts aizliegums. Par nekustamo īpašumu nav noslēgti priekšlīgumi, mantojuma līgumi, uztura līgumi un citas vienošanās, kas apgrūtinātu īpašuma tiesību pāreju uz nekustamo īpašumu no **ROKASNAUDAS NĒMĒJA** uz **ROKASNAUDAS DEVĒJU** vai viņa norādīto trešo personu. **ROKASNAUDAS NĒMĒJS** apliecina, ka viņam nav un nebūs tādu parādu, kuru dēļ pārdodamais nekustamais īpašums līdz īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatā uz **ROKASNAUDAS DEVĒJA** vai pēc viņa norādījuma uz trešās personas vārda, tiktu apgrūtināts ar jauniem parādiem un aizliegumiem.

2.2. **ROKASNAUDAS NĒMĒJS** apņemas no šī līguma noslēgšanas dienas bez **ROKASNAUDAS DEVĒJA** rakstiskas piekrišanas neatsavināt, neatdāvināt nekustamo īpašumu, neaprobežot nekustamo īpašumu ar lietu vai saistību tiesībām, nepasliktināt nekustamā īpašuma stāvokli, kā arī nepiedāvāt iegādāties to trešajām personām.

3.

3.1. Līdzēji vienojas, ka līdz pirkuma līguma noslēgšanai samaksātā rokasnauda _____ ir ieskaitāma pirkuma maksā _____ un

pirkuma līguma izpildījumā, kurš tiks noslēgts par minētā nekustamā īpašuma iegūšanu īpašumā uz **ROKASNA UDAS DEVĒJA** vai pēc viņa norādījuma uz trešās personas vārda.

3.2. Līdzēji vienojas, ka pirkuma maksas _____

_____ samaksas kārtība tiks noteikta nekustamā īpašuma pirkuma līgumā.

4.

4.1. Ja šo līgumu neizpilda **ROKASNA UDAS NĒMĒJA** vainas dēļ, viņam rokasnauda jāatdod **ROKASNA UDAS DEVĒJAM** divkārsā apmērā, bet ja līgumu neizpilda **ROKASNA UDAS DEVĒJA** vainas dēļ, viņš zaudē tiesību atprasīt iepriekš samaksāto rokasnaudu.

4.2. Ja līgumu neizpilda pusēm savstarpēji vienojoties un šis līgums tiek atcelts ar atcēlēju līgumu, tad saskaņā ar Latvijas Republikas Civillikuma 1730.panta 1.daļas nosacījumiem **ROKASNA UDAS NĒMĒJS** rokasnaudu atdod atpakaļ **ROKASNA UDAS DEVĒJAM**.

5.

ROKASNA UDAS DEVĒJS ir iepazinies ar nekustamā īpašuma faktisko stāvokli dabā, novērtējis tā atbilstību pirkuma maksai un šajā sakarā uz šī līguma noslēgšanas dienu neizvirza pret **ROKASNA UDAS NĒMĒJU** jebkādas pretenzijas.

6.

6.1. Katrs no līdzējiem ir atbildīgs par viņiem šajā līgumā noteikto pienākumu izpildi, un katrs līdzējs atlīdzina otram līdzējam tos zaudējumus, kas cēlušies no vainīgās puses sakarā ar šajā līgumā minēto pienākumu nesavlaicīgu vai nepilnīgu izpildi.

6.2. Visus strīdus, kas līdzējiem varētu rasties sakarā ar šī līguma izpildi, līdzēji atrisinās pārrunu veidā. Ja vienošanās pārrunu veidā nebūs iespējama, strīdi tiks risināti Latvijas Republikas tiesā pēc vispārējās tiesvedības principiem.

7.

Šis Rokasnaudas līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

8.

8.1. Izdevumus par šī darījuma noformēšanu un īpašuma tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā uz nekustamo īpašumu uz **ROKASNA UDAS DEVĒJA** vai pēc viņa norādījuma uz trešās personas vārda maksā **ROKASNA UDAS DEVĒJS**.

8.2. Šis līgums sastādīts un parakstīts divos identiskos eksemplāros, no kuriem viens eksemplārs nododams **ROKASNA UDAS NĒMĒJAM**, otrais eksemplārs paliek **ROKASNA UDAS DEVĒJAM**.

8.3. Līdzēji apliecina, ka sapratuši šī līguma saturu un nozīmi, ka līgums atbilst viņu gribai, par ko parakstās šādā veidā.

ROKASNA UDAS DEVĒJS:

ROKASNA UDAS NĒMĒJS:

CESIJAS LĪGUMS

Rīgā, divi tūkstoši ... gada ... (200...gada)

Mēs,, personas kods, dzīvojošs Liepājā, kā **CEDENTS**, no vienas puses, un, personas kods, dzīvojošs Liepājā, kā **CESIONĀRS**, no otras puses, turpmāk tekstā saukti "Puses", paužot savu labo gribu un apzinoties savas rīcības juridisko nozīmi, bez viltus, spaidiem un maldības, noslēdzam šo līgumu, saistošu ne tikai pašiem līguma slēdzējiem, bet arī viņu mantiniekiem un tiesību pārņēmējiem, turpmāk tekstā saukts "Līgums, par sekojošo:

1. Līguma priekšmets.

1.1. 2006. gada 01. martā starp kā aizdevēju un Sabiedrību ar ierobežotu atbildību "...", vienotais reģistrācijas numurs, juridiskā adrese ... iela ..., Liepāja kā aizņēmēju, noslēgts aizdevuma līgums Nr. 01/2006, ar kuru aizdeva SIA "....." naudas summu EUR 260 000,- (divi simti sešdesmit tūkstoši eiro). Aizdevuma naudas summas pilnīgas atmaksas termiņš tika noteikts 2011. gada 31. janvāris (divi tūkstoši vienpadsmitā gada trīsdesmit pirmais janvāris).

1.2. 2006. gada 01. martā starp kā aizdevēju un Sabiedrību ar ierobežotu atbildību "...", vienotais reģistrācijas numurs, juridiskā adrese ... iela ..., Liepāja kā aizņēmēju, noslēgts aizdevuma līgums Nr. 01/2006, ar kuru aizdeva SIA "....." naudas summu EUR 260 000,- (divi simti sešdesmit tūkstoši eiro). Aizdevuma naudas summas pilnīgas atmaksas termiņš tika noteikts 2011. gada 31. janvāris (divi tūkstoši vienpadsmitā gada trīsdesmit pirmais janvāris).

1.3. 2006. gada 01. martā starp kā aizdevēju un Sabiedrību ar ierobežotu atbildību "...", vienotais reģistrācijas numurs, juridiskā adrese ... iela ..., Liepāja kā aizņēmēju, noslēgts aizdevuma līgums Nr. 01/2006, ar kuru aizdeva SIA "....." naudas summu EUR 260 000,- (divi simti sešdesmit tūkstoši eiro). Aizdevuma naudas summas pilnīgas atmaksas termiņš tika noteikts 2011. gada 31. janvāris (divi tūkstoši vienpadsmitā gada trīsdesmit pirmais janvāris).

1.4. Ar šo Līgumu **CEDENTS** nodod **CESIONĀRAM** visas savas no minētajiem aizdevuma līgumiem (šī Līguma 1.1.; 1.2. un 1.3. punkts) izrietošās prasījuma tiesības pret SIA "...", un SIA "...", turpmāk tekstā saukts "Prasījums". Prasījumā ietilpst ne tikai šī Līguma noslēgšanas dienā pastāvošās, bet arī nākotnē iespējamās prasījuma tiesības, prasījuma tiesības par aizdotajām naudas summām, līgumsodu un citiem no aizdevuma līgumiem izrietošajiem blakus prasījumiem.

2. CEDENTA tiesības un pienākumi.

2.1. **CEDENTS** apņemas šī Līguma parakstīšanas dienā nodot **CESIONĀRAM** visus **CEDENTA** rīcībā esošos dokumentu oriģināleksemplārus, kas apliecina **CEDENTA** tiesības uz Prasījumu un nepieciešami **CESIONĀRAM** prasījuma tiesību realizācijai.

2.2. **CEDENTS** ar savu parakstu uz šī Līguma pilnībā atsakās no turpmākām prasībām pret SIA "...", un SIA ".....", kas izriet vai nākotnē varētu izrietēt no šī Līguma 1.1.; 1.2. un 1.3. punktā minētajiem aizdevuma līgumiem.

2.3. **CEDENTS** apņemas nodot **CESIONĀRAM** visu, ko pēc šī Līguma noslēgšanas saņems no SIA "....." un SIA "....." saskaņā ar Prasījumu.

3. CESIONĀRA tiesības un pienākumi.

3.1. **CESIONĀRS** apņemas neiegūt ar cesiju lielākas tiesības nekā bijušas **CEDENTAM**, bet pats Prasījums pāriet uz viņu ar visām tā piederīgām un šī Līguma parakstīšanas dienā pastāvošām tiesībām.

3.2. **CESIONĀRAM** ir tiesības no šī Līguma parakstīšanas dienas uz prasījuma tiesību pamata darboties ar kreditora tiesībām un rīkoties ar prasījumu, tai skaitā cedēt prasījumu trešajām personām bez **CEDENTA** un SIA "....." un SIA "....." piekrišanas.

4. Līguma termiņš un spēkā stāšanās.

4.1. Līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas brīdi.

4.2. Ar šī Līguma stāšanos spēkā, **CESIONĀRS** pārņem un iegūst visu **CEDENTA** Prasījumu pilnā apmērā.

5. Papildus noteikumi.

5.1. Ar šī Līguma parakstīšanu **CESIONĀRS** apstiprina, ka ir pilnībā un patstāvīgi iepazies ar Prasījumu pamatojošiem un ar to saistītajiem dokumentiem.

5.2. **CEDENTS** atbild **CESIONĀRAM** par cedētā Prasījuma īstumu, bet neatbild par Prasījuma drošību.

5.3. Ar šī Līguma parakstīšanu **CEDENTS** apstiprina, ka nav nodevis Prasījumu vēl kādai citai personai.

5.4. Nekādi mutiski papildinājumi netiks uzskatīti par šim Līgumam saistošiem nosacījumiem. Jebkādi papildinājumi, grozījumi un vienošanās šajā Līgumā stāsies spēkā tikai tad, kad tiks noformēti rakstveidā un tos parakstīs abas Puses.

5.5. Puse pilnā apmērā atlīdzina otrai Pusei zaudējumus, kuri radušies sakarā ar to, ka viena no Pusēm nav pildījusi Līgumu vai pildījusi to nepienācīgi.

5.6. Visi strīdi, kuri rodas sakarā ar šo Līgumu un kurus Puses nevar atrisināt sarunu ceļā, tiek nodoti izskatīšanai Latvijas Republikas tiesā likumā noteiktajā kārtībā.

5.7. Puses piekrīt noformēt jebkādus citus dokumentus un veikt jebkādu citu darbību, kas varētu būt pamatoti nepieciešama šī Līguma izpildei.

5.8. Līgums ir saistošs abām Pusēm un to attiecīgajiem tiesību un saistību pārņēmējiem, pilnvarotajiem un pārstāvjiem.

5.9. Šis Līgums sastādīts un parakstīts divos identiskos eksemplāros, no kuriem viens eksemplārs tiek izsniegts **CEDENTAM**, otrs eksemplārs paliek **CESIONĀRAM**.

5.10. Izdevumus par šī Līguma noformēšanu maksā

5.11. Puses apliecina, ka viņām ir zināmas un saprotamas Latvijas Republikas Civillikumā noteiktās normas, kas reglamentē prasījuma tiesību cedēšanu.

CEDENTS:

CESIONĀRS:

Dokumentārā lapa

Bakalaura darbs „Standartizēti izteiksmes līdzekļi pārvaldes dokumentos” izstrādāts LU Humanitāro zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Laura Kalēja

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: lekt. Inta Urbanoviča

Recenzents: dokt. Ieva Kuplā

Darbs iesniegts Latviešu un vispārīgās valodniecības katedrā: _____
(datums)

Dekāna pilnvarotā persona: lekt. Inta Urbanoviča

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē
_____ 2012. prot. Nr. ____, vērtējums _____

Komisijas sekretāre: _____
(paraksts, datums)